Gemeente
ROZENDAAL

Programmabegroting 2025-2028

Voorwoord

Begroten in onzekere tijden

Voor u ligt de Programmabegroting 2025-2028. De begroting voor 2025 en 2028 sluiten met een licht positief saldo. De jaren 2026 en 2027 zijn negatief. Daarmee voldoen we aan de minimale eisen die de provincie stelt in haar rol als toezichthouder, maar zijn de donkere financiele wolken die boven gemeenten in Nederland hangen ook in onze gemeente zichtbaar.

De eerste begroting van het nieuwe kabinet-Schoof laat weinig verbetering zien wat betreft de ontwikkeling van de gemeentefinanciën. Over de visie van dit kabinet op gemeentefinanciën op de langer termijn is weinig duidelijkheid. Het is een teken aan de wand dat voor het eerst in de historie de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een publiekscampagne is gestart onder het motto *'Je gemeente doet er alles aan'*. Met deze boodschap in kranten, op stations en in winkelcentra wil de VNG mensen meer bewust maken van wat gemeenten allemaal doen. De onderliggende boodschap is gericht aan het kabinet: zonder voldoende geld kunnen gemeenten hun taken niet naar behoren uitvoeren.

Tegen deze achtergrond ontkomt ook Rozendaal er niet aan om zeer terughoudend te zijn in de uitgaven en tegelijkertijd de inkomsten te verhogen door de OZB sterker te laten stijgen dan alleen de inflatiecorrectie. Daardoor tekent zich, *cijfermatig*, nog een redelijk meerjarig beeld af. Ons weerstandsvermogen is nog steeds goed op orde. Uw raad heeft daarover in het Kadernotadebat aangegeven het belangrijk te vinden om terughoudend met onze reserves om te gaan, om ruimte te houden voor onverwachte tegenvallers. Over échte pijnlijke ingrepen door bezuinigingen hoeven we dus op dit moment niet met uw raad in gesprek te gaan.

Daar past wel een belangrijke *inhoudelijke* kanttekening bij: er is in toenemende mate sprake van een beleidsarme begroting. Er zijn steeds meer projecten of ambities die we niet of op een minimumniveau oppakken. We zetten in op wat nodig en gewenst is en moeten tegelijkertijd rekening houden met wat er van buitenaf van ons gevraagd en soms vereist wordt. Die balans denken wij gevonden te hebben in deze meerjarenbegroting.

We blijven een heleboel dingen 'gewoon' doen die voor onze inwoners belangrijk zijn: de diensten van Burgerzaken, het verlenen van vergunningen en ontheffingen, stimuleren van maatschappelijke organisaties en initiatieven via subsidies, sociale voorzieningen en ondersteuning voor jong en oud, het onderhoud van wegen, fietspaden en ons groen. Dat verandert niet, maar de mogelijkheid om op één van deze gebieden zichtbaar 'een tandje bij te schakelen' is er nauwelijks. Daarbij komt dat we het werk met een beperkt aantal medewerkers verzetten. We zijn en blijven als kleine organisatie kwetsbaar voor uitval, vertrekkend personeel en ziekte, maar zijn ook trots op onze wendbaarheid en de kracht van onze nabijheid.

Het meerjarig financieel perspectief bij deze overwegingen vindt u hierna onder 'Financieel perspectief'. Onze beleidskeuzes en de financiële effecten daarvan worden toegelicht in de programma's en paragrafen.

Wat doen we niet?

Bij het lezen van deze begroting zult u wellicht opmerken dat deze weinig inzet bevat buiten wat wettelijk noodzakelijk is. Dat is niet omdat er geen doelen, wensen of plannen en investeringen in beeld zijn, maar omdat er geen of nauwelijks financiële ruimte is om deze te kunnen uitvoeren. Ter nuancering: dat beeld is niet helemaal nieuw. De gemeente Rozendaal is zich al jarenlang bewust van de beperkt beschikbare middelen. Ons gemeentebestuur kent een lange traditie van een prudente aanpak om de gemeentefinanciën gezond te houden. Door doordacht onze verplichte taken uit te voeren en slim samen te werken zijn we steeds weer in staat gebleken om met beperkte middelen veel te realiseren. Dat is de komende jaren op een bescheiden manier niet anders.

Keerzijde hiervan is dat we door het gebrek aan financiële ruimte de ondergrens naderen van wat wenselijk en noodzakelijk is, omdat de wet dat van ons vraagt, of omdat onze inwoners dat van ons verwachten. We geven, aansluitend bij vragen daarover in het Kadernotadebat, enkele voorbeelden in het ruimtelijk domein, het sociaal domein en in het domein van onze organisatie en ondersteunende taken. Natuurlijk spannen we ons er onverminderd voor in om in samenwerking met u als raad, in samenwerking met regiogemeenten en in samenwerking met onze inwoners te blijven doen wat nodig is, pragmatisch en vanuit de kracht van klein.

Openbare ruimte, groen, infrastructuur en duurzaamheid; omgevingsvisie

Investeringen in infrastructuur, zoals onderhoud van wegen en de afronding van de overgang naar Ledverlichting in straatarmaturen, komen pas aan de orde als de technische noodzaak tot vervanging dit vraagt, en dus niet eerder op basis van andere argumenten (bijvoorbeeld duurzaamheid/energiebesparing of beeldkwaliteit). In de Kadernota stond mede daarom al het voornemen genoemd om pas in 2027 in plaats van in 2025 met uw raad in gesprek te gaan over de verdere reconstructie van fietspaden van asfalt naar duurzaam beton. Aan het voornemen uit de Kadernota om de Ledverlichting af te ronden door de resterende armaturen te vervangen geven we vooralsnog geen uitvoering, aangezien de huidige armaturen nog niet zijn afgeschreven. We geven daarnaast geen invulling aan de wens om meer in te zetten op de kwaliteit van de openbare ruimte. We zien ook af van acties gericht op de verduurzaming van het gemeentehuis, omdat de besparingen niet opwegen tegen de investeringen. De verbreding van de duurzaamheidsaanpak die in het laatste kwartaal van 2024 gestart is, is in de uitvoering de jaren daarna grotendeels gebonden aan de door anderen (Rijk, provincie) beschikbaar gestelde budgetten.

Sociaal domein en opvang bijzondere doelgroepen

Door een veranderend Nederland zien wij dat ook de gemeente Rozendaal worstelt met de steeds verder stijgende uitgaven in het sociaal domein. Zowel het aantal mensen dat een beroep doet op voorzieningen als de kosten van deze voorzieningen stijgen. Dit laatste vaak door inflatie en loonkosten bij de uitvoeringspartners. Toch houden we de uitgaven in het sociaal domein op het niveau van 2023. Onzekerheid hier vangen we af in de risicoparagraaf en de bestemmingsreserve sociaal domein. Met het risico op niet vergoede gevolgkosten rond de GOO ‘De Bosrank’ is geen rekening gehouden in de begroting, terwijl dit wel van invloed is op de beslissing om de opvang al dan niet te continueren na maart 2025. Binnen de huidige capaciteit is rekening gehouden met ‘reguliere’ samenwerkingswerkzaamheden in de regio en met Rheden, maar niet met eventuele nieuwe ontwikkelingen, zoals de mogelijke samenwerking in de regio of met Rheden in een aanpak voor de opvang en huisvesting van specifieke doelgroepen zoals statushouders en vluchtelingen.

Bestuur, bedrijfsvoering en organisatie

De doorontwikkeling van onze (slapende) rekenkamercommissie naar een onafhankelijke decentrale rekenkamer, een wettelijk verplichting per 1 januari 2023, stellen we uit tot 2026. Vanuit het Gelders Archief hebben wij het verzoek ontvangen om meer mensen en middelen beschikbaar te stellen. Door de beperkt beschikbare budgetten geven we nu geen invulling aan dit verzoek. Het reguliere budget voor externe adviseurs is beperkt gehouden. De (beperkte) ‘lucht’ die nog in de begroting zat

op het gebied van personeel en organisatie(ontwikkeling) – vaak juist nodig om wendbaar te kunnen zijn in onze kleine organisatie – is uit deze begroting geperst. Daarmee komen de voorbereiding voor projecten bijvoorbeeld naar aanleiding van de Omgevingsvisie (woningbouwopgave) onder spanning te staan. Voor de doorontwikkeling in onze bedrijfsvoering (Administratieve Organisatie/Interne Controle (AO/IC), rechtmatigheidscontrole, beheer personeelsdossiers, juridische functie (Woo verzoeken, AVG-verzoeken etc.), leveranciersmanagement en contractbeheerslechts) geldt hetzelfde. Acties naar aanleiding van de Visie op dienstverlening voeren we beperkt uit, omdat inhuur op het Team Dienstverlening met name bedoeld is om de dienstverlening door Burgerzaken op peil te houden.

We doen het samen!

Het jaar 2025 is het laatste volle jaar om uitvoering te geven aan de voornemens uit het coalitieakkoord 2022-2026. Een nieuw gemeentebestuur zal na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 onder een ander financieel gesternte aan de slag gaan. Daarbij blijft onveranderd ons en uw streven om het unieke karakter van onze gemeente te behouden. We weten dat onze inwoners zich bevoorrecht voelen om hier te mogen wonen en leven. Dit wordt lastiger als de gemeentefinanciën steeds meer onder spanning komen te staan én we het liefst de OZB maar beperkt willen laten stijgen. Als we willen investeren in Rozendaal, zullen we dat sámen moeten doen. Als we onze unieke Rozendaalse omgeving willen behouden en vormgeven zoals de inwoners dat wensen, vraagt dat ook inzet van onze inwoners en maatschappelijke organisaties. De persoonlijke benadering en directe relatie tussen de gemeente en inwoners is daarbij randvoorwaardelijk. Een professionaliseringsslag in onze communicatie sluit daar direct op aan. Inspanningen van onze gemeenschap en initiatieven van inwoners of buurten moedigen we aan. Als we ergens wél in willen investeren, is dat in gemeenschapszin en samenredzaamheid. We sluiten hierbij aan bij de signalen van diverse fracties in de Algemene Beschouwingen bij het Kadernotadebat en werken dat in deze meerjarenbegroting op hoofdlijnen uit.

1 oktober 2024

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,

de secretaris,	de burgemeester,
Bas Pelgrum	Ester Weststeijn

Inhoudsopgave

Voorwoord ... 1
Financieel perspectief ... 5
Opbouw en leeswijzer ... 11
Programma's ... 13
Programma 0: Bestuur en ondersteuning ... 13
Programma 1: Veiligheid ... 23
Programma 2: Verkeer en Vervoer ... 28
Programma 3: Economie ... 31
Programma 4: Onderwijs ... 33
Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie ... 36
Programma 6: Sociaal domein ... 40
Programma 7: Volksgezondheid en milieu ... 45
Programma 8: Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling ... 50
Paragrafen ... 53
Paragraaf 1: Lokale heffingen ... 53
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 55
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen ... 64
Paragraaf 4: Financiering ... 66
Paragraaf 5: Bedrijfsvoering ... 68
Paragraaf 6: Verbonden Partijen ... 73
Paragraaf 7: Grondbeleid ... 79
Paragraaf 8: Openbaarheidsparagraaf (Wet Open Overheid) ... 80
Paragraaf 9: Informatieveiligheid en privacy ... 82
Paragraaf 10 Sociaal domein ... 88
Financiële begroting ... 93
Geprognosticeerde balans ... 93
Recapitulatie overzicht ... 94
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen ... 95
Investeringsstaat ... 96
EMU-saldo ... 96
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves ... 97
Incidentele baten en lasten ... 98
Overzicht beleidsindicatoren ... 99

Financieel perspectief

Waarom dit perspectief

Over de jaren heen geeft het college regelmatig het signaal af dat het lastiger wordt om de begroting sluitend te krijgen. Daar tegenover staat het beeld dat het elk jaar toch (net) weer lukt. Onze focus ligt steeds meer op het op peil houden van reguliere taken. De begroting is in toenemende mate beleidsarm. Om inzicht te geven in deze trend willen we de cijfers van deze begroting plaatsen in een meerjarig perspectief. We kijken een aantal jaren terug, leggen uit hoe het nu is gesteld en wat ons de komende jaren staat te wachten. Dat geeft context bij het licht positieve resultaat voor 2025 en de verwachte negatieve resultaten de jaren erna. Een negatief resultaat moeten we, zoals in 2023, aanvullen vanuit de reserves. Deze zijn nog altijd verhoudingsgewijs goed, maar tonen een dalende lijn richting 2028. Op dit moment helpen de rentebaten in het financieel beeld. Los van de onzekerheid over de hoogte van de rentepercentages, nemen deze baten per definitie af als de omvang van de reserves terugloopt. Tegen deze achtergrond willen we graag al vroeg in 2025 samen met u de strategische keuzes op weg naar de volgende kadernota in beeld brengen.

Saldo van de begroting

	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	12.882	-151.838	-99.906	8.615

Van kadernota naar begroting en het effect van de Mei- en Septembercirculaire

Bij het opstellen van de voorliggende Kadernota 2025-2028 was de Meicirculaire gemeentefonds 2024 van het Rijk nog niet bekend. In deze Meerjarenbegroting 2025-2028 is het effect van de Meicirculaire wel verwerkt. De Meicirculaire werkt voor Rozendaal positief op het financieel meerjarig beeld. Dit is niet in lijn met het gemiddeld landelijk beeld. Met name als gevolg van het lager inflatieniveau (dat wil zeggen lager dan verwacht bij de vorig circulaire) ontvingen gemeenten in de Meicirculaire miljoenen minder in het gemeentefonds.

We houden in deze meerjarenbegroting geen rekening met het effect van Septembercirculaire 2024 die op Prinsjesdag 17 september verscheen. De eerste beelden uit deze circulaire zijn dat deze niet leidt tot (grote) veranderingen in het meerjarig financieel perspectief. Weliswaar krijgen gemeenten er vanaf 2025 door een hogere inflatieverwachting geld bij, maar omdat dit bedrag in latere jaren afloopt en het geld opgaat aan hogere lonen en prijzen, verdampt dit effect vrijwel meteen. Bovendien gaan gemeenten er reëel zelfs op achteruit, omdat het volumedeel (het deel waar gemeenten de groei en andere kostenstijgingen van moeten opvangen) licht nadelig is. Ervan uitgaande dat gemeenten het prijsdeel nodig hebben voor het opvangen van hun eigen inflatie (cao-lonen, prijsstijgingen), laat de Septembercirculaire zien dat er sprake is van een reëel lagere algemene uitkering. Alleen voor de lopende begroting 2024 kunnen gemeenten mogelijk incidenteel een licht voordeel verwachten. Het is nog niet bekend hoe dit uitwerkt voor onze gemeente.

Realistisch begroten

Bij het opstellen van een begroting proberen wij zo realistisch mogelijk te begroten. De cijfers vanuit de Begroting 2024-2027 vormen hiervoor een vertrekpunt. Aanpassingen op deze budgetten komen uit de voorgaande jaarrekeningen en de Turap's. In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn in het kader van de rechtmatigheid ook alle Specifieke Uitkeringen (SPUK's) waarvoor al een beschikking is ook opgenomen in deze begroting. Specifiek wordt aandacht gegeven aan het project Opvang Oekraïners Rozendaal (GOO 'De Bosrank'), vanwege de grote (budgettaire) omvang.

Beeld van de inkomsten en uitgaven

Van onze acht begrotingsprogramma's is programma 6, Sociaal Domein, het omvangrijkste programma. In 2025 beslaat dit 54% van de totale uitgaven.[1] Programma 0, Bestuur en ondersteuning, is goed voor 26% van de uitgaven in 2025. (Zie onderstaande diagrammen). Aan de inkomstenkant zien we dat ca. 38% van onze inkomsten afkomstig is van de algemene uitkering van het Rijk. Andere inkomstenbron is de bijdrage van het Rijk voor onze GOO 'De Bosrank'. De uitgaven en inkomsten van de opvang van Oekraïense ontheemden vallen zoals bekend tegen elkaar weg.

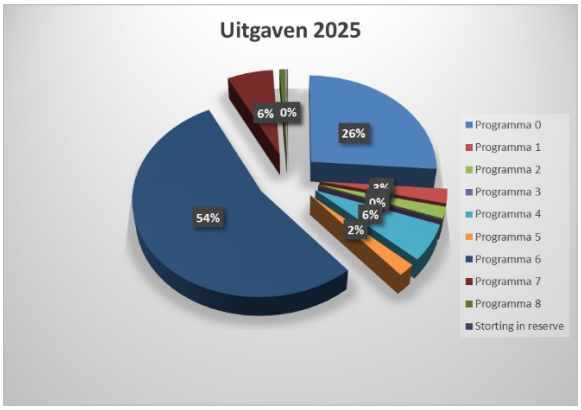

Tijdens één van de avonden die we in het voorjaar van 2022 organiseerden voor de (toen) nieuwe gemeenteraad, hebben we als onderdeel van de avond op een andere wijze visueel gemaakt hoe verdeling van de uitgaven in Rozendaal zich verhoudt tot de verdeling in andere gemeenten. Zie de diagrammen hieronder. De getallen in deze diagrammen zijn inmiddels enigszins verouderd (met name programma 6 is kleiner omdat we toen nog geen opvang voor Oekraïense vluchtelingen organiseerden), maar het algemene beeld dat daaruit naar voren komt niet. De diagrammen laten zien dat in Rozendaal bijna € 1.300 per inwoners uitgegeven wordt aan bestuur en ondersteuning, waar dat in Rheden iets minder dan de helft van dat bedrag is, in lijn met het landelijk gemiddelde. Voor wat betreft het sociale domein besteedt Rozendaal nog geen € 400 per inwoner (excl. opvang Oekraïense vluchtelingen). Die uitgaven zijn in Rheden (en gemiddeld in Nederland) meer dan het drievoudige. Dit wordt vooral verklaard door de relatief hoge sociaaleconomische score van onze inwoners: inwoners met een hogere SES-score doen in het algemeen gemiddeld een fors lager beroep op de diverse regelingen en ondersteuningsmogelijkheden in het sociaal domein.

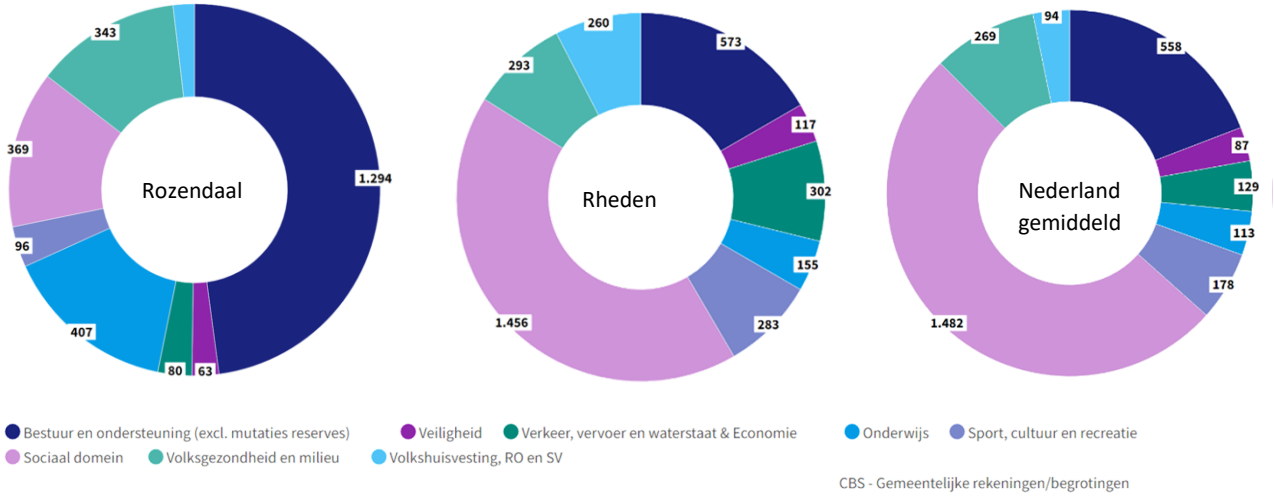

[1] Ook de uitgaven voor 'project OOR' (dus GOO 'De Bosrank') lopen via dit programma. Dit vertekent het beeld: in de jaren vóór 2023 was programma 0 verhoudingsgewijs het grootste programma.

Langjarige financiële ontwikkeling van Rozendaal

Gezonde meerjarige financiën zijn één van de pijlers onder (het voortbestaan van) de gemeente Rozendaal. *"Een behoudend financieel beleid met een duidelijke begrotingsdiscipline is een randvoorwaarde om onze doelen te behalen en een absolute voorwaarde voor zelfstandigheid."*, zo staat in het huidige Coalitieakkoord van Rosendael '74 en PAK. En: *"We behouden een peil van de reserves dat het mogelijk maakt om risico's op te vangen."*[2] De laatste jaren hebben we als college van B&W meer en minder zorgelijke signalen aan uw raad gegeven over onze meerjarige financiën. Om deze zorgen, tegen de achtergrond van landelijke ontwikkelingen van het gemeentefonds, in perspectief te zetten, nemen we uw raad in deze programmabegroting niet alleen mee in de verwachtingen en plannen voor de komende jaren, maar kijken we ook terug. We bekijken achtereenvolgens 1) de ontwikkeling van de uitgaven (begrote lasten), 2) de ontwikkeling van het begrotingssaldo, 3) de ontwikkeling van de reserves (algemene reserve en bestemmingsreserves) en 4) de verhouding tussen structurele en incidentele baten en lasten.

1. Stijging in uitgaven als trend

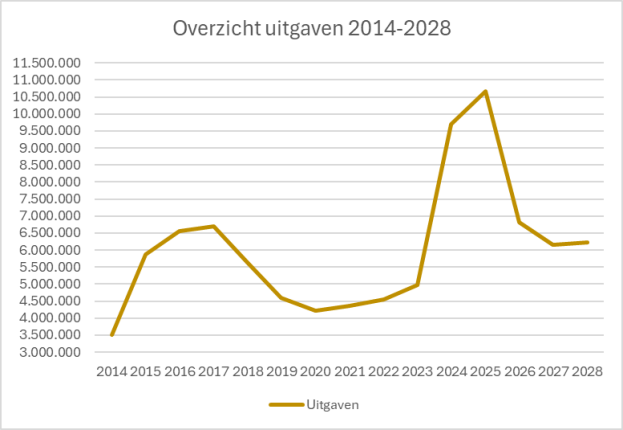

In de periode vanaf 2014 zien we een stijgende lijn in onze uitgaven. Deze is in lijn met een groei van taken die gemeenten moeten uitvoeren. In 2015 is het effect van de decentralisaties in het sociaal domein goed af te lezen. De verdubbeling van de lasten in 2024 en 2025 is toe te rekenen aan de opvang van de Oekraiense ontheemden. Na de opvang zien we echter dat de lasten niet terug gaan naar het niveau van 2023. Dit komt door de verwerking van Specifieke Uitkeringen, aanvullende taken en de hoge inflatie die in 2022 en 2023 hebben plaatsgevonden. Deze lijkt zich voort te zetten. De uitkeringen uit het gemeentefonds stijgen niet in hetzelfde tempo met deze kosten mee.

2. Meerjarig sluitend, mede dankzij de hogere rente-inkomsten

Deze tabel 'begrotingssaldo met effecten rente-inkomsten' laat zien wat het effect is van de renteinkomsten op onze begroting. De huidige rentepercentages staan onder druk. Wij zien dat de rentestanden langzaam aan het dalen zijn. Een dalende rente zorgt er bij de gemeente Rozendaal voor dat het begrotingstekort groter wordt. De blauwe lijn geeft aan wat ons begrotingssaldo is. De gouden lijn geeft aan waar ons begrotingssaldo op uit komt als wij de rente-inkomsten verliezen. Deze renteinkomsten zijn van cruciaal belang om aan onze wettelijke verplichtingen te kunnen blijven voldoen, zelfs in een beleidsarme begroting.

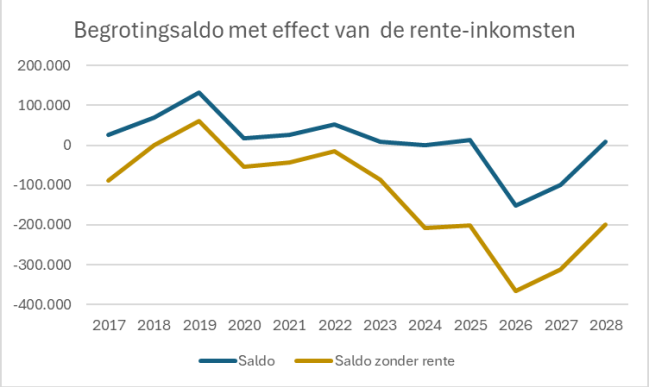

[2] Coalitieakkoord Rozendaal 2022-2026, *Daadkrachtig werken aan een duurzame toekomst*, Rosendael '74 en PAK, p. 5 en 6.

3. *Goede reservepositie steeds verder onder druk*

Als we twintig jaar terugkijken zien we dat onze reserves in omvang zijn toegenomen. Dit heeft een directe relatie met bouwprojecten zoals IKC Dorpsschool en buurt De Del. De opbrengsten daarvan zijn voor het merendeel bestemd, zoals zichtbaar is in de groenen lijn die stijgt vanaf ca. 2018, en dus niet vrij inzetbaar (de blauwe lijn daalt). Vanaf 2022 zien we dat de reserves geleidelijk aan teruglopen van € 9,9 miljoen in 2022 naar (verwacht) € 8,2 miljoen in 2028. Daarmee is nog altijd sprake van een (zeer) gezonde vermogenspositie. Wel teren we in op ons spaargeld, zonder dat we mogelijkheden zien deze in de toekomst weer aan te vullen.

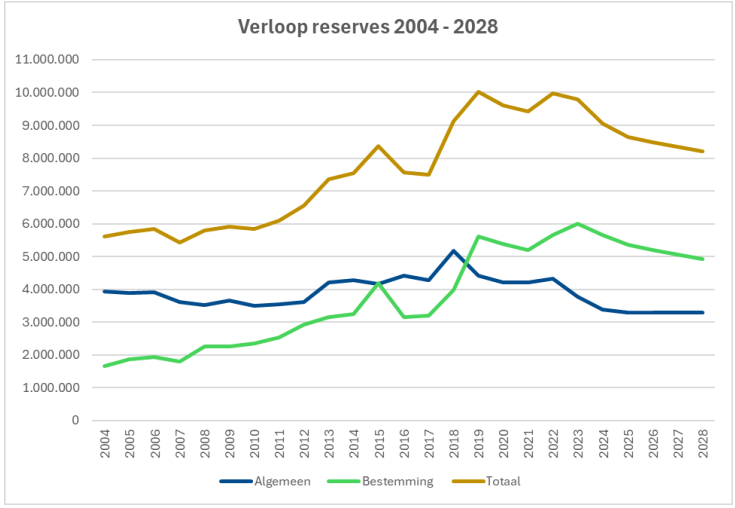

4. *Verhouding structurele en incidentele baten en lasten*

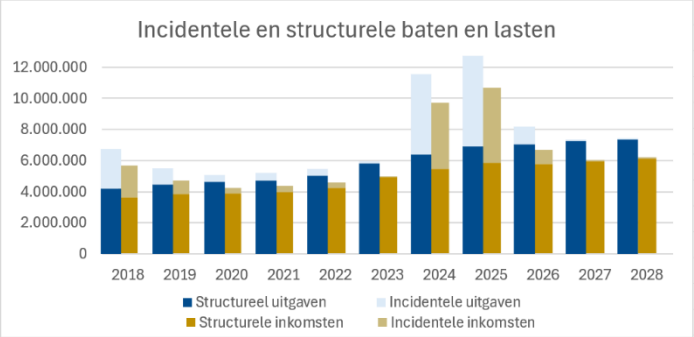

De grafiek toont dat onze begroting bijna volledig bestaat uit structurele baten en lasten. Dit sluit aan bij de eerdere constatering dat onze begrotingen in toenemende mate beleidsarm zijn. De hoge incidentele baten en lasten van 2024 t/m 2026 worden veroorzaakt door de opbrengsten voor OOR en de SPUK's. In 2025 worden de incidentele lasten voornamelijk onttrokken aan onze reserves.

Landelijke ontwikkelingen: het gemeentefonds en de herziening van de systematiek[3]

Onze meerjarige financiële gezondheid vraagt enige toelichting op de context van onze inkomsten uit het gemeentefonds en de herziening van de systematiek die hieronder ligt. Al enkele jaren wordt immers gesproken dat er een 'financieel ravijn' op gemeenten afkomt. Hoe dit komt en in hoeverre dat ook voor Rozendaal geldt, pogen we in dit deel toe te lichten.

Gemeenten ontvangen ongeveer de helft van hun inkomsten uit het gemeentefonds. Voor Rozendaal is dat zoals gezegd meer, zo'n 2/3e (zonder de effecten OOR). Tot twee jaar geleden groeide het gemeentefonds mee met de omvang van de rijksuitgaven. Als de rijksuitgaven stegen, ging de uitkering uit het gemeentefonds omhoog en vice versa ('samen trap op, trap af'). Een nieuw regeerakkoord kon toen grote gevolgen hebben voor de gemeentefinanciën. In de nieuwe systematiek, die al sinds voor 2020 onderwerp van gesprek en onderhandeling is, houdt de groei van het gemeentefonds gelijke tred met de meerjarige ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Hierdoor zijn gemeenten minder afhankelijk van wat er in een regeerakkoord wordt afgesproken. De volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een acht-jaars (historisch) gemiddelde van de ontwikkeling van het BBP.

Op zich juichen gemeenten deze beweging toe, omdat daarmee toegewerkt wordt stabielere systematiek en een grotere gemeentelijke autonomie. Daarbij heeft de Vereniging Nederlandse

[3] De informatie over de (herziening van het gemeentefonds is gebaseerd op analyses en informatie van de VNG en achtergrondartikelen van o.a. BMC en Binnenlands Bestuur.

Gemeenten (VNG) zich namens alle gemeenten zich continu ingespannen om tot een ‘faire’ nieuwe verdelingssystematiek te komen, die recht doet aan de ontwikkelingen bij gemeenten en die ervoor zorgt dat taken en middelen in balans zijn. Als onderdeel van deze beweging is in de zomer van 2020 ook de K80 ontstaan, omdat het er op dat moment naar uitzag dat de herverdeling zou leiden tot forse nadelige effecten voor met name kleine gemeenten.

Na een intensief meerjarig traject is dit voorjaar afgesproken dat de nieuwe systematiek vanaf 2024 ingaat. Eerder werd gesproken over 2027. Omdat dit nadelig uitpakt voor gemeenten, worden gemeenten hiervoor deels gecompenseerd.[4] Hoewel de lobby van de VNG en de netwerken in de afgelopen jaren deels succesvol is geweest (o.a. de afschaffing van de oploop van de opschalingskorting en de overheveling van de SPUK’s naar de algemene uitkeringen waar de K80 zich in het bijzonder voor ingespannen heeft), resteert vanaf 2026 een korting van bijna € 2,5 miljard, ten opzichte van het door laten lopen van de ‘trap op trap af’-systematiek.

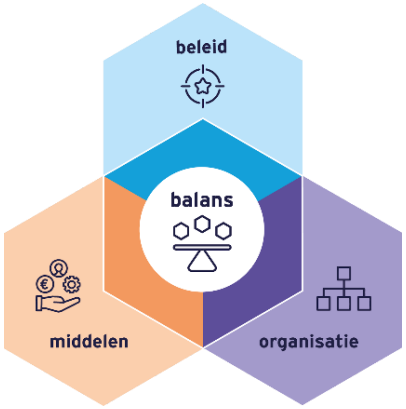

We zien dus nu dat gemeenten bij het opstellen van de meerjarenramingen vanaf 2026 grote tekorten (het ‘ravijn’) voorzien. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat met ingang van dat jaar de algemene uitkering terugloopt. Dit effect stabiliseert enigszins in de jaren daarna, maar de bezuiniging op de algemene uitkering vanaf 2026 is niet in lijn met het groeiend aantal taken van gemeenten en de (nieuwe of versterkte) inspanningen die ook de huidige regering vraagt van gemeenten op bijvoorbeeld bestaanszekerheid, wonen, en asiel en migratie.

De oplopende gemeentelijke tekorten vinden plaats tegen de achtergrond van een zeer beperkte beleidsvrijheid voor gemeenten. Gemeenten hebben te maken met een groot aantal door het Rijk opgelegde taken, die moeten worden gefinancierd uit de algemene uitkering. Dit beperkt de ruimte om keuzes te maken. Naast de algemene uitkering ontvangen gemeenten en provincies specifieke uitkeringen van het Rijk. Deze middelen kunnen niet vrij besteed worden. Er moet apart verantwoording over afgelegd worden. Het aantal specifieke uitkeringen is gestegen van 16 in 2018 naar 137 in 2022. Dit beperkt gemeenten in de mogelijkheden om autonome beleidskeuzes te maken. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft geanalyseerd dat de daadwerkelijke vrije ruimte voor gemeenten nog geen 20% van de totale uitgaven betreft. Áls er dus bezuinigd moet worden, hebben deze snel invloed op zaken die direct en zichtbaar voor inwoners van belang zijn, bijvoorbeeld beheer van de openbare ruimte en groen, onderhoud van wegen en ondersteuning van maatschappelijke initiatieven en voorzieningen.

Situatie in Rozendaal: stabieler, met weinig bewegingsruimte

De tekorten als gevolg van de uitkering uit het gemeentefonds zijn in Rozendaal veel minder zichtbaar dan in andere gemeenten. De reden hiervoor is gelegen in de veelheid van indicatoren die gezamenlijk de hoogte van de algemene uitkering bepalen. De uitkering wordt bepaald op basis van een groot aantal variabelen, zoals het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden, de oppervlakte van de gemeente en de grootte van de watergebieden. In totaal gaat het om ongeveer 60 van deze zogenoemde maatstaven. Sommige daarvan werken in ons voordeel door onze unieke kenmerken (bijv. de maatstaven die te maken hebben met het oppervlakte van onze gemeente – dat is in verhouding tot de omvang van de bebouwde kom zeer groot). De belangrijkste factor echter het ‘vaste bedrag’ dat iedere gemeente via de algemene uitkering ontvang: Rozendaal ontvangt op dat deel van het gemeentefonds dus precies evenveel als willekeurig welke andere (grotere) gemeente. Uit onderstaande grafiek wordt duidelijk dat onze inkomsten uit de algemene uitkering voor de komende jaren

[4] Afgezien van een eenmalige korting van € 675 miljoen in 2025.

(2025-2028) op dit moment relatief stabiel lijkt te zijn. Daarbij moet wel aangetekend worden dat het merendeel van deze uitgaven nét zo stabiel (en dus vast) zijn: zoals eerder aangegeven zit het merendeel van onze uitgaven 'vast' in wettelijke verplichtingen en regelingen en/of betreft het zaken in de bedrijfsvoering, bestuur en ondersteuning.

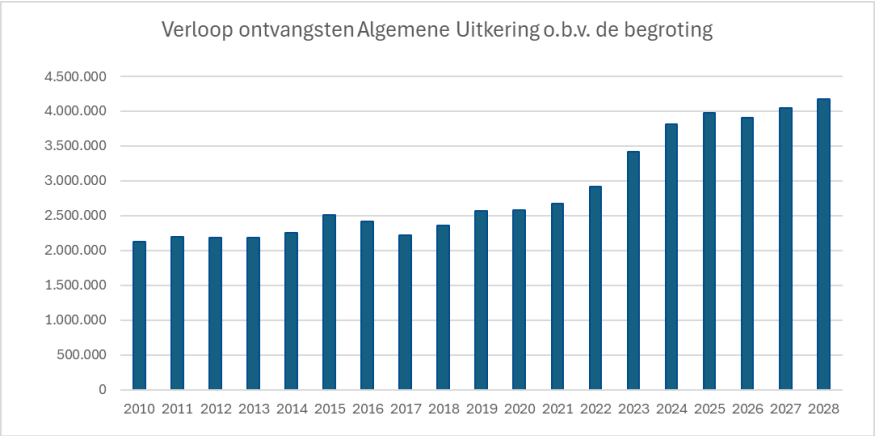

Opbouw en leeswijzer

Opbouw in programma's en paragrafen

De begroting is opgebouwd volgens de door de raad vastgestelde programma-indeling en de (deels wettelijk verplichte) paragrafen. In de programma's zijn de drie 'w-vragen' sturend: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten? Hierbij willen wij zo scherp mogelijk beschrijven wat de opdracht van de gemeenteraad is aan het college van B&W voor 2025 en verder. Wij willen de gemeenteraad daarmee in staat stellen om de kaders helder vorm te geven, prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook om effectiever de controlerende taak uit te oefenen. De begroting wordt ambtelijk uitgewerkt in een werkprogramma. Hiermee komen we tot een planmatige, projectmatige en controleerbare aanpak van onze inzet. Het college is van oordeel dat deze begroting een goede basis biedt om ook de toekomstige jaarstukken, en zo nodig de tussentijdse rapportages, verder te ontwikkelen.

De begroting bestaat grofweg uit drie onderdelen:

- de programma's;
- de paragrafen;
- de financiële begroting.

Programma's

Alle acht programma's starten met een inleiding waarin staat beschreven op welke onderdelen het programma betrekking op heeft. Vervolgens geven wij aan wat het beleidsdoel is binnen het programma. We volgen in onze programma-indeling en taakvelden de indeling uit het BBV. Deze uniforme indeling helpt om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen. Onderdeel van die indeling is de voorgeschreven uitwerking van de volgende vragen:

- *Wat willen we bereiken?* Bij deze eerste W-vraag zijn op hoofdlijnen de te behalen doelen opgenomen.
- *Wat gaan we daarvoor doen?* Hier wordt geconcretiseerd welke acties en inspanningen (van ons en van onze samenwerkingspartners) er in 2025 (of verder) nodig zijn om het gewenste doel te bereiken.
- *Wat mag het kosten?* Hierin staat het overzicht dat inzicht geeft in:
    - de baten en lasten van de meeste recente jaarrekening;
    - de baten en lasten van het aankomende begrotingsjaar;
    - de baten en lasten van de drie jaren daaropvolgend;
    - overzicht van de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

  We geven een toelichting op de opgenomen baten en lasten en verklaren de verschillen ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting. Tot slot voegen wij ook nog een overzicht toe met de afwijkingen ten opzichte van Kadernota 2025.

Beleidsindicatoren

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt verplicht voorgeschreven dat gemeenten een aantal beleidsindicatoren opnemen in de begroting, in het programma waar de indicator betrekking op heeft. Doel hiervan is ten eerste om de begrotingen inzichtelijker maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast. Ten tweede helpt dit om een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk te maken. Deze wettelijke indicatoren hebben echter in onze context vaak nauwelijks raakvlak met onze opgaven en onze inzet. De unieke karakteristieken van onze gemeente maken dat de verplichte indicatoren weinig zeggingskracht hebben. We kiezen er daarom voor om dit overzicht niet per programma op te nemen, zoals voorgeschreven, maar in een aparte bijlage.

Verbonden Partijen

Binnen elk programma worden de Verbonden Partijen genoemd die een bijdrage leveren aan de doelstelling. Deze Verbonden Partijen worden in lijn met de voorschriften uit het BBV behandeld in de paragraaf Verbonden Partijen.

Paragrafen

In de paragrafen worden vanuit een dwarsverband op de programma's diverse onderwerpen behandeld die de bedrijfsvoering in brede zin betreffen. Het gaat in de paragrafen niet om het 'wat', maar om de 'hoe-vraag'. Er zijn acht wettelijk voorgeschreven en dus verplichte paragrafen:

- Hoe gaan we om met belastingen (lokale heffingen) (paragraaf 1)?
- Hoe worden risico's beheerst en welk effect heeft dat op het weerstandsvermogen (paragraaf 2)?
- Hoe onderhouden we onze bezittingen en openbare ruimte (paragraaf 3)?
- Hoe lopen de geldstromen en onze vermogenspositie (paragraaf 4)?
- Hoe is de bedrijfsvoering geregeld (paragraaf 5)?
- Met wie vormen wij Verbonden Partijen en hoe zijn de afspraken geregeld (paragraaf 6)?
- Hoe is ons grondbeleid (paragraaf 7)?
- Hoe geven wij invulling aan de Wet Open Overheid (paragraaf 8)?

We hebben een negende en een tiende, niet verplichte, maar wel wenselijke, paragraaf hieraan toegevoegd:

- Hoe waarborgen wij de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van onze (digitale en fysieke) informatie en hoe gaan wij om met persoonsgegevens (paragraaf 9)?
- Hoe zit het Sociaal domein in elkaar en welke duiding hebben sommige onderdelen hierbinnen nodig (paragraaf 10)? Deze paragraaf is nieuw en dit jaar toegevoegd om begrotingsprogramma 6 niet 'topzwaar' te maken, en tegelijkertijd wel landelijke en regionale ontwikkelingen en actualiteiten op dit complexe terrein te kunnen toelichten.

Financiële begroting

In de financiële begroting wordt een samenvatting gegeven van alle lasten en baten op de programma's. Daarnaast wordt inzicht geboden in de financiële ontwikkeling van het meerjarig perspectief, eventuele investeringen en de manier waarop daar invulling aan kan worden gegeven. Tot slot zijn er een aantal overzichten opgenomen die door het BBV worden voorgeschreven en die vooral voor de provinciaal toezichthouder relevante informatie bevatten.

Programma's

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Inleiding

In het programma Bestuur en ondersteuning geven we vorm en inhoud aan (de ondersteuning van) het gemeentebestuur (gemeenteraad en het college van Burgemeester en Wethouders). Samen geven we invulling en uitvoering aan het Coalitieakkoord 2022-2026. Deze begroting start met het laatste volle zittingsjaar van deze gemeenteraad, het jaar 2025. In maart 2026 volgen wederom gemeenteraadsverkiezingen.

Dit programma gaat over de voorwaarden voor het bestuur om zijn wettelijke en autonome taken te kunnen uitvoeren en om de bestuurlijke en politieke ambities te kunnen realiseren. Het programma omvat ook onze dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Allerlei ondersteunende functies in de organisatie en allerlei vormen van samenwerking – met inwoners, in de regio – krijgen in dit begrotingsprogramma een plek. Dit programma is daarmee ook randvoorwaardelijk voor onze beleidsmatige inzet, zoals beschreven in de programma's 1 tot en met 8. In de (verplichte) paragraaf Bedrijfsvoering en overige paragrafen zoals Informatieveiligheid en Privacy staan onderdelen van de bedrijfsvoering nader beschreven.

Beleidsdoel

We willen het gemeentebestuur (wettelijk zijn dat raad en college gezamenlijk, als algemeen en dagelijks bestuur van de gemeente) in staat stellen op efficiënte, transparante en democratische wijze besluiten te nemen. We richten de organisatie passend en toekomstbestendig in om deze besluiten voor te bereiden en deze vervolgens in uitvoering te vertalen. We willen de gemeenteraad ondersteunen om invulling te kunnen geven aan de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol.

Wat willen wij bereiken?

We streven zowel in onze organisatie en dienstverlening als in onze samenwerkingsrelaties naar een (meer) optimale balans tussen de kracht en de kwetsbaarheid die inherent is aan onze kleine schaal. Dat doen we op acht gebieden, die we hieronder uitwerken.

1. Bestuur & democratie

We zetten ons in voor een krachtig gemeentebestuur en goede democratische besluitvorming. We waarborgen dat onze bestuursorganen raad, college van B&W en de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan op efficiënte, transparante en democratische wijze kunnen functioneren. We dragen daarbij zorg voor transparante (digitale) ontsluiting van gemeentelijke informatie.

2. Verbindend bestuur

We hechten waarde aan de Rozendaalse gemeenschap en de kracht van het eigen en gezamenlijke initiatief. We beogen in 2025 meer vorm en inhoud te geven aan de wijze waarop we als gemeente

bijdragen aan het behouden en versterken van de lokale gemeenschapszin. We zetten in op (burger)participatie en het benutten van de kracht van onze lokale samenleving bij belangrijke ontwikkelingen zoals de vormgeving van een nieuw meerjarenperspectief op duurzaamheid en de Omgevingsvisie.

3. Constructieve partner in de regio

We zetten ons in om het maximale uit de samenwerking in de regio en met regiogemeenten te halen, zodat we als regio én als eigenstandige gemeente krachtiger worden. We werken samen in de regio niet alleen omdat het soms wettelijk moet, maar vooral omdat we als kleine gemeente als geen ander de meerwaarde ervaren van het bundelen van krachten. Of dit nu gaat om de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR), de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM), de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Midden-Gelderland (MGRSD SDCG) of de samenwerking met buurgemeente Rheden: wij stellen ons op als een soms kritische, maar bovenal constructieve partner.

4. Dienstverlening & Burgerzaken

In aansluiting op de eisen en wensen van onze omgeving (rijksoverheid, maar vooral inwoners en overige klanten) willen we adequate diensten verlenen, zowel fysiek aan het loket als digitaal. Daarnaast willen de we kwaliteit van dienstverlening versterken op basis van onze Visie op dienstverlening (2022). Daarbij zijn onze producten en diensten ook digitaal toegankelijk waar dit wordt gevraagd op basis van (Europese) wet- en regelgeving.

5. Communicatie & participatie

Communicatie en participatie vormt een ruggengraat in het realiseren van en informeren over onze doelen. Om te werken vanuit onze waarden en vanuit nabijheid als kracht is het in toenemende mate van belang om naast een gedegen dienstverleningsaanpak ook onze communicatiestrategie en -uitingen te professionaliseren. We willen hier de komende jaren een verbeterslag in maken, om mensen actiever te betrekken bij besluitvorming en helderder voor het voetlicht te brengen welke doelen we ons stellen. Dit is randvoorwaardelijk voor het behouden en versterken van de lokale gemeenschapszin (zoals genoemd onder ‘verbindend bestuur’).

6. I-Domein: ICT-beleid, informatiebeleid, informatievoorziening en informatieveiligheid

Onze samenleving is gedigitaliseerd en digitalisering is verweven in alle taken van de gemeente, van burgerzaken tot het fysiek domein, van de uitvoering van sociale regelingen tot de lokale democratie. Het is daarom essentieel dat wij een stabiele ICT-omgeving behouden, gericht op het continueren van de dienstverlening aan onze inwoners. Even essentieel is het dat we risico’s op informatieveiligheid en privacy in beeld hebben en zo veel mogelijk mitigeren. Daar hebben we de afgelopen jaren forse stappen gezet met de uitvoering van de Digitale Agenda 2022-2023. Daarnaast willen wij met onze digitale dienstverlening blijven inspelen op de eisen die onze omgeving aan de gemeente stelt. Zie ook de paragraaf bedrijfsvoering, de paragraaf Wet Open Overheid (Woo) en de paragraaf Informatieveiligheid en Privacy.

7. Toekomstbestendige organisatie

We investeren doorlopend in een weerbare en wendbare organisatie om ook de komende jaren efficiënt te werken aan onze opgaven. Onze strategie daarvoor hebben we uiteengezet in een brief aan uw raad (3 oktober 2023), die ook in 2025 een belangrijke leidraad blijft. We hebben de afgelopen

jaren forse stappen gezet in het op orde krijgen van met name het domein bedrijfsvoering, het uitbouwen en verdiepen van de samenwerking in het sociaal domein met Rheden (beleidstaken), het i-domein en dienstverlening/burgerzaken. Om wendbaar en weerbaar te worden en te blijven, blijven we het komende jaar werken vanuit de volgende sporen:

- versterken regie: verbeterde strategievorming, contractmanagement en een sterkere verbinding in het netwerk;
- versterken dienstverlening en communicatie: om het contact en verbinding met de inwoner blijvend te borgen;
- versterken van de bedrijfsvoering als ruggengraat van de kernorganisatie.

8. Onderhoud gemeentelijk vastgoed/gemeentehuis

We zorgen voor adequaat onderhoud van ons gemeentelijk vastgoed. Waar het ons gemeentehuis betreft willen we naast een veilige werkomgeving voor onze medewerkers ook een toegankelijke en transparante entree realiseren met ruimtes voor de diverse functies. Naast de publieksdienstverlening, en werklocatie beogen we dat het gemeentehuis zich ontwikkelt tot 'huis van de gemeenschap'. We hebben daarbij oog voor het monumentale karakter van ons gemeentehuis en spannen ons ervoor in het monument voor toekomstige generaties te behouden.

Wat gaan wij daarvoor doen?

We benoemen op ieder van de acht velden de acties die we in 2025 (e.v.) wensen in te zetten.

1. Bestuur & democratie

- We zorgen ook in 2025 voor goede, navolgbare en transparante besluitvorming in de gemeenteraad en het college van B&W. Daarbij voldoen we stapsgewijs aan de eisen die de Wet Open Overheid (Woo) stelt aan actieve openbaarmaking.
- In 2025 onderzoeken we een voor Rozendaal passende wijze van implementatie van de Wet versterking decentrale rekenkamers.
- Onder regie van de werkgeverscommissie van de gemeenteraad starten we de werving van een nieuwe griffier, wegens (leeftijd gerelateerde) uitdiensttreding van onze griffier per medio 2025.
- De voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2026 pakken we in 2025 binnen de reguliere capaciteit op. Er zijn in 2025 geen reguliere verkiezingen voorzien en we nemen hier dus geen budget voor op.
- We implementeren in 2025 eventuele wijzigingen naar aanleiding van de evaluatie van de (bijgestelde) vergaderstructuur van de gemeenteraad in 2024.
- We ondersteunen in 2025, op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2026, initiatieven van onze lokale politieke partijen die laten zien hoe de lokale democratie bij ons werkt en hoe belangrijk actieve leden zijn. In lijn met de landelijke trend hebben immers ook de politieke partijen bij ons moeite met het vinden en behouden van actieve leden.
- Om jongeren kennis te laten maken met onze democratie en besluitvormingsprocessen blijven we ook in 2025 actief de Kinderburgemeester en Jongerenraad ondersteunen.

2. Verbindend bestuur

- We werken in 2025 net als voorgaande jaren aan goede verbindingen tussen burger en bestuur, zowel op het niveau van individuele projecten (zoals bij ontwikkeling van openbaar groen), als in het algemeen (bijvoorbeeld via 'Buurt aan Tafel' of themabijeenkomsten). Ook initiatieven zoals een dag voor nieuwe inwoners, dragen bij aan 'nabij en open bestuur'. Een dag voor nieuwe inwoners heeft in 2024 niet plaatsgevonden en staat in het voorjaar van 2025 wederom op het programma.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor vormen van digitale inwonersparticipatie (bijvoorbeeld met een burgerpanel). Dit is een onderwerp dat in eerdere begrotingen al op de agenda stond, maar door capaciteitsgebrek niet is gerealiseerd.

- Om meer vorm en inhoud te geven aan de wijze waarop we als gemeente bijdragen aan het behouden en versterken van de lokale gemeenschapszin werken we in 2025 een Visie op gemeenschapszin uit. We blijven, onder meer via welzijnssubsidies, initiatieven voor en door de Rozendaalse gemeenschap faciliteren.
- Onder meer in de in 2025 vast te stellen Omgevingsvisie en de nieuwe duurzaamheidsagenda houden we rekening met het ondersteunen en versterken van gemeenschapszin en wat daar (ruimtelijk) relevant voor is.
- In 2025 staat ons een bijzonder herdenkingsjaar te wachten. We herdenken en vieren 80 jaar oorlog en vrijheid in Rozendaal en daarbuiten en organiseren hieromheen activiteiten die passen binnen de bestaande middelen en capaciteit. We zetten wederom in op het betrekken van jongeren en scholieren in de (herdenkings)activiteiten.

3. Constructieve partner in de regio

- We volgen de relevante regionale ontwikkelingen om kansen en risico's te identificeren. We richten daartoe onze bestuurlijke en ambtelijke inzet in de regionale samenwerkingen rond de thema's natuurversterking, projecten uit het groenblauw raamwerk en groene groei in de GMR.
- We blijven als trekker betrokken bij het tot stand brengen van bestuurlijk en ambtelijk draagvlak voor groenbehoud, bijvoorbeeld ten behoeve van ons bomenareaal in de Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie(DPRA).
- We werken als constructieve partner mee aan voorstellen bij gemeenschappelijke regelingen die leiden tot een verlichting van de meerjarige druk op de gemeentefinanciën. We laten, afgestemd met de raad, vroegtijdig onze stem horen in bezuinigingsdiscussies, herverdelingsdiscussies en kosten-verdeel-systematiek.

4. Dienstverlening & burgerzaken

- In 2024 zijn de eerste diensten gedigitaliseerd. Inwoners kunnen nu digitaal een stempas aanvragen, een verhuizing doorgeven en een uittreksel basisregistratie personen aanvragen. Geleidelijk aan kunnen onze inwoners met behulp van DigiD steeds meer digitale hun zaken met de gemeente regelen. Naast het toegankelijk maken van de belangrijkste digitale diensten werken we aan het verbeteren van de communicatie daarover via onze website.
- We brengen in 2025 de huidige stand van de digitale toegankelijkheid in beeld (zoals ook gevraagd wordt op basis van Europese regelgeving).
- Op basis van de Visie op dienstverlening en de gebruikservaring van de nu beschikbare digitale dienstverlening onderzoeken we of en hoe we vervolgstappen kunnen zetten op het inrichten van ambulante dienstverlening aan kwetsbare inwoners.
- Het contract voor de verschillende ondersteuningspakketten bij Burgerzaken loopt af en moet in 2025 worden aanbesteed. Dit vraagt, naast inzet van een projectteam uit de organisatie, ook externe projectondersteuning.
- Voor 2025 voorzien we net als in 2024 beperkingen in de capaciteit door langdurig verzuim. Hierdoor blijft tijdelijk externe inhuur noodzakelijk en schakelen we specialistische ondersteuning in bij het verzuimtraject.
- We komen toe aan een volgende stap in onze diensten rond huwelijken. Na een verbeterslag van administratie en proces in 2024 en het neerzetten van de basis voor digitale dienstverlening op dit vlak, liggen in 2025 beleidskeuzes voor. Het gaat hier met name om de vraag of we trouwen in Rozendaal (nog) aantrekkelijker willen maken en wat dit voor consequenties heeft in financiële, organisatorische en communicatieve zin.

5. Communicatie & participatie

We zien een toenemende behoefte aan ondersteuning in communicatie & participatie. Te denken valt aan de ontwikkeling van kaders voor burgerparticipatie; het beter doordenken en plannen van communicatie-/participatieaanpak in 'de opgaven die ertoe doen' (Omgevingsvisie, duurzaamheidsagenda, opvang Oekraïners en vluchtelingen etc.); ondersteuning op communicatie-instrumenten; ondersteuning in woordvoering en perscontacten en tot slot een betere profilering van de gemeente en inzet op arbeidsmarktcommunicatie. Een uitgebreidere toelichting hierop is opgenomen in de raadsinformatiebrief van 3 oktober 2023 over de doorontwikkeling van de organisatie. Als gevolg van de begrotingsbehandeling 2024 in november 2023 is er in 2024 geen ruimte geweest om dit voornemen op te pakken. De noodzaak is echter onverminderd.

- We werken in 2025 een plan van aanpak uit voor de versterking van de communicatie-/participatiefunctie. Dat doen we door onze huidige communicatieaanpak met een scan tegen het licht houden. We identificeren daarmee de verschillende verbeteracties (quick wins en/of beleidsmatig) om de communicatiewerkzaamheden te verbeteren.
- We verbeteren het websitebeheer in de organisatie om de website beter te benutten en te positioneren als één van de middelen in de communicatieaanpak. Hiermee vullen we ook een randvoorwaarde in om te voldoen aan wet- en regelgeving op het vlak van digitale toegankelijkheid.
- Op dit moment kennen we geen aparte formatie op communicatie. De feitelijke inzet op communicatie lossen we al jaren samen op. Dat blijven we grotendeels doen. We zien echter dat dit op sommige punten zorgt voor een onevenredig zware belasting die maakt dat andere taken in de verdrukking komen. In het reguliere werk zijn er een voortdurend kleine en soms grotere (communicatieve) ondersteuningsbehoeften bij projecten en vraagstukken waarbij extra (of slimmere) communicatie-inzet van grote waarde kan zijn. We denken hierbij voor het komende jaar in ieder geval aan het traject rondom vaststelling van de Omgevingsvisie, de duurzaamheidsagenda en de Gemeentelijke Opvanglocatie Oekraïners (GOO) 'De Bosrank'. Maar ook bijvoorbeeld de 4 en 5 mei bijeenkomsten en inwonerbijeenkomsten doen een beroep op schaarse capaciteit.

6. I-Domein

In 2024 is de Digitale Agenda 2022-2023 afgerond. Daarmee hebben we het been bijgetrokken. Binnen de bestaande capaciteit en middelen blijven wij de ontwikkelingen en verbeterpunten monitoren en daar waar nodig implementeren binnen onze gemeente. Veel van dit werk is 'onder de motorkap': de inwoner merkt er niet direct iets van, maar het is wel randvoorwaardelijk om voor onze inwoners een betrouwbare, transparante en doelmatige overheid te zijn en blijven. Voor 2025 hebben wij de volgende activiteiten geïdentificeerd.

- We voeren het Implementatieplan Woo uit, zodat we stapsgewijs aan de wettelijke vereisten op het vlak van actieve openbaarmaking voldoen. (Zie verder de paragraaf Woo.)
- We vullen het recht in van de inwoners en bedrijven om digitaal gemeentelijke diensten/aanvragen te kunnen doen. Uiteraard willen wij dit aanbieden op een veilige manier. Hiervoor is een beveiligde email optie de lichtste vorm van veiligheid en loopt het waarborgen van de veiligheid op tot het inloggen met DIGID, e-Herkenning of e-IDAS (Europese inlogoptie).
- We voeren alle benodigde audits (zoals ENSIA) uit en bereiden ons voor op de inwerkingtreding van onder andere de Cyberbeveiligingswet (de Nederlandse vertaling van Europese regelgeving in het kader van digitale veiligheid die per oktober 2024 van kracht is). (Zie verder de paragraaf Informatieveiligheid en Privacy.)
- Om over te kunnen gaan op volledig digitaal werken is het noodzakelijk om een digitale handtekeningen te zetten. Hiervoor zoeken wij nog geschikte tools en de implementatie van de uiteindelijke tool volgt daarop.

- We actualiseren het uitwijkplan. Dit is noodzakelijk om bij calamiteiten de bedrijfscontinuïteit (met name voor burgerzaken) te kunnen garanderen. Het inregelen van business continuity management en IT service continuity management zijn ook eisen die vanuit de wettelijke verplichtingen rond informatiebeveiliging aan ons gesteld worden en waarop we ons moeten verantwoorden. Uit een eerste inventarisatie in 2024 blijkt dat met name Burgerzaken-taken op dit moment niet zomaar vanaf een andere locatie dan de Kerklaan kunnen worden gecontinueerd. Overige applicaties staan grotendeels in de Cloud.
- We werken aan versterken van het leveranciersmanagement vanuit het perspectief van informatieveiligheid. Ook voor uitbestede taken blijven wij als gemeente immers verantwoordelijk voor de informatieveiligheid. Dit vraagt een verbeterslag op contractbeheer en om grip te krijgen op de informatieveiligheid bij onze leveranciers. (Zie ook de raadsinformatiebrief Voortgang Digitale Agenda 2022-2023 dd. 22 maart 2024.)
- We stellen een kwaliteitsplan archivering op, zodat archiefwaardige stukken op een goede manier bewaard blijven, volgens de Archiefwet.

7. Toekomstbestendige organisatie

In de raadsinformatiebrief van 3 oktober 2023 schetsten we de beoogde aanpak voor de doorontwikkeling van de organisatie de komende jaren. We zien dat het richten van de ontwikkeling van en in onze organisatie voor de komende jaren een kwestie is van maatwerk. We zijn uniek in ons formaat, onze uitgangspositie en de sociaaleconomische structuur in onze gemeente. We hanteren dus geen (bestuurskundig) vast model, maar hanteren een aantal richtingwijzers die ons helpen bij de keuzes voor organisatieopgaven die we de komende periode veelvuldig gaan tegenkomen. Die ons helpen om mét de raad en de collega's telkens een stap in de gewenste richting te zetten. Om ook in 2025 stappen te zetten op het vlak van regie, bedrijfsvoering en dienstverlening werken we aan:

- Het op peil brengen van de HR-organisatie: het gaat onder meer om de personeelsadministratie en om noodzakelijke stappen om te voldoen aan goed werkgeverschap en wettelijke vereisten. Hierbij wordt ook gewerkt aan het verstevigen van de rechtspositionele verhouding tussen werkgever en werknemer (functiehuis).
- Een volgende stap in de interne organisatiestructuur: onder andere het forse personeelsverloop dat we voorzien in 2026 vraagt om een heldere organisatiestructuur passend binnen de bredere aanpak (formatie, bezetting en aansturing). Hierbij wordt ook gewerkt aan het verstevigen van de rechtspositionele verhouding tussen werkgever en werknemer (functiehuis);
- Een lerende en ontwikkelende organisatie met voldoende inzet op individuele en collectieve ontwikkeling;
- Het continueren van taakuitoefening van de functie van griffier na uitdiensttreding, waarbij ook voor juridische werkzaamheden een nieuwe invulling moet worden gezocht (deze twee taken, met twee werkgevers, zijn bij ons op dit moment in één functie verenigd).

8. (Onderhoud) gemeentelijk vastgoed/gemeentehuis

- Om een toegankelijke en transparante entree te realiseren die past bij de overige gebruiksfuncties die ons gemeentehuis heeft werken we aan de hand van een verkennende functie-uitwerking en globale inrichtingsschets een plan uit voor interne aanpassingen aan het gebouw. Te beginnen met de begane grond. Daarmee werken we ook aan veilige werkplekken op de benedenverdieping en een houden we rekening met eisen aan informatieveiligheid en privacy. Met externe ondersteuning komen we tot een ontwerp en doorrekening van de verbouwkosten. We doen dit binnen vooraf opgestelde uitgangspunten, zoals zo bescheiden mogelijke (structurele) bouwkundige ingrepen; financiële terughoudendheid/bescheidenheid; rekening houden met het monumentale karakter; zo veel mogelijk flexibele (d.w.z. geen onomkeerbare) oplossingen. Op basis van het ontwerp en zal nadere besluitvorming aan de orde zijn en wordt een kredietaanvraag voorbereid.
- We laten in 2025 uitgesteld onderhoud verrichten aan de buitenzijde van het gemeentehuis, dit op advies van Stichting Monumentenwacht Gelderland. Het betreft hier het vervangen van de

dakbedekking op de platte daken van het gebouw. Verder wordt de aanwezige houtrot hersteld en wordt er schilderwerk uitgevoerd.

- In 2025 stoppen de activiteiten van de milieustraat op de gemeentewerf. Wij onderzoeken daarna wat de mogelijkheden zijn voor het pand van de gemeentewerf.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
0.1 Bestuur	7.733	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	34.099	65.570	57.619	62.072	66.655	65.560
0.3 Beheer overige gebouwen en gronder	12.090	13.400	13.000	13.255	13.510	13.765
0.4 Overhead	35.118	33.352	31.902	32.502	33.102	33.702
0.5 Treasury	206.332	207.000	213.800	214.550	211.250	207.000
0.61 OZB woningen	434.700	440.017	511.603	549.973	591.222	635.563
0.62 OZB niet-woningen	63.323	71.157	68.536	73.676	79.201	85.141
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	3.585.404	3.810.151	3.973.201	3.910.994	4.041.182	4.169.905
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal baten	**4.378.798**	**4.640.647**	**4.869.661**	**4.857.022**	**5.036.122**	**5.210.637**
Lasten						
0.1 Bestuur	489.019	511.805	498.515	524.257	545.160	563.573
0.2 Burgerzaken	75.316	83.901	78.993	90.380	92.944	93.374
0.3 Beheer overige gebouwen en gronder	0	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	1.956.238	2.054.657	2.169.718	2.076.162	2.129.447	2.169.168
0.5 Treasury	0	0	0	0	0	0
0.61 OZB woningen	34.427	35.400	36.100	36.800	37.500	38.200
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal lasten	**2.555.000**	**2.695.763**	**2.793.325**	**2.737.599**	**2.815.052**	**2.874.314**
Saldo van baten en lasten	**1.823.798**	**1.944.884**	**2.076.335**	**2.119.424**	**2.221.070**	**2.336.323**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	97.425	4.494	195.222	4.494	4.494	4.494
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**90.739**	**-2.192**	**188.536**	**-2.192**	**-2.192**	**-2.192**
Geraamd resultaat	**1.914.537**	**1.942.692**	**2.264.871**	**2.117.232**	**2.218.878**	**2.334.131**

Een kwart van de lasten van onze gemeente wordt uitgegeven in programma 0. Dit komt met name doordat alle salariskosten van zowel de ambtelijke organisatie als die van het college en de raad hierop drukken. Daartegenover staat dat programma 0 zorgt voor twee derde van de opbrengsten. Dit komst door de opbrengsten vanuit het gemeentefonds en de opbrengsten van de lokale heffingen die binnen dit programma geboekt worden.

De reguliere taken die aan dit programma toe te rekenen zijn, zijn zeer divers. Het gaat hier om onder andere:

- alle handelingen van Burgerzaken (uitgifte van reisdocumenten, inschrijvingen in Rozendaal, huwelijken, verkiezingen etc.);
- secretariële ondersteuning, bestuursondersteuning en representatie (agendabeheer, beantwoorden van de telefoon, organiseren van allerlei evenementen, communicatie, representatie en facilitaire zaken);
- financiën (opstellen financiële producten, zorgdragen voor de administratie, treasury, controle en het geven van financieel advies);
- ICT, informatiebeleid en informatieveiligheid (informatiebeveiliging, privacy, archief, informatiearchitectuur, ICT-infrastructuur, software en hardware);
- juridische zaken (behandelen bezwaar en beroep, behandelen vergunningen en vraagbaak Wooverzoeken);
- griffie (ondersteuning raad en voorbereiding van de raadsvergaderingen).

Specifiek voor 2025-2026 zien we de volgende mutaties:

- De kosten voor de implementatie van de Wet versterking decentrale rekenkamers en het uitvoeren van rekenkameronderzoek begroten wij vanaf jaarschijf 2026 voor een bedrag van € 10.000.
- Er zijn in 2025 geen (reguliere) verkiezingen voor de Tweede Kamer door de vervroegde landelijke verkiezingen in 2024. De daarvoor begrote kosten ramen we in 2025 af met € 9.000.
- Wij verwachten dat de extra kosten bij het langdurige verzuim blijven doorlopen voor het eerste halfjaar. Deze kosten ramen wij op € 94.278 als gevolg van externe inhuur en specialistische ondersteuning bij het verzuimtraject. Hiervoor is geen dekking te vinden binnen de exploitatie, zodoende dekken we deze lasten uit de algemene reserve.
- Het contract voor de verschillende ondersteuningspakketten bij Burgerzaken loopt af. Voor deze aanbesteding is externe projectondersteuning nodig. We ramen hier € 5.000 voor ten laste van het budget Externe inhuur.
- Het vervangen van de dakbedekking op de platte daken van het gebouw en het herstellen van het aanwezige houtrot en het buiten schilderwerk kosten incidenteel zo'n € 80.000. Hiervoor hebben wij gespaard in de reserve onderhoud gemeentehuis. Deze reserve wordt als dekkingsmiddel ingezet.

Overhead

Hieronder geven wij een toelichting op de diverse posten die binnen overhead vallen. De kosten overhead worden per onderdeel nader toegelicht. We zien voor wat betreft de totale overhead een daling in de kosten ten opzichte van 2024.

Onderdeel	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Personeelslasten	1.270.930	1.326.523	1.383.066
Overige personeelslasten	20.320	49.325	56.675
Informatievoorziening	242.921	236.097	262.125
Huisvesting	40.908	90.759	122.585
Overige kosten organisatie	298.325	272.387	283.913
Tractie	47.717	49.499	29.452
Totaal	**1.921.121**	**2.024.589**	**2.137.816**

De belangrijkste verklaringen worden hieronder per onderdeel aangegeven.

Personeelslasten
In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (exclusief bestuur, inclusief projecten). In de tabel staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en het inhuurbudget voor de structurele taken waar altijd al voor wordt ingehuurd.

Onderdeel	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Kernorganisatie	1.064.552	1.131.160	1.180.738
Inhuurbudget	206.378	195.363	202.328
Totaal	**1.270.930**	**1.326.523**	**1.383.066**

inclusief projecten

We zien een toename in de kosten op de kernorganisatie door de kosten van een WW-uitkering van een voormalig medewerker, de invulling van de HR functie en de verwachte verhoging in de CAO. De geraamde inhuurkosten voor HR-ondersteuning zijn daarmee komen te vervallen. Deze daling vertaald niet in deze cijfers door de ophoging voor de noodzakelijke inhuur op burgerzaken. Ook is er gekozen voor andere invulling van de functie facilitaire zaken. Deze invulling zorgt voor een structurele afname van de kosten van zo'n € 17.000, door de eerder genoemde stijgingen is dit niet direct zichtbaar.

<u>Inhuur personeel voor projecten</u>
Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten of specifieke ontwikkelingen, bijvoorbeeld opvang Oekraïners, of de energietransitie. De kosten daarvan worden binnen de betreffende projecten gedekt. De aanvullende inhuur op burgerzaken voor het langdurig verzuim komen ook terug in deze cijfers.

Informatievoorziening
De kosten informatievoorziening bestaan uit inhuur reguliere taken, informatiebeveiliging, kantoorautomatisering, soft- en hardware en telefonie. Door de uitbreiding in de flexibele schil zien wij dat de kosten stijgen. Verder zijn de kosten voor het in de lucht houden van alle noodzakelijke applicaties enorm gestegen de afgelopen twee jaar.

Overige personeelslasten
De overige personeelslasten omvatten onder andere reis- en verblijfskosten en opleidingskosten. Door het hogere verzuim van de afgelopen jaren zien wij een stijging in de Arbo-kosten op ons afkomen. Ook voor 2025 worden hier nog hogere kosten verwacht.

Huisvestingslasten
Onder huisvestingslasten verstaan wij gas, water en licht, aankoop verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, klein onderhoud en afschrijvingen. Het gemeentehuis aan de Kerklaan volstaat kwantitatief voor de huisvesting van het gemeentelijk personeel. Alle personeelsleden hebben een goede werkplek. We zien we kosten in 2025 voor het reken- en tekenwerk voor inpandige aanpassingen op de benedenverdieping. Deze dekken we uit het reguliere inhuurbudget. Een deel van het gemeentehuis is langjarig

verhuurd aan ‘t Regthuys, die opbrengst is in onderstaande tabel verdisconteerd in de cijfers.
De hogere kosten worden veroorzaakt door het opnemen van een inhaalslag op het onderhoud van het gemeentehuis. Deze kosten worden gemaakt voor schilderwerk en dak reparatie. Deze kosten worden onttrokken uit de daarvoor bestemde reserve (hier wordt jaarlijks voor gespaard).

Overige organisatiekosten
Hieronder verstaan wij repro, huishoudelijke zaken, postprocessen, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene benodigdheden, contributies en verzekeringen. De hogere kosten worden veroorzaakt door de opgenomen inflatie.

Tractie
De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst. De lichte kostentoename voorzien we met name door een inflatie-effect op bijvoorbeeld brandstof.

De lagere kosten worden verklaard door het wegvallen van de afschrijvingslast van de Mercedes bus en tractor. De vervanging hiervan zal op een later moment plaatsvinden dan gepland.

Beleidsindicatoren
Voor het overzicht van de beleidsindicatoren verwijzen wij u naar het Overzicht beleidsindicatoren in de bijlage.

Verbonden Partijen
Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:
- Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (MGR)
- Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen
- Gelders Archief
- K80 (netwerk kleine gemeenten)
- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 1: Veiligheid

Inleiding

Uitgedrukt in feiten en cijfers is Rozendaal een veilige gemeente. Toch kan een enkel incident of de inrichting en sfeer in een straat of buurt ervoor zorgen dat iemand zich onveilig voelt. We zetten in op het behoud van de objectieve en subjectieve veiligheid, omdat voor inwoners niet alleen de feitelijke veiligheid maar ook de beleving bijdraagt aan het prettig wonen en leven. We werken aan de randvoorwaarden om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren. We voeren de wettelijke taken op openbare orde en veiligheid uit en we leggen verbinding met andere beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, verkeer en milieu en volksgezondheid en het sociaal domein/zorg.

Beleidsdoel

Onze inzet, en die van onze partners in het veiligheidsdomein, is gericht op de volgende strategische doelstelling*: in Rozendaal zijn en voelen inwoners zich veilig*. Deze doelstelling heeft een objectieve component: 'veilig zijn' en een subjectieve component: 'veilig voelen'. Deze twee gaan vaak, maar niet altijd samen.

Wat willen wij bereiken?

Onze inspanningen zijn gericht op drie effecten:

1. sociale veiligheid: ondersteunen van veilig samenleven;
2. fysieke veiligheid: voorkomen van schade door ongevallen en branden;
3. digitale veiligheid: voorkomen van schade door verstoring, uitval of misbruik van digitale producten en diensten.

Deze drie beoogde effecten zijn beschreven in het Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2023-2026 dat de raad in februari 2023 heeft vastgesteld. Dit vormt de basis voor de activiteiten in 2025 en 2026. We zetten in op preventie, bewustzijn, weerbaarheid, samen- en zelfredzaamheid. Bestuurlijk is de burgemeester verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. We kijken echter met een brede bril naar dit domein. Veiligheid heeft betrekking op de fysieke omgeving, denk aan het aanbrengen van voldoende verlichting, maatregelen om een weg verkeersveiliger te maken of preventieve maatregelen om natuurbranden te voorkomen. Veiligheid werkt door in de sociale omgeving: denk aan overlastklachten en de inzet van Buurtbemiddeling daarbij, of aan het werk van de politie en hulpverleners bij mensen met verward gedrag. Daarmee is uiteindelijk het hele college aan zet om de doelen uit het IVB te verwezenlijken.

1. Sociale veiligheid

Samenwerking in een sluitende keten

We werken op het brede veiligheidsdomein samen met politie, Openbaar Ministerie (OM) en andere ketenpartners, zoals de Veiligheidsregio en de gemeente Rheden. Die samenwerking is voor de (wettelijk verplichte) Veiligheidsregio vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling. Voor de samenwerking met Rheden zijn bilaterale afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over onderlinge bijstand in het geval van een ramp of crisis en voor de inzet van bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's). Overleg tussen burgemeester, politie en OM (de 'gezagsdriehoek') vindt plaats op de schaal van het Basisteam IJsselwaarden (Rheden, Doesburg en Rozendaal). Dit basisteam werkt op steeds meer taken samen met het Basisteam Rivierenland-Oost (Zevenaar, Duiven en Westervoort). Tussen gemeenten, politie en

het OM zijn op basis van het meerjarenplan voor het basisteam voor de periode 2023-2026 de volgende prioriteiten afgesproken:

- ondermijning/georganiseerde criminaliteit;
- cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

Op het niveau van de Veiligheidsregio vindt overleg tussen burgemeesters, politie en OM plaats in het Districtelijk Veiligheidsoverleg (DVO).

Om tot een sluitende keten te komen (van preventie tot repressie en vervolging) en om de koppeling tussen veiligheid en zorg handen en voeten te geven participeren we in diverse gremia:

- het Veiligheidshuis (casusoverleg zorg- en veiligheid);
- Veilig Thuis (advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling);
- het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), met name voor de bestrijding van ondermijning (via 'Samen Weerbaar', zie onder);
- het regionaal (bestuurlijk) overleg zorg & veiligheid;
- Buurtbemiddeling (om zo veel mogelijk conflicten op te kunnen lossen zonder BOA's of politie).

Inzet tegengaan ondermijning
Onze gemeente is samen met andere gemeenten in onze regio aangesloten op het project 'Samen Weerbaar' van het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland. Samen Weerbaar richt zich op vier thema's die een grote impact hebben op de veiligheid en leefbaarheid in de buurt: de aanpak van drugscriminaliteit, witwassen, zorgfraude en mensenhandel.

Lokale communicatie en samenwerking met inwoners
De inzet van inwoners zelf is onmisbaar in een veilig Rozendaal. We stimuleren en ondersteunen de lokale WhatsApp-veiligheidsgroepen en zetten in op communicatie als belangrijk preventief instrument.

2. Fysieke veiligheid

Brandweer (Veiligheidsregio Gelderland-Midden)
We willen de uitvoering van de wettelijke taken in de brandweerzorg door VGGM voor de toekomst kwalitatief en efficiënt blijven borgen. We willen daarbij blijvend kritisch zijn op (verdere) kostenstijgingen die neerslaan bij de individuele gemeenten. Zie verder onder 'wat mag het kosten'.

Natuurbrandbeheersing
Met het oog op de klimaatverandering en de daarmee verband houdende lange droogteperiodes, moet de brandweer samen met gemeenten, provincie en natuur beherende organisaties en terreineigenaren veel energie steken in het voorkomen van natuurbrand. In samenwerking met de brandweer en andere partners willen we omstandigheden creëren waarin de kans op natuurbrand zo klein mogelijk wordt en de mogelijkheden tot een effectieve natuurbrandbestrijding worden geoptimaliseerd. Omdat Rozendaal aan de rand van een bosrijke omgeving ligt, is natuurbrandbestrijding een van de prioriteiten in het IVB 2023-2026. We geven hier invulling aan via het plan van aanpak natuurbrandbeheersing Gelderland dat in VGGM verband is opgesteld. Dit plan kent twee sporen:

1. Risicovolle locaties (recreatie, zorg, wonen & werken, vitale objecten): lokale, objectgerichte aanpak gericht op gebouwen (eigenaren en gebruikers) in en direct om natuurgebieden. Regiefunctie bij de gemeente.
2. De natuur zelf (onderhoud, begroeiing etc.) en infratracés. Regie bij provincie en Rijk.

Opvang zwerfdieren
We hebben eind 2023 nieuwe afspraken gemaakt met acht andere gemeenten in de regio over de opvang van zwerfdieren door Dierentehuis Arnhem. In dat kader hebben de gemeenten zich garant gesteld ten aanzien van de noodzakelijke nieuwbouw van het Dierentehuis. Hiermee is de wettelijke verplichting tot het opvangen van zwerfdieren voor de toekomst geborgd.

3. Digitale veiligheid

Gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime is het tweede speerpunt in ons IVB 2023-2026. Cybercrime – in de vorm van het platleggen van een netwerk – kan ook onze eigen organisatie treffen. In samenwerking met onze IT leverancier zorgen wij ervoor dat onze medewerkers op de hoogte zijn van de meest recente dreigingen en dat wij aan normen voldoen. Ten aanzien van gedigitaliseerde criminaliteit willen wij aansluiten op deze prioriteit binnen het Basisteam IJsselwaarden via communicatie en informatie ('In de Roos' en website).

Wat gaan wij daarvoor doen?

Algemeen

Wij blijven ons met onze samenwerkingspartners inzetten om Rozendaal veilig te houden. We voeren de wettelijke taken in de Veiligheidsregio (brandweer, rampenbestrijding en crisisbeheersing) uit. We zetten in op preventie, bewustzijn, weerbaarheid, samen- en zelfredzaamheid. We voeren lokaal de wettelijke taken op het terrein van openbare orde en veiligheid uit en leggen de verbinding met ruimtelijke ordening, verkeer en milieu en volksgezondheid en het sociaal domein/zorg (Sociale Veiligheid en Fysieke Veiligheid). Gedigitaliseerde criminaliteit en Natuurbrandbeheersing blijven speerpunten.

1. Sociale veiligheid

- Buurtbemiddeling: voortzetten project Buurtbemiddeling met Rheden en Doesburg en de woningcorporaties, om door conflictbemiddeling politie en BOA's te ontlasten.
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg: voortzetten samenwerking met de Veiligheidsregio (VGGM) voor de uitvoering van de Wvggz: het bieden van hulp aan mensen met psychiatrische problemen.
- 'Samen weerbaar' (Samenwerkingsproject regiogemeenten om ondermijning tegen te gaan): implementatie van de aanbevelingen uit de Weerbaarheidscan (2023) met betrekking tot de eigen organisatie.
- Wet Tijdelijk huisverbod: soms treft de politie of Veilig Thuis bij mensen thuis een dreigende situatie aan, waarbij er (nog) geen strafbare feiten zijn gepleegd. Met het opleggen van een tijdelijk huisverbod bestaat de mogelijkheid om in zo'n situatie toch in te grijpen. Daarmee zijn partner, kinderen of andere huisgenoten veiliger. De burgemeesters van Gelderland-Midden hebben in het Districtelijk Veiligheidsoverleg (DVO) afgesproken om dit juridisch administratieve proces te professionaliseren met behulp van een regionaal uit te rollen registratiesysteem. Het voornemen is om dit komend jaar te implementeren.
- Opvang ontheemden: ook de opvang van vluchtelingen is een sociale aangelegenheid. We willen de opvang van Oekraïense vluchtelingen op de tijdelijke locatie aan De Del in 2025 continueren. Zie programma 6.

2. Fysieke veiligheid

Brandweer:

- Met de andere gemeenten in de Veiligheidsregio blijven we kritisch kijken naar mogelijke besparingen/ efficiencywinst, om grip op de kosten te krijgen.
- Natuurbrandbeheersing: omdat Rozendaal aan de rand van een bosrijke omgeving ligt, beschouwen we dat als gemeente ook als een van de prioriteiten voor de komende jaren. De focus van de gemeenten in de regio dient hierbij met name gericht te zijn op risicovolle locaties (recreatie, zorg, wonen & werken in het natuurgebied en vitale objecten). Omdat de aanwezigheid van die objecten beperkt is, richt de focus van de gemeente zich ook in 2025 met name op communicatie en informatie.

Verkeersveiligheid en milieuveiligheid:

- Onderhoud wegen: net als alle jaren worden verkeersonveilige situaties, bijvoorbeeld door gaten in het wegdek, zo snel mogelijk verholpen. Verkeersborden worden vervangen zodra daar aanleiding voor is. Voor 2026 heeft de provincie Gelderland groot onderhoud aan de provinciale Schelmseweg/-Ringallee op het programma staan, waarbij de aandacht onder meer uitgaat naar de rotondes en de verkeersveiligheid bij Het Rhedens.
- Snelheidscontroles: om de snelheid in de bebouwde kom zo veel mogelijk binnen de geldende normen te houden maken wij gebruik van de inzet van matrixborden. Waar noodzakelijk vragen wij de politie om snelheidscontroles (en alcoholcontroles) uit te voeren en indien nodig te verbaliseren.

3. Digitale veiligheid

Gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime behoren tot de prioriteiten binnen het Basisteam IJsselwaarden en zijn ook als zodanig benoemd in het integraal veiligheidsplan van de gemeente.

- Gedigitaliseerde criminaliteit betreft onder andere: Phishing, Marktplaatsfraude, Identiteitsfraude, Sexting & Grooming. We besteden hier periodiek aandacht aan door het verstrekken van adviezen via ‘In de Roos’ en onze website. Wij richten ons daarbij met name op specifieke (kwetsbare) doelgroepen als ouderen en jongeren. Voor ouderen hebben wij al een goed bezochte informatieavond verzorgd. In 2025 willen wij ons op de specifieke gevaren en verlokkingen voor jongeren richten.
- Cybercrime, in de vorm van het platleggen van een netwerk, kan ook onze eigen organisatie treffen. Wij zorgen, in samenwerking met onze IT leverancier, ervoor dat de kennis van onze medewerkers up to date is. Wij voeren hierover regelmatig overleg met de accountmanager van onze IT leverancier, die ons ondersteunt bij de zorg voor een goed ingerichte en regelmatige back up, bij de beveiliging en monitoring van het netwerk, bij de keus voor passende antivirussoftware en een efficiënt beheer van onze apparatuur. Met hem kijken we periodiek gekeken of de genomen maatregelen nog passend zijn voor onze organisatie.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	361	500	500	510	520	530
totaal baten	**361**	**500**	**500**	**510**	**520**	**530**
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	136.316	155.017	193.810	197.685	201.620	205.650
1.2 Openbare orde en veiligheid	3.816	62.885	62.900	64.000	65.100	66.200
totaal lasten	**140.132**	**217.902**	**256.710**	**261.685**	**266.720**	**271.850**
Saldo van baten en lasten	**-139.771**	**-217.402**	**-256.210**	**-261.175**	**-266.200**	**-271.320**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-139.771**	**-217.402**	**-256.210**	**-261.175**	**-266.200**	**-271.320**

De lasten bij programma 1 zijn voornamelijk de bijdragen aan de VGGM en aan Rheden.

De reguliere taken binnen dit programma liggen voornamelijk bij derden. De regietaak in de eigen organisatie is gericht op (de voorbereiding van) ambtelijke en bestuurlijke overleggen, regionale en interne afstemming en het voorbereiding van lokale beleidskaders.

Specifiek voor 2025 kunnen we de volgende (extra) uitgaven verwachten:
De kosten van de brandweer nemen zo'n € 40.000 toe als gevolg van de afspraken die zijn gemaakt over de bekostiging van de brandweer vanaf 2022.

Beleidsindicatoren

Voor het overzicht van de beleidsindicatoren verwijzen wij u naar het Overzicht beleidsindicatoren in de bijlage.

Verbonden Partijen

Bij dit programma hoort de volgende Verbonden Partij:

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM).

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partij verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 2: Verkeer en Vervoer

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan verkeers- en vervoerbeleid gericht op veilig gebruik van de wegen, fiets- en wandelpaden. We zetten ook in op een goede verkeerscirculatie voor alle weggebruikers van onze wegen, maar ook die van de provincie. Een goed openbaar vervoersnet vinden wij essentieel voor Rozendaal. De gemeente heeft een zorgplicht om de kwaliteit en functionaliteit van de openbare ruimte in stand te houden. Daarnaast wordt samengewerkt met ketenpartners aan het verbeteren van de bestaande infrastructuur.

Beleidsdoel

Het leveren van een kwalitatieve bijdrage aan de aanleg, de verbetering en de instandhouding van de infrastructuur en de leefbaarheid.

Wat willen wij bereiken?

1. Verkeersveiligheid

Wij willen een zo'n optimaal mogelijke leefbaarheid en verkeersveiligheid nastreven zonder dat dit afbreuk doet aan de bereikbaarheid. We beheren wegen en fietspaden adequaat om ze veilig en duurzaam te houden.

2. Wegen en fietspaden

De bereikbaarheid van, binnen en naar Rozendaal willen wij zo goed mogelijk borgen. Wij dragen zorg voor onze wegen, trottoirs en fietspaden. Met de afronding van de aanleg van het wandelknooppunt hebben wij de Veluwezoom voor wandelaars aantrekkelijker gemaakt.

3. Openbaar vervoer

We willen onze dorpskern goed bereikbaar hebben en houden. Het openbaar vervoer voor Rozendaal loopt dwars door onze dorpskern over de Provincialeweg N785. De buslijn moet een goede verbinding vormen tussen de belangrijkste punten in onze regio.

4. Openbare verlichting

Ons streven is om ook op de donkere uren van de dag veiligheid en comfort te bieden aan onze inwoners. Hierbij houden wij rekening met de fauna die binnen onze gemeente leeft. Op vele plekken maken wij daarom gebruik van duurzame en dimbare Ledverlichting. Hiermee reduceren wij de lichtvervuiling.

5. Openbare ruimte

Wij willen voor het beheersen van onkruid op verharding geen gebruik maken van chemische bestrijdingsmiddelen. Dit samen met de verouderde bestrating en het voor onkruid groeizaam weer maakt de beheersing lastig. Toch vinden we dat dit nog beter kan. De inrichting van de openbare ruimte willen wij beter laten passen in het huidige straatbeeld. Om dit te bereiken moet het verouderde meubilair vervangen en gemoderniseerd worden.

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Verkeersveiligheid

Masterplan Veluwezoom: in 2022 is het Masterplan Veluwezoom goedgekeurd door de raden van Rheden en Rozendaal. Het primaire doel is om de intensiteit van het gemotoriseerd verkeer terug te dringen en met name het zogenaamde rondje rijden. Dit doen wij door gedeeltelijke afsluiting en spreiding van toegang en parkeren. We zien nu al het gunstige effect op met name de Kerklaan en Beekhuizenseweg. In 2025 en 2026 is onze inzet erop gericht om als opdrachtgever te participeren in de projectfase van het Masterplan Veluwezoom.

2. Wegen en fietspaden

- Wij onderhouden de fietspaden adequaat. Onze fietspaden in het buitengebied zijn- mede op basis van het fietspadenplan- grotendeels in beton uitgevoerd. Het betreft in totaal een 12 km aan in beton uitgevoerde fietspaden. Hiervoor zien we beperkte inzet in het kader van klein onderhoud. Daarnaast is er sprake van 4,4 km aan asfaltpaden, die we wel op reguliere basis hebben te onderhouden.
- In combinatie met de renovatie van de parkeerplaatsen op het Rozendaalse Veld als onderdeel van het Masterplan Veluwe en de Recreatiezonering gaan we onderzoeken of één van de twee asfalt fietspaden – die verbindingen vormen tussen de parkeerplaatsen Rozendaalse Veld en fietspad Koningsweg – opgeheven kan worden. Het betreft hier een asfaltfietspad met een lengte van 1,6 km.

3. Openbaar vervoer

Met de provincie en de vervoerder zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening van het openbaar vervoer in 2025 en verder. Sinds december 2023 rijdt er weer een reguliere bus (lijn 8) door Rozendaal.

4. Openbare verlichting

Er staan geen specifieke werkzaamheden op de planning voor 2025.

5. Openbare ruimte

In 2025 gaan we toezien op de afgesproken beeldkwaliteit bestrijding onkruid op verharding. Om hier invulling aan te geven vinden er schouwmomenten plaats. Deze schouwmomenten geven ons meer grip op de uitvoering en dat de verwachtte beeldkwaliteit wordt behaald. Om tot een uniform straatbeeld te komen wordt de vervanging van het verouderde straatmeubilair zoals de prullenbakken en banken in de openbare ruimte verder uitgevoerd.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
2.1 Verkeer, wegen en water	850	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**850**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
2.1 Verkeer, wegen en water	225.026	208.774	204.961	215.490	219.546	222.749
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal lasten	**225.026**	**208.774**	**204.961**	**215.490**	**219.546**	**222.749**
Saldo van baten en lasten	**-224.176**	**-208.774**	**-204.961**	**-215.490**	**-219.546**	**-222.749**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	60.450	9.112	12.407	12.407	12.407	12.407
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**51.247**	**-91**	**3.204**	**3.204**	**3.204**	**3.204**
Geraamd resultaat	**-172.929**	**-208.865**	**-201.757**	**-212.286**	**-216.342**	**-219.545**

De lasten binnen dit programma hebben betrekking op wegen, fietspaden, openbare verlichting en gladheidsbestrijding.

De reguliere taken binnen dit programma zijn:
- het veilig maken en houden van wegen binnen onze gemeente;
- de reguliere werkzaamheden van onze gemeente voor het onderhoud van de wegen (inclusief trottoirs) en fietspaden waarvan wij beheerder zijn, het nemen van verkeersbesluiten als noodzakelijk, alsook het volgen van de verkeersveiligheidsbeleving en oriënteren op kansen voor een veiliger en toegankelijk Rozendaal;
- het zorgen voor goed werkende openbare verlichting.

Specifiek voor 2025 zijn de volgende mutaties opgenomen:
- De kosten bij verkeer stijgen in 2025 door de kosten voor het onderhoud als uitvloeisel van het Masterplan Veluwezoom (€ 9.000).
- Er is een toename van de kosten voor onkruidbestrijding (€ 4.000).
- Bij de vaststelling van het fietspadenplan is al ingestemd met ophoging van het reguliere onderhoudsbudget van € 5.000.
- De gelijkblijvende totale kosten op dit terrein komen door het wegvallen van de incidenteel opgenomen lasten voor het asfalteren van de ontstane sleuven.

Beleidsindicatoren
Er zijn geen voorgeschreven beleidsindicatoren die betrekking hebben op dit programma.

Verbonden Partijen
Bij dit programma horen geen Verbonden Partijen.

Programma 3: Economie

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan behoud en ontwikkeling van goede randvoorwaarden op het gebied van economie, toerisme en recreatie.

Beleidsdoel

We dragen waar noodzakelijk bij aan een gezonde en duurzame lokale en regionale economische ontwikkeling.

Wat willen wij bereiken?

1. Recreatie en toerisme

Op het vlak van recreatie en toerisme heeft Rozendaal een regionale functie vanwege het aantrekkelijke buitengebied met veel natuur. Voor Rozendalers en niet-Rozendalers is het van belang dat dit gebied toegankelijk is. Maar ook dat daarbij een optimale balans wordt bewaard tussen exploitatie en natuurontwikkeling. Voor met name de horeca blijft promotie en ontsluiting van belang.

2. Lokale economie: ZZP-ers

Het belang voor de lokale economie in Rozendaal is voor het overige beperkt: in ons dorp zijn weinig bedrijven gevestigd en staat de woonfunctie centraal. Rozendaal heeft een relatief groot aantal ZZP-ers met specifieke woon- en werkwensen. We proberen die waar mogelijk te faciliteren. Daarbij denken we vooral aan ontsluiting van informatie over subsidieregelingen.

3. Regionale economische ontwikkeling

Onze inwoners werken of ondernemen veelal in de regio. Vanuit dit bewustzijn is het van belang dat we in bredere zin met name via de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) initiatieven en projecten steunen die ondersteunend werken voor de regionale economie en de werkgelegenheid. Het via regionale samenwerking stimuleren en faciliteren van gezonde en duurzame economische groei voor onze regio waar ook de inwoners van onze gemeente baat bij hebben. Met de GMR blijven we in gesprek over een goed balans tussen de regionale ontwikkeling en met name toenemende verstedelijking en recreatiedruk, naar een goede balans met natuurbescherming, versterking en economisch belang.

Wat gaan wij daarvoor doen?

In 2025 voorzien we geen specifieke aandachtspunten om op te pakken binnen dit programma. Wel werken we aan de verdere uitwerking van het Masterplan Veluwzoom (programma 2) die een belangrijke bijdrage levert om de balans tussen recreatie en de natuur te herstellen. Ook nemen we deel aan de gebiedsuitwerking Veluwezoom in het kader van de verstedelijkingsstrategie en Groene Groei opgave van de GMR.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	2.523	2.500	2.550	2.600	2.650	2.700
totaal lasten	**2.523**	**2.500**	**2.550**	**2.600**	**2.650**	**2.700**
Saldo van baten en lasten	**-2.523**	**-2.500**	**-2.550**	**-2.600**	**-2.650**	**-2.700**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-2.523**	**-2.500**	**-2.550**	**-2.600**	**-2.650**	**-2.700**

De kosten binnen dit programma hebben uitsluitend te maken met een subsidie die jaarlijks verstrekt wordt.

Beleidsindicatoren

Voor het overzicht van de beleidsindicatoren verwijzen wij u naar het Overzicht beleidsindicatoren in de bijlage.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de Verbonden Partijen:

- Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen.
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR)
- Veluwe Alliantie

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 4: Onderwijs

Inleiding

Het programma Onderwijs gaat over de uitvoering van integraal onderwijsbeleid, om onderwijshuisvesting, passend onderwijs, volwasseneneducatie en leerplicht. Rozendaal kent één school voor basisonderwijs, ICK Dorpsschool en één school voor voortgezet onderwijs, Het Rhedens Rozendaal. Beide scholen zijn populair onder kinderen en jongeren uit Rozendaal zelf, maar ook bij leerlingen uit de gemeente Rheden en Arnhem.

Beleidsdoel

We willen passende onderwijs- en opvangvoorzieningen faciliteren, waar kinderen, jongeren en volwassenen zich kunnen ontwikkelen. Onderwijshuisvesting is daar een randvoorwaarde voor.

Wat willen wij bereiken?

1. Onderwijs

Wij zetten ons vanuit de wettelijke verplichtingen rond bijvoorbeeld leerplicht in voor een zorgeloze ontwikkeling van schoolgaanden. Daarnaast blijft ook het volwassenenonderwijs en de bestrijding van laaggeletterdheid (NT1 en NT2) van belang, als tweede kans, bij inburgering of als onderdeel van het levenslang leren of een nieuwe start voor anderstaligen.

2. Onderwijshuisvesting

We stellen ons tot doel om voor kinderen en jongeren duurzame, passende en toegankelijke onderwijsgebouwen te realiseren.

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Onderwijs

- We continueren in 2025 de (landelijke) aanpak van voor en vroegschoolse educatie (VVE). In het kader van onderwijsachterstandenbeleid richten we ons primair op taalvaardigheid. Wij zoeken ook naar een bredere invulling van achterstanden, waarbij we aandacht hebben voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Deze aanpak is meer toegesneden op de populatie van IKC De Dorpsschool, met een gemiddeld hoge Sociaal Economische Status (SES).
- Samen met Rheden geven we uitvoering aan het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), dat gericht is op het inhalen van corona-gerelateerde onderwijsvertragingen.
- Op het terrein van laaggeletterdheid en Volwasseneneducatie blijven we samenwerken met de gemeente Rheden en onze onderwijs-, welzijnspartners in de regio.

2. Onderwijshuisvesting

- De Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting is al enkele jaren in voorbereiding. Op grond hiervan worden gemeenten verplicht een meerjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de onderwijshuisvesting te ontwikkelen. Op 8 juli 2024 heeft de Raad van State advies uitgebracht over het wetsvoorstel. Na reactie van de minister op dit advies volgt de behandeling in de Tweede en Eerste Kamer. Hierdoor is niet duidelijk op welk moment de inwerkingtreding van deze wet is voorzien. De beoogde inwerkingtreding van 1 januari 2025 lijkt ons niet realistisch. Op grond van de voorliggende concept wetteksten worden gemeenten verplicht om binnen drie jaar na inwerkingtreding van de Wet planmatige onderwijshuisvesting over een IHP te beschikken. We volgen in 2025 de voortgang van deze wet en treffen de noodzakelijke voorbereidingen. Hiervoor

voorzien wij externe ondersteuning, de advieskosten hiervoor worden betaald uit de algemene adviespost in programma 0.
- We hebben voor de exploitatie van IKC Dorpsschool de VVE (Vereniging van Eigenaren) IKC Dorpsschool Rozendaal opgericht. De VVE komt minimaal twee keer per jaar bij elkaar. Vanaf 1 januari 2023 is er een bureau gemandateerd om de activiteiten die passen in het onderhoudsplan voor IKC Dorpsschool uit te laten voeren. Hierdoor zorgen we ervoor dat het onderhoud efficiënter wordt uitgevoerd en de budgetbewaking is verbeterd.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	108.687	58.650	33.600	34.290	34.960	36.650
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	64.000	0	64.000	64.000	64.000	64.000
totaal baten	**172.687**	**58.650**	**97.600**	**98.290**	**98.960**	**100.650**
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	135.307	85.330	72.440	73.860	75.300	76.770
4.2 Onderwijshuisvesting	404.470	390.059	461.126	461.794	472.525	483.022
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	96.030	67.619	123.495	127.739	132.373	137.437
totaal lasten	**635.806**	**543.008**	**657.061**	**663.393**	**680.198**	**697.229**
Saldo van baten en lasten	**-463.119**	**-484.358**	**-559.461**	**-565.103**	**-581.238**	**-596.579**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	113.791	111.791	113.921	113.921	113.921	113.921
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	1.700	1.750	1.800	1.850
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**113.791**	**111.791**	**112.221**	**112.171**	**112.121**	**112.071**
Geraamd resultaat	**-349.328**	**-372.567**	**-447.240**	**-452.932**	**-469.117**	**-484.508**

De lasten binnen dit programma hebben betrekking op het onderhoud van de scholen, leerlingenvervoer en volwasseneducatie.

De reguliere taken binnen dit programma zijn:
- het veilig maken en schoonhouden van huisvesting voor het onderwijs;
- het zorgen voor vervoer, zodat iedereen gebruik kan maken van onderwijs; dit leerlingenvervoer wordt verzorgd door BVO DRAN;
- het verstrekken van subsidies en middelen om iedereen onderwijs aan te kunnen bieden.

Specifiek voor 2025 kunnen we de volgende (extra) mutaties verwachten:
- De kostenverhoging kan worden verklaard door een hogere bijdrage aan de VVE IKC Dorpsschool, veroorzaakt door hogere prijsstijgingen voor onderhoud aan installaties en gebouw (€ 14.000).
- Een hogere doordecentralisatie van de middelen voor onderhoud aan Het Rhedens ad € 72.000 (dit betreft een onderdeel van het gemeentefonds dat één op één wordt doorbetaald en per saldo geen invloed heeft op onze exploitatie).
- Verder is er sprake van hogere kosten in het kader van SPUK's (voor- en vroegschoolse educatie, sport)welke volledig worden gedekt door de inkomsten (€ 38.000).

Beleidsindicatoren

Voor het overzicht van de beleidsindicatoren verwijzen wij u naar het Overzicht beleidsindicatoren in de bijlage.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN);
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGRSD).

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Binnen dit programma zijn verschillende thema's gebundeld tot een programmatische aanpak op gemeentelijk niveau en in regionaal verband om te komen tot randvoorwaarden voor een passend sport- en cultuuraanbod voor de inwoners van de gemeente Rozendaal en voor het stimuleren van een gezonde leefstijl. Waar daar de noodzaak toe is, richten we ons op specifieke doelgroepen, zoals jongeren, ouderen, mensen met een beperking en nieuwkomers. In regionaal verband (o.a. Veluwe op1) werken we samen om toerisme te stimuleren om naar onze regio te komen en daarnaast de juiste balans te vinden tussen recreatie en natuur op de Veluwe. In de opgaven van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we ons in het bijzonder in op de Opgave Ontspannen Regio en de Opgave Groene Groei. Op lokaal niveau besteden we aandacht aan de kwaliteit en onderhoud van ons openbaar groen en monumenten en erfgoed.

Beleidsdoel

Wij willen de sociale verbinding en leefbaarheid in onze groene gemeente behouden en waar mogelijk versterken. Wij zien het belang van het culturele en verenigingsleven in en rondom onze gemeente. Het behoud van ons erfgoed en onze monumenten draagt bij aan onze identiteit en toont onze bijzondere geschiedenis als kasteeldorp.

Wat willen wij bereiken?

1. Sport & cultuur

Het streven is dat inwoners dagelijks voldoende bewegen (volgens Nederlands Beweegnorm) en plezier beleven aan sport. Daarvoor investeren we naar vermogen in voorzieningen voor sport en programma's die sport- en beweegdeelname stimuleren. We zorgen ervoor dat onze jeugd gebruik kan maken van uitdagende en veilige speeltoestellen. Wij streven er naar dat er voorzieningen zijn en behouden blijven voor culturele activiteiten om te ontmoeten, te ontspannen en cultuur te beleven.

2. Bibliotheek

Op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) moet elke gemeente haar inwoners toegang verschaffen tot een bibliotheekvoorziening. Dit gebeurt in Rozendaal door subsidiering van De Zoomerij (Rheden, Renkum en Rozendaal).

3. Monumenten en erfgoed

We willen samen met partners in de erfgoed- en monumentensector én samen met de eigenaren van monumenten (individuele bewoners of stichtingen zoals GLK) de binnen onze gemeente aanwezige monumenten in stand houden.

4. Groen

Wij zetten ons in voor behoud en versterking van kwalitatief hoogwaardig openbaar groen, met aandacht voor biodiversiteit, aantrekkelijk voor mens en dier. Dat doen we met het oog op het behoud van het groene karakter van ons dorp en vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie met aandacht ook ter bestrijding van hittestress.

5. Recreatie

We zetten ons in voor het behoud van passende recreatiemogelijkheden voor onze eigen inwoners én de inwoners van de regio in ons groene buitengebied. Hierbij moet het recreatieve gebruik in balans zijn met de natuur, het milieu en het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Dit doen we samen met de terrein beherende organisaties zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen en de gemeente Rheden. Deze partners spelen een belangrijke rol bij de instandhouding van onze 'groene achtertuin voor de regio'. Het 'groenblauwe raamwerk', dat is opgesteld vanuit de Opgave Ontspannen Regio in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een belangrijk ondersteunend element om onze regionale groei in woningen en inwoners op groene wijze te realiseren.

6. Speelplaatsen/speeltoestellen

In onze gemeente bevinden zich, verdeeld binnen ons grondgebied, zeven speelplaatsen met daarop 40 verschillende speeltoestellen. Deze speeltoestellen zijn geschikt voor kinderen van alle leeftijden. We willen deze speelplekken veilig en aantrekkelijk houden voor de kinderen in onze gemeente. Dit ondersteunt buitenspelen en bewegen.

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Sport & cultuur

- We zetten net als voorgaande jaren Combinatiefunctionarissen Sport, Cultuur en Digitaal Burgerschap in op het primair en voortgezet Onderwijs. Zij voeren activiteiten op deze thema's uit, gericht op voldoende bewegen, cultuurparticipatie, omgaan met (social)media en digitale ontwikkelingen en gezond leven (fysiek en mentaal).
- Samen met de gemeente Rheden zetten we voor de buitensport in Rozendaal een Sportparkmanager in. Deze sportmanager stimuleert de samenwerking tussen sportverenigingen onderling en extern met organisaties uit sport, onderwijs, welzijn en bedrijfsleven (Open Club).
- We zetten samen met Rheden Clubkadercoaching in voor het vergroten van de pedagogische en didactische vaardigheden van (vrijwillige) trainers en coaches bij (sport)verenigingen.
- We begeleiden sportclubs bij het werken aan een Veilig Sportklimaat. Ook blijven wij sporten en bewegen voor inwoners met een beperking stimuleren via de organisatie 'Uniek sporten'. Deze organisatie bevordert, adviseert en stimuleert inwoners die te maken hebben met een beperking in sporten en bewegen, en organisaties.
- Wij dragen ons steentje bij aan behoud van het culturele aanbod in het Rozendaalse. Dit gebeurt door middel van subsidiëring van kleine lokale initiatieven en organisaties, zoals de Koninklijke Rosendaalsche Kapel, het ZOOM! Festival en Festival Klaterklanken.
- Samen met gemeente Rheden zijn wij verantwoordelijk voor financiering van onze lokale omroep RTV Rheden Rozendaal. De vijfjarige uitzendvergunning van de lokale omroep loopt in 2025 af. Wij zetten in op continuering van deze samenwerking met RTV Rheden Rozendaal.

2. Bibliotheek

- De juridische basis van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen is aangepast. Per 2025 krijgen gemeenten in plaats van de huidige bevorderingstaak een zorgplicht.
- In 2025 blijven wij de Bibliotheek op School (BOS) ondersteunen. De subsidie BOS maakt deel uit van de reguliere bibliotheeksubsidie met dekking uit OAB-middelen (Onderwijsachterstandenbeleid). Door onze subsidie aan Bibliotheek op School wordt extra geïnvesteerd in voorkómen van laaggeletterdheid in het bijzonder in begrijpend lezen. We volgen ook in 2025 in reguliere

overleggen met de school, kinderopvang en bibliotheek of de huidige inspanningen voldoende resultaat opleveren. Indien nodig maken we, in samenspraak met deze partijen, een aanvullend plan waarbij we vooral inzet van ouders en vrijwilligers nastreven.

Monumenten en erfgoed

- Om de binnen onze gemeente aanwezige gemeentelijke monumenten in stand te houden bieden we ondersteuning via subsidies. De subsidieverordening gemeentelijke monumenten geeft de raad de mogelijkheid om bij de vaststelling van de begroting een jaarlijks subsidieplafond in te stellen, hiermee wordt de uit te keren subsidie voor dat jaar gemaximaliseerd. In deze begroting is daarvoor voor 2025, net als in 2024, een subsidieplafond van € 8.000 als kader gehanteerd.
- Daarnaast voorzien we, samen met de adviseurs van de gemeentelijke adviescommissie van het Gelders Genootschap, eigenaren van monumenten van advies. Dit doen we ook in 2025.

Groen

Om Rozendaal in de toekomst als groene gemeente te behouden wordt er in 2025 een bomenplan opgesteld. Dit plan gaat perspectief geven in de kosten voor het onderhouden en behouden van het bomenareaal. Ook zal het uitvoering geven aan hoe de gemeente wil omgaan met eventuele verjonging van lanen.

Recreatie

- Onze Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen beoogt ‘meer landschap, meer stad’: de bouw van nieuwe woningen dient hand in hand te gaan met het behouden, verbinden, verbeteren, uitbreiden en versterken van de groene kwaliteiten van onze leefomgeving. Het buitengebied van Rozendaal is onderdeel van ‘de groene achtertuin’ van de regio. Wij houden de ontwikkeling bij de GMR in de gaten en dragen daar waar nodig ons steentje bij. In 2025 voorzien we geen specifieke aandachtspunten die thuishoren in dit begrotingsprogramma.
- We werken aan de verdere uitwerking van het Masterplan Veluwezoom (programma 2) die een belangrijke bijdrage zal leveren om de balans tussen recreatie en de natuur te herstellen.

Speelplaatsen/speeltoestellen

Elk jaar worden de speeltoestellen gekeurd door een onafhankelijk bureau. Dit is een wettelijke verplichting. De aanbevelingen die voortvloeien uit de inspectie voor vervanging of herstel nemen we in uitvoering. Het huidige budget in de begroting is voldoende om één speeltoestel uit de eenvoudige categorie (glijbaan, schommel e.d.) per jaar te vervangen. Daarnaast is er een jaarlijks budget voor het laten repareren van speeltoestellen en het vervangen van zand in de zandbakken e.d. Het wettelijke laten keuren van speeltoestellen wordt hier ook uit bekostigd.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	26.304	16.255	24.804	28.740	0	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	0					
en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	177.527	0	1.527	1.527	1.527	1.527
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**203.831**	**16.255**	**26.331**	**30.267**	**1.527**	**1.527**
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	41.887	20.180	28.804	32.815	4.150	4.225
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie						
en cultuurparticipatie	78.072	5.125	5.825	5.330	5.435	5.540
5.5 Cultureel erfgoed	4.780	1.775	2.000	2.040	2.060	2.080
5.6 Media	215.241	41.615	43.972	44.822	45.687	46.567
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	146.821	126.348	138.318	125.683	128.088	129.428
totaal lasten	**486.802**	**195.043**	**218.919**	**210.690**	**185.420**	**187.840**
Saldo van baten en lasten	**-282.971**	**-178.788**	**-192.588**	**-180.423**	**-183.893**	**-186.313**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	103.523	3.258	3.258	3.258	3.258	3.258
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**103.523**	**3.258**	**3.258**	**3.258**	**3.258**	**3.258**
Geraamd resultaat	**-179.447**	**-175.530**	**-189.330**	**-177.165**	**-180.635**	**-183.055**

De lasten binnen dit programma hebben betrekking Specifieke Uitkeringen (hier is dan ook een opbrengst voor) voor het in stand houden van sportvoorzieningen, subsidies aan instellingen en het onderhoud van het openbaar groen en speeltoestellen.

De reguliere taken binnen dit programma zijn:

- het bevorderen van sport en cultuur binnen onze gemeente;
- het ondersteunen van onze lokale omroep om onze inwoners goed te kunnen bereiken;
- het onderhouden van het groen en de speelvoorzieningen.

Specifiek voor 2025 kunnen we de volgende mutaties verwachten:

- In de meerjarenbegroting van vorig jaar stond voor het opstellen van een bomenplan een bedrag van € 25.000 begroot voor 2026. Door de veroudering van het bomenareaal met de nadelige gevolgen van klimaatveranderingen zien wij de urgentie om dit bedrag naar voren te halen. Voor het schrijven van een bomenplan wordt € 15.000 begroot.
- De resterende € 10.000 wordt gebruikt voor het snoeien van bomen met betrekking tot de veiligheid op de begraafplaats. Deze snoeiwerkzaamheden vinden plaats aan de hand van het VTA (Visual Trees Assessment) rapport. In 2025 wordt de VTA op de begraafplaats uitgevoerd.

Beleidsindicatoren

Voor het overzicht van de beleidsindicatoren verwijzen wij u naar het Overzicht beleidsindicatoren in de bijlage.

Verbonden Partijen

Bij dit programma hoort de Groene Metropool Regio Arnhem-Nijmegen (GMR) als verbonden Partij.

Programma 6: Sociaal domein

Inleiding

Dit programma bevat de kern van het sociaal domein en de schil daaromheen. De kern wordt gevormd door de drie stelselwetten: de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet. In de schil komen onderwerpen aan de orde zoals kinderopvang, de huisvesting en opvang van vluchtelingen en nieuwkomers en het verlenen van welzijnssubsidies.

Het sociaal domein is omvangrijk, complex en er spelen continu nieuwe ontwikkelingen. In plaats van te pogen al deze ontwikkelingen een plek te geven in dit programma, kiezen we er dit jaar voor om de focus te leggen op onze inzet in 2025 e.v. Een nader toelichting op de ontwikkelingen die binnen het sociaal domein spelen verwijzen wij u naar Paragraaf 10 Sociaal domein.

Beleidsdoel

We willen in brede zin mogelijkheden scheppen en randvoorwaarden creëren voor het welzijn, gezondheid en de ontwikkeling van onze inwoners in het algemeen en van specifieke doelgroepen in het bijzonder: individuele voorzieningen voor inwoners die het (tijdelijk) nodig hebben om deel te kunnen (blijven) nemen aan de samenleving. Hierbij gaat het om kinderen en jongeren die in hun ontwikkeling worden bedreigd, kwetsbare ouderen en nieuwkomers en vluchtelingen die we, al dan niet tijdelijk, welkom heten in onze gemeente.

Wat willen wij bereiken?

1. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Op basis van de Wmo bieden we adequate en passende ondersteuning voor inwoners in de meest kwetsbare situaties met als doel dat zij naar vermogen kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Denk daarbij aan zaken als het bieden van begeleiding, ondersteuning bieden aan mantelzorgers en het bieden van een beschermde woonomgeving aan mensen met een fysieke en/of psychische beperking. De uitvoering van de Wmo-regelingen is gemandateerd aan de gemeente Rheden en wij volgen als gemeente Rozendaal de beleidslijnen van onze buurgemeente.

2. Jeugdwet

Wij willen de kansen voor jeugdigen in een kwetsbare situatie vergroten. Dit vraagt om stimulering van een veilige, gezonde en kansrijke omgeving waarin kinderen en jeugdigen zich ontwikkelen en hun talenten ontdekken, ongeacht hun achtergrond, beperking of sociaaleconomische status. Om kinderen zo gezond, kansrijk en veilig mogelijk op te laten groeien, is het voor sommige kinderen nodig om hen passende jeugdhulp te bieden. De uitvoering van de Jeugdwet is gemandateerd aan de gemeente Rheden en wij volgen het Rhedens beleid.

3. Participatiewet, minima en schuldhulp

Aandacht voor participatie in brede zin, inclusief sociale activering, draagt bij aan arbeidsparticipatie en een geringer beroep op de bijstandsuitkering, minimaregelingen, schuldhulpverlening en overige zorg en ondersteuning. Daarmee zorgt het voor een reductie van kosten. De uitvoering van de wetten en regelingen in dit veld zijn is gemandateerd aan de gemeente Rheden en wij volgen het beleid van Rheden.

Sociale uitkeringen, meer in het algemeen inkomensregelingen, zijn gericht op de financiële ondersteuning van inwoners voor de noodzakelijke kosten van bestaan. Meer concreet gaat het over het verstrekken van algemene bijstand (inkomen Participatiewet), IOAW, BBZ, bijzondere bijstand en armoedebeleid. Het armoedebeleid hangt samen met schulddienstverlening; deze heeft echter ook betrekking op hogere inkomens. We vergroten de bestaanszekerheid van inwoners die in de knel zitten door hun basisvaardigheden te vergroten, hen te helpen balans te krijgen tussen inkomsten en uitgaven zodat er geen geldzorgen zijn, en hen te laten meedoen op de manier waarop zij dat kunnen.

4. Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)

Wij zetten ons in om nieuwkomers een warm welkom te bieden. Wij helpen ze op weg met een groot scala aan voorzieningen Hierbij denken wij aan het vinden van huisvesting, het bieden van onderwijs (inburgeringstrajecten), het bieden van zorg, het bieden van veiligheid en uiteraard het bieden van een inkomen. Hiermee proberen wij invulling te geven aan onze wettelijke taakstelling.

Wat gaan wij daarvoor doen?

De hieronder benoemde taken worden, waar het de Wmo, de Jeugd- en de Participatiewet betreft, uitgevoerd door de gemeente Rheden. Wij volgen ook het beleid van de gemeente Rheden, maar blijven te allen tijde zelf verantwoordelijk voor zowel beleid als uitvoering van het sociaal domein.

1. Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

- In 2025 blijven wij ons inzetten om de inwoners voorzieningen aan te bieden zoals deze zijn voorgeschreven in de Wmo.
- De komende jaren zetten wij in op het behouden van een sterke en brede sociale basis.

2. Jeugdwet

De komende jaren zijn de Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming leidend. In regionaal verband wordt samengewerkt om meer preventief te werken en het principe ‘één gezin, één plan’ te hanteren. Voor 2025 markeren we de volgende ontwikkelingen:

- *Hervormingsagenda Jeugd*: er wordt structureel geïnvesteerd in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Ook volgt er een aanpassing van de Jeugdwet, waardoor duidelijker wordt waarvoor jeugdigen en ouders hulp kunnen krijgen. Deze hulp richt zich op jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties.
- *Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming*: wij zetten ons in om door middel sterke lokale teams samen te werken om de problemen voor de cliënten op te lossen.
- *Versterking lokale teams*: zowel binnen de Hervormingsagenda als het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is een van de opdrachten aan de gemeenten een sterk lokaal team vorm te geven. Een sterk lokaal team dat bestaat uit deskundige en bekwame professionals die gezinnen met (meervoudige) problemen effectief kunnen helpen. Voor beide landelijke programma’s is en wordt zowel regionaal als lokaal gewerkt aan plannen van aanpak.
- *Regionale samenwerking bij complexe hulpvragen*: we werken regionaal samen op het thema complexe hulpvragen, waarbinnen onder andere gewerkt wordt aan de aanpak wachttijden en de ‘Essentiële Functies’. Voor de meest kwetsbare jeugdigen in Gelderland gaan we passende hulp beter organiseren. Dit doen we door de verschillende domeinen waar jeugdigen en gezinnen met complexe problematiek mee kampen te integreren. Jeugdigen worden beter geholpen, er is meer kans op vermindering van de problematiek en op uitstroom uit deze verblijfsfuncties.
- *Aanpassing verordening Jeugdhulp*: vooruitlopend op de wetswijziging heeft de VNG een handreiking opgesteld en er volgt nog een modelverordening. Daarmee verwachten we grip op de toename van jeugdhulp te krijgen. Deze modelverordening nemen wij mee als basis voor het door ons op te stellen Verordening Jeugdhulp.
- *Mogelijk verplichte regionale inkoop*: voor alle jeugdzorgregio's heeft het Rijk een robuustheidscan uitgevoerd. Onze regio is als robuust aangemerkt. Wel is zijn er een aantal aandachtspunten

waaronder de verplichte regionale inkoop van bepaalde specialistische zorg. Wij onderzoeken of dit gevolgen heeft voor de opdracht 'lokaal maatwerkdiensten jeugdhulp' die in 2021 is gestart (uitvoering door 8 jeugdhulporganisaties voor begeleiding en behandeling).

- *Praktijkondersteuner Jeugd*: we continueren de inzet van een Praktijkondersteuner Jeugd bij de Huisarts. De POH Jeugd ondersteunt de huisarts bij vragen van jeugd en gezin in de praktijk.

3. Participatiewet, minima en schuldhulp

- We zetten ons in om de basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden) van onze inwoners te vergroten. Onze focus ligt daarbij op het bereiken van laaggeletterde inwoners met Nederlands als moedertaal.
- We zetten in op preventie en vroegsignalering van schulden om schulden bij jeugdigen en inwoners met een laag inkomen te voorkomen.
- We ondersteunen inwoners met een laag inkomen, met specifiek aandacht voor senioren en gezinnen met kinderen.

4. Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)

- *Algemeen*: we participeren in de (sub-)provinciale regietafel (PRT om de provinciale doelstellingen met betrekking tot de opvang en huisvesting van Oekraïense vluchtelingen, statushouders en asielzoekers. Uitgangspunt van de verdeling van deze opgave is 'fair share', waarbij rekening wordt gehouden met de lokale (on-)mogelijkheden. Zo spannen wij ons in Rozendaal sterk in voor de opvang van Oekraïners en statushouders, terwijl geconstateerd is dat het niet voorstelbaar is dat Rozendaal op relevante schaal bij kan dragen aan de opvang van asielzoekers.
- *Huisvesting en inburgering statushouders*: wij zien voor 2025 geen specifieke opdrachten. Uiteraard blijven wij invulling geven aan de reguliere taken binnen dit thema. Wij blijven ons dan ook inzetten om aan onze taakstellingen te voldoen, op welke wijze dan ook. In 2025 starten nieuwe inburgeringsaanbieders als gevolg van een nieuwe inkoop (voor een aantal percelen) die in 2024 loopt.
- *Opvang Oekraïners*: in onze raadsinformatiebrief van 25 april 2024 hebben wij u geïnformeerd over ons besluit om de Gemeentelijke Opvanglocatie Oekraïners (GOO) op De Bosrank te continueren voor de periode 1 oktober 2024 tot 4 maart 2025, op basis van de uitkomsten van de herorientatie. Als er voldoende zekerheid bestaat over de financiële tegemoetkoming door het Rijk over opvangkosten en gevolgkosten wordt GOO De Bosrank gecontinueerd tot 4 maart 2026. Hierna wordt het terrein in de oorspronkelijke staat hersteld en aan de grondeigenaar teruggeven. Hiermee voldoen we als gemeente aan taakstelling zoals die op dit moment voor de gemeente Rozendaal geldt voor de opvang van Oekraïense ontheemden. We zijn ten aanzien van de zekerheid over de financiële tegemoetkoming altijd uitgegaan van de informatie die wij vanuit het Rijk hierover hebben gekregen. Het Rijk op verschillende dossiers te kennen gegeven dat er veel mogelijkheden zijn voor financiering. Hierbij is altijd gecommuniceerd dat gemeenten geen financieel nadeel ondervinden van de opvang van ontheemden uit Oekraïne. De praktijk blijkt echter weerbarstig. De sociale problematiek van gevluchte Oekraïners kan aanzienlijk zijn. Hierdoor kunnen de bijbehorende (zorg)kosten stijgen. Hierdoor is het voor ons en de raad moeilijk om grip te houden op financiële risico's die de opvang van ontheemden uit Oekraïne met zich meebrengt. Wij hebben hierover verschillende gesprekken gevoerd met de verschillende betrokken ministeries en ook via de PRT is dit risico aangekaart. We brengen ook in 2025 de financiële risico's in beeld en informeren u hierover. Op dit moment achten wij de risico's aanvaardbaar. Het risico is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. In de meerjarenbegroting hebben wij als uitgangspunt opgenomen dat de opvanglocatie tot 4 maart 2026 wordt gecontinueerd. De besluitvorming hierover zal in het eerste kwartaal van 2025 plaatsvinden binnen de hiervoor aangegeven kaders van ons besluit van 25 april 2024.
- *Asielzoekers*: de gemeente heeft op grond van de Spreidingswet een taakstelling van 14 asielzoekers waaronder 1 alleenstaande minderjarige vreemdeling (AMV'er). Op dit moment vangt de gemeente geen asielzoekers op. De mogelijkheden om deze opvang binnen de gemeentegrens te

realiseren zijn beperkt. Dat komt onder meer door onze ligging: we zijn aan alle kanten omringd door beschermd natuurgebied (Natura2000), wegen en bebouwing van de omliggende gemeenten (Rheden en Arnhem). Daarnaast is de taakstelling dermate gering dat we met het COA waarschijnlijk niet tot overeenstemming zouden kunnen komen over een 'kleinschalige locatie'. We zijn ons bewust van de urgentie en omvang van de maatschappelijke opgave en lopen niet weg voor onze verantwoordelijkheid, maar lopen voor het invullen van deze taakstelling tegen grenzen aan. In dit kader zijn er binnen de afstemming van de PRT in gesprek met de gemeente Rheden om tot afspraken te komen over de samenwerking op onze taakstelling voor asielzoekers en AMV'ers.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.431.451	0	0	0	0	0
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	79.560	75.000	91.586	93.586	95.586	97.586
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	10.000	10.000	10.200	10.400	10.600
6.61 Opvang OOR	0	4.097.000	4.504.865	786.138	20.000	20.000
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	5.225	0	0	0	0	0
6.72 Jeugdzorg	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	331.800	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**3.848.036**	**4.182.000**	**4.606.451**	**889.924**	**125.986**	**128.186**
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.450.708	67.110	81.094	90.436	70.656	71.627
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	156.877	114.279	168.812	172.131	175.514	178.961
6.4 Begeleide participatie	69.580	71.609	82.593	84.245	85.930	87.648
6.5 Arbeidsparticipatie	2.368	1.100	1.120	1.140	1.160	1.180
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	364.887	259.923	40.217	41.454	42.759	44.058
6.61 Opvang OOR	0	4.097.000	4.472.580	745.430	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	170.046	157.611	156.822	159.961	163.123	166.314
6.72 Jeugdzorg	474.968	403.152	422.618	430.860	439.105	447.352
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	331.800	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-						
6.92 Coordinatie en beleid	0	0	305.094	311.196	317.420	323.768
totaal lasten	**5.021.234**	**5.171.784**	**5.730.950**	**2.036.853**	**1.295.667**	**1.320.910**
Saldo van baten en lasten	**-1.173.198**	**-989.784**	**-1.124.499**	**-1.146.929**	**-1.169.681**	**-1.192.724**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-1.173.198**	**-989.784**	**-1.124.499**	**-1.146.929**	**-1.169.681**	**-1.192.724**

De lasten binnen dit programma hebben betrekking een groot scala aan sub onderwerpen binnen het sociale domein. Enkele voorbeelden hierbij zijn kinderopvang, vluchtelingenwerk, subsidies, specifieke uitkeringen, opvanglocatie OOR, uitkeringen, woonvoorzieningen en jeugdhulp.

De reguliere taken binnen dit programma zijn grotendeels belegd bij de gemeente Rheden. Zij voeren de onder andere onderstaande werkzaamheden voor ons uit:

- het verstrekken van uitkeringen;
- het verzorgen van de uitvoering WMO;
- het mogelijk maken van de zorg voor de jeugd;
- het verzorgen van het inburgeringsaanbod;
- het voeren van de administratie in de breedste zin van het woord voor de Rozendaalse cliënten;
- het vormen van besluitvormingsstukken voor het college en de raad van Rozendaal;
- het bijdragen aan het opstellen van financiële producten;
- het vormen van beleidsstukken.

Voor 2025 zijn er specifieke de volgende specifieke mutaties te melden:

- door een verschuiving in kosten dalen de subsidies in het sociaal domein. Het gaat hierbij om Incluzio;
- de kosten voor de participatiewet/bijstand nemen toe met € 48.000 door hogere instroom;
- de kosten voor huishoudelijke hulp zijn op basis van de recente cijfers verhoogd met € 19.000;
- de kosten voor jeugdhulp zijn op basis van ervaringscijfers opgehoogd met een bedrag van € 54.000;
- de uitvoeringskosten voor jeugd en Wmo samen stijgen met € 20.000.

Beleidsindicatoren

Voor het overzicht van de beleidsindicatoren verwijzen wij u naar het Overzicht beleidsindicatoren in de bijlage.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Veilig Thuis
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGRSD)
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan het Lokaal Preventieakkoord Rheden-Rozendaal, met als speerpunten gezonde leefstijl, financiële gezondheid en de aanpak van eenzaamheid. Ook omvat dit programma de taken in het kader van een klimaatadaptatie en energietransitie, een leefbaar milieu en afvalverwerking, alsook waterberging, de begraafplaats en bestrijding van ongedierte. Waar nodig stellen we lokale kaders, bijvoorbeeld in de Algemene Plaatselijke verordening (APV) en de Afvalstoffenverordening.

Beleidsdoel

Wij werken aan de gemeentelijke opgaven rondom het brede begrip duurzaamheid en publieke gezondheid.

Wat willen wij bereiken?

1. Volksgezondheid

We willen, aanvullend op rijksbeleid en in samenwerking met de regio in de GGD (onderdeel van onze VGGM), een bijdrage leveren aan de algemene gezondheid van onze inwoners. We streven ernaar dat gezonde keuzes nog meer een gewoonte zijn. We stimuleren simpele keuzes en aanpassingen in het dagelijks leven die helpen om gezond, sterk en vitaal te blijven. De focus ligt op mentale veerkracht bij jeugdigen en jongvolwassenen en actief en sterk ouder worden. We helpen inwoners gezonde keuzes te maken met voorlichting, communicatie, een gezonde leefomgeving en het letterlijk laten ervaren van gezonde keuzes. Gezonde keuzes gaan over voldoende bewegen, gezonder eten en drinken, een rookvrij leven, bewust omgaan met alcohol/drugs en mentale rust.

2. Riolering

We willen een rioleringssysteem op peil houden dat voldoet aan de eisen van deze tijd. Voor zover mogelijk willen we in specifieke straten of buurten de wateroverlast bij hevige regenval verminderen.

3. Afval

We willen ons beleid ten aanzien van de hoeveelheid hergebruik grondstoffen doorzetten en daarmee het aantal kilo's restafval per huishouden doen afnemen. Ook willen wij een goede service blijven leveren aan onze bewoners door voorzieningen aan te bieden waardoor onze bewoners hun grondstoffen/restafval op een doelmatige wijze kunnen aanbieden.

4. Energieneutraal en duurzaam Rozendaal

Onze doelstelling én de landelijke doelstelling, om uiterlijk in 2050 alle gebouwen aardgasvrij te hebben en als gemeente CO2 neutraal te zijn, is ambitieus en ingrijpend. We zetten de ingezette beleidskoers richting een energieneutraal Rozendaal in 2050 voort. Om onze eigen doelstelling te behalen en een effectieve bijdrage te leveren aan de landelijke doelstellingen is het nodig om bij alle gemeentelijke beslissingen rekening te houden met duurzaamheid en energiebesparing. Dat geldt voor onze eigen bedrijfsvoering (bijvoorbeeld duurzaam inkopen) en voor onze uitvoerende taken waarbij we besluiten baseren op de mate van circulariteit, klimaatbestendigheid en CO2-uitstoot.

5. Begraafplaats en crematie

Onder meer op grond van de Wet op de lijkbezorging hebben gemeenten een zorg voor de organisatie van begraafplaatsen. In Rozendaal geven we vorm en inhoud aan die verplichting door de begraafplaats Roosendael te beheren en onderhouden, alsook door uitvaarten te faciliteren (onder meer grafgraven).

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Volksgezondheid

- We voeren het programma 'Actief Ouder Worden' uit, gericht op meer bewegen in de buurt, sterk blijven en valpreventie.
- We continueren het Sport- en Preventieakkoord Rheden-Rozendaal tot met 2026. Met subsidie, het leggen van verbindingen en inspiratiesessies ondersteunen we daarmee gezonde, sociale en sportieve initiatieven van inwoners en lokale organisaties.
- We nemen deel aan het programma 'Velp-Rozendaal Samen Gezond 2030': een gezamenlijke aanpak van gemeenten Rheden-Rozendaal, Stichting EenPlus, Incluzio en partners uit eerstelijnszorg en Sociaal Domein om gezondheidsvaardigheden van inwoners te vergroten.
- Op basis van de Landelijke Routewijzer Houtstook en landelijk onderzoek werken we in samenwerking met de gemeente Rheden een aanpak op het gebied van houtstook en overlast uit. Gericht op enerzijds communicatie en bewustwording, anderzijds regelgeving en handhaving.
- Via Incluzio zetten we de aanpak Welzijn op Recept in om welzijnsvragen vroegtijdig te signaleren en normaliseren.

2. Riolering

- We voeren planmatig het op 27 september 2022 vastgestelde vGRP (verbreed Gemeentelijk rioleringsplan) uit.
- We stellen samen met de gemeente Rheden in 2025 een plan op om de wateroverlast op de Kapellenberglaan en omgeving en de componistenwijk in Velp te verminderen. Uitvoering hiervan is gepland in 2026. De kosten die gemoeid zijn met de uitvoering worden voor 30% gefinancierd uit de DPRA (Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie). Het overige deel van de kosten wordt bekostigd uit het vastgestelde vGRP.

3. Afval

- In 2025 geven we verder uitvoering aan de doelen voor het verminderen van restafval per bewoner per jaar.
- Om het verbeterd inzamelen van grondstoffen een extra impuls te geven willen we meer aandacht besteden via een campagne. We doen dit pas na de evaluatie in december 2024 en als blijkt dat dit nodig is.
- In 2025 gaan we verder met de voorbereidingen voor het opheffen van onze huidige milieustraat in Rozendaal.

4. Energieneutraal Rozendaal

- We werken verder met de uitvoering van de op 13 september 2022 vastgestelde Uitvoeringsagenda Rozendaal 2023-2025. Hierin staan de ambities, projecten en de bijbehorende financiering beschreven van het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Rozendaal. De overkoepelende doelstelling is het streven naar een energie neutraal Rozendaal in uiterlijk 2050, op basis van de visie Rozendaal Energieneutraal 2050 (vastgesteld in 2018).
- De Uitvoeringsagenda 2023-2025 zet in op een effectieve voortzetting van de ingezette werklijnen ten behoeve van de energietransitie in Rozendaal (energiebesparing, duurzame opwek, duurzame warmte en bewustwording & communicatie) en de (begrotingstechnische) borging voor de

komende jaren. Wij liggen op koers met het uitvoeren van de Uitvoeringsagenda 2023-2025. In 2025 sturen we bij en passen aan. De focus op energiebesparing en duurzame warmte blijft bestaan, waarbij we de aanpak in 2025 verder verbreden naar een meer praktische ondersteuning van bewoners bij het verder verduurzamen van hun woning zoals gezamenlijke inkooptrajecten, energieadvies, subsidies en duurzaamheidsleningen. We continueren de inzet op onderdelen die voortvloeien uit de brede bijeenkomst over duurzaamheid op 19 september 2024, het opstellen van een Soorten Management Plan (nodig om verder te kunnen met de verduurzaming van woningen) en het opstellen van een Warmteprogramma (opvolging van de Transitie Visie Warmte; wettelijke verplichting).

- We evalueren in 2025 de uitvoeringsagenda 2023-2025 en stellen een nieuwe uitvoeringsagenda voor de periode 2026-2029 op. Voor de personele invulling worden de middelen vanuit de CDOKE-gelden ingezet; voor het uitvoeren van trajecten en projecten worden de middelen vanuit de reserve Energietransitie ingezet.

5. Begraafplaats en crematie

- Door de heftige regenval van de laatste jaren en de schuine ligging van de begraafplaats vindt er veel uitspoeling van de paden plaats. Deze uitspoeling zorgt ervoor dat sommige paden tijdelijk onbegaanbaar zijn. Om de begraafplaats voor iedereen begaanbaar te houden stellen we een plan op om het water te remmen en te sturen zodat er minder uitspoeling plaats vindt. Dit plan en de hieruit volgende maatregelen worden gedekt uit een subsidie van de rijksoverheid, een zogeheten SIM -groen (Subsidie Instandhouding Monumenten-groen).
- In 2025 voeren we de VTA (Visual Tree Assessment) op de begraafplaats uit. Aan de hand van het hieruit volgende rapport worden de werkzaamheden zoals het snoeien of kappen van bomen uitgevoerd. Op basis van ervaring met de algehele problematiek rondom bomen wordt het resterende bedrag uit programma 5 openbaar groen bomenplan hier ingezet om deze verwachte werkzaamheden uit te voeren.

- Om het unieke karakter van de begraafplaats te behouden is het noodzakelijk om grip te krijgen op hoe wij in de toekomst denken om te gaan met het onderhoud van de grafmonumenten op het historische deel.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
7.1 Volksgezondheid	34.523	0	31.135	20.554	0	0
7.2 Riolering	160.095	168.168	160.300	163.506	166.776	170.112
7.3 Afval	282.860	229.180	244.808	251.875	257.290	262.211
7.4 Milieubeheer	100.595	89.248	90.050	88.446	88.446	88.446
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	81.450	101.881	88.676	89.583	90.605	75.687
totaal baten	**659.523**	**588.477**	**614.969**	**613.964**	**603.117**	**596.455**
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	101.744	82.533	118.760	109.934	91.164	92.986
7.2 Riolering	153.448	114.054	120.346	119.043	122.356	78.428
7.3 Afval	175.726	181.540	169.740	173.110	176.520	179.980
7.4 Milieubeheer	181.012	144.248	221.050	140.436	141.446	142.466
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	39.602	38.314	51.920	44.280	44.645	31.829
totaal lasten	**651.531**	**560.689**	**681.816**	**586.803**	**576.131**	**525.690**
Saldo van baten en lasten	**7.992**	**27.788**	**-66.847**	**27.161**	**26.987**	**70.766**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	179.687	21.200	23.419	25.165	28.509	28.591
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	127.750	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**51.937**	**21.200**	**23.419**	**25.165**	**28.509**	**28.591**
Geraamd resultaat	**59.929**	**48.988**	**-43.428**	**52.327**	**55.495**	**99.356**

De lasten binnen dit programma hebben betrekking op een bijdrage aan de VGGM ten behoeve van de volksgezondheid en de ODRA ten behoeve van milieubeheer, specifieke uitkeringen, onderhoud rioleringen, kosten rondom afval, bestrijden van ongedierte, de energietransitie en de kosten voor het onderhoud en beheren van de begraafplaats.

De reguliere taken binnen dit programma zijn:
- het regievoeren op de uitvoering van de taken rondom de volksgezondheid;
- het zorgen voor een adequate riolering;
- de regie voeren op het ophalen en juist verwerken van het afval;
- het onderhouden van onze begraafplaats.

Voor 2025 zijn er specifieke de volgende specifieke mutaties te melden:
- De uitgaven bij volksgezondheid stijgen door kosten die gemaakt worden voor het uitvoeren van een SPUK (zie ook inkomsten).
- De kosten milieubeheer vallen hoger uit door de uitvoeringsagenda 2023-2025 energie/klimaat. Hiervoor worden de middelen die beschikbaar zijn met de SPUK CDOKE ingezet en daarnaast wordt € 80.000 ingezet die uit de reserve energietransitie wordt onttrokken.
- Daarnaast zijn de kosten voor de ODRA wat lager door aanpassingen in het werkprogramma.
- De opbrengsten rioolrecht vallen iets lager uit dan eerder was opgenomen en is in lijn gebracht met eerdere jaren.
- De opbrengsten afvalstoffenheffing vallen hoger uit.
- De opbrengsten grafleges/verkopen zijn verlaagd op basis van ervaringscijfers van de laatste paar jaar.

- Voor het ontwikkelen en vormgeven van beleid ten aanzien van de grafmonumenten begroten we € 3.000 advieskosten vanuit de reguliere begroting.

Beleidsindicatoren

Voor het overzicht van de beleidsindicatoren verwijzen wij u naar het Overzicht beleidsindicatoren in de bijlage.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)
- GGD van Veiligheids-en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 8: Volkshuisvesting en ruimtelijke ontwikkeling

Inleiding

Binnen dit programma geven we uitvoering aan wettelijke taken op het terrein van huisvesting, bouw- en woningtoezicht en ruimtelijke ordening. Dit programma gaat over de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Rozendaal. Binnen dit programma worden afwegingen gemaakt voor initiatieven met inachtneming van de aanwezige kwaliteiten in zowel het groen als de (historische) bebouwing.

Beleidsdoel

We willen het prettige woon- en leefklimaat te behouden en zo mogelijk te verbeteren. Hierbij willen we een bijdrage leveren aan de lokale en regionale behoeftes binnen de fysieke leefomgeving waarbij we de aanwezige waarden van het mooie en groene kasteeldorp respecteren.

Wat willen wij bereiken?

1. Vergunningverlening, toezicht en handhaving

We willen onze herkenbare en groene woon- en leefomgeving behouden en ontwikkelen. Onze reguliere werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving dragen daaraan bij. De Omgevingswet biedt aan gemeenten een ruim en integraal juridisch instrumentarium om voor de fysieke leefomgeving beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking, beleidsuitvoering en terugkoppeling te kunnen vormgeven. Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) speelt een belangrijke rol om de doelstellingen van de wet te kunnen bereiken.

2. Volkshuisvesting

We werken – ook in regionaal verband – aan 'groene groei'. In de regio Arnhem-Nijmegen (Groene Metropoolregio) ligt voor de komende jaren een enorme bouwopgave. Hierbij heeft de regio zichzelf als doel gesteld om de invulling van deze opgave zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners: dus ontwikkelen van nieuwe woningen in samenhang met werkgelegenheid, mobiliteit én groen. In het Coalitieakkoord 2022-2026 hebben we opgenomen dat we voor Rozendaal onderzoeken (rekening houdend met de regionale visie en prestatieafspraken) de noodzaak om woningen toe te voegen. Dat doen we via de Omgevingsvisie/woonvisie (zie onder).

3. Omgevingsvisie/woonvisie

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet, na enkele keren te zijn uitgesteld, in werking getreden. De Omgevingswet vereist dat de gemeente optreedt als één overheid en zorgdraagt voor een inhoudelijk integrale afweging met alle betrokken overheden. Samenwerking met verschillende ketenpartners zoals provincie en Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) is hierin essentieel. De Omgevingswet verplicht gemeenten om uiterlijk op 1 januari 2027 over een omgevingsvisie te beschikken. Wij zijn in 2024 gestart met de voorbereidingen voor een omgevingsvisie/woonvisie.

4. Nadeelcompensatie (voorheen planschade)

Het begrip planschade uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) staat niet in de Omgevingswet. De planschaderegeling is met de invoering van de Omgevingswet onderdeel van de regeling

nadeelcompensatie. Voor schadeveroorzakende besluiten of handelingen voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, geldt overgangsrecht. Lopende planschadeverzoeken worden afgewikkeld binnen de wettelijke kader van de Wro. De behandeling van planschadeverzoeken behoort tot het reguliere werk (en capaciteit) binnen dit programma.

Wat gaan wij daarvoor doen?

1. Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Het huidige beleidskader op het gebied van VTH moet worden aangepast op het nieuwe wettelijk kader. Omdat wij de toezichthoudende taken hebben uitbesteed (ODRA en/of gemeente Rheden) is het beleid afgestemd met de ODRA en de gemeente Rheden. In januari 2024 hebben wij de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) en de Nota 'Grenzen aan gedogen' van toepassing laten verklaren op de aan de ODRA gemandateerde basismilieutaken In het vierde kwartaal van 2024 gaan we, in overleg met de gemeente Rheden en de ODRA aan de slag met de voorbereidingen voor het actualiseren van het VTH-beleid. We schatten nu in dat we in het eerste kwartaal van 2025 het geactualiseerde beleid ter vaststelling aan de raad aan kunnen bieden maar zijn hiervoor deels afhankelijk van de planning van de gemeente Rheden en de ODRA.

2. Omgevingsvisie/woonvisie

- We bieden de Omgevingsvisie/woonvisie uiterlijk Q2 van 2025 aan de raad aan ter besluitvorming. Een extern bureau heeft in opdracht van de gemeente een woonbehoefteonderzoek uitgevoerd. Hierdoor hebben wij nu een actueel beeld van de woonbehoefte in Rozendaal. In het woonbehoefteonderzoek is geadviseerd om op basis van de onderzoeksuitkomsten in te zetten op het toevoegen van sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen en het stimuleren van de doorstroming oudere huishoudens naar een levensloopgeschikte woning om de verhuisbeweging tot stand te brengen. Het woonbehoefteonderzoek is een belangrijke bouwsteen voor de Omgevingsvisie/woonvisie. In 2024 zijn we gestart met het opstellen daarvan. In de Omgevingsvisie worden de uitgangspunten van het woonbehoefteonderzoek verder uitgewerkt en wordt een integrale langetermijnvisie voor de hele fysieke leefomgeving vastgelegd. De reikwijdte van de omgevingsvisie is hierdoor breder dan alleen Wonen, zo is er ook aandacht voor de beleidsvelden: Groen, Landschap & Natuur, Verkeer & Mobiliteit, Milieu & Gezondheid, Duurzaamheid & Klimaat en Economie. Het participatietraject voor de Omgevingsvisie vindt plaats in het najaar van 2024, met twee keer een 'dag van Rozendaal' waarin we met ketenpartners en inwoners het gesprek aangaan over de keuzes van de verschillende beleidsvelden binnen de fysieke leefomgeving. In de Omgevingsvisie willen we zoveel mogelijk samenhang in deze opgaven creëren.
- Met de invoering van de Omgevingswet beschikt Rozendaal, net als iedere gemeente over een omgevingsplan van rechtswege: het tijdelijk omgevingsplan. Gemeenten krijgen tot 1 januari 2032 de tijd om het tijdelijk deel van het omgevingsplan en andere regels over de fysieke leefomgeving om te zetten naar een nieuw omgevingsplan. Samen met de andere gemeenten in de regio en de omgevingsdienst worden de voorbereidingen getroffen voor deze aanpassing van het omgevingsplan. Vanuit de Rijksoverheid is er in verband met de invoering van de Omgevingswet vanuit het Rijk in de afgelopen jaren geld beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn in de algemene reserve opgenomen. Als we in 2025 in dit kader kosten voorzien volgt dat via een separaat raadsvoorstel.

Nadeelcompensatie (voorheen planschade)

In december 2023 heeft de raad de verordening nadeelcompensatie vastgesteld. Hiermee sluiten we aan bij de wettelijk regime van de Omgevingswet. De herziening van het bestemmingsplan die de bouw van IKC Dorpsschool Rozendaal planologisch mogelijk maakt is aanleiding geweest voor een aantal omwonenden om een verzoek om planschade in te dienen. Voor deze aanvragen zijn overgangsrechtsrechtelijke bepalingen van toepassing waardoor deze verzoeken worden afgehandeld op grond van het wettelijk regime van de Wet ruimtelijke ordening. De termijn om een verzoek om

tegemoetkoming in planschade in te dienen tegen het bestemmingsplan Dorpsschool Rozendaal is inmiddels verstreken. Er kunnen nu dus geen nieuwe verzoeken meer worden ingediend. Er lopen op dit moment zeven beroepszaken bij de rechtbank en één bij de Raad van State in dit dossier. Dit brengt voor 2025 werk met zich mee die kunnen worden vergoed uit het beschikbare krediet.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Baten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	50.000	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerre	300	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	24.488	60.000	25.000	25.500	26.000	26.500
totaal baten	**74.788**	**60.000**	**25.000**	**25.500**	**26.000**	**26.500**
Lasten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	292.840	13.865	14.135	14.420	14.705	14.990
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerre	0	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	91.829	71.025	77.840	79.390	80.950	82.530
totaal lasten	**384.669**	**84.890**	**91.975**	**93.810**	**95.655**	**97.520**
Saldo van baten en lasten	**-309.880**	**-24.890**	**-66.975**	**-68.310**	**-69.655**	**-71.020**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	227.268	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**227.268**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-82.612**	**-24.890**	**-66.975**	**-68.310**	**-69.655**	**-71.020**

De lasten binnen dit programma hebben betrekking op de kosten rondom het verstrekken van (bouw)vergunningen en de kosten voor de Basisregistratie Adressen Gebouwen(BAG).

- De reguliere taken binnen dit programma zijn:
- het verlenen van (omgevingsvergunningen bouwen);
- het onderhouden van de BAG.

Voor 2025 zijn er specifieke de volgende specifieke mutaties te melden:
- De kostentoename wordt grotendeels veroorzaakt door hogere kosten BAG.
- De opbrengsten dalen door een bijstelling van de baten van de omgevingsvergunningen bouwen.

Beleidsindicatoren

Voor het overzicht van de beleidsindicatoren verwijzen wij u naar het Overzicht beleidsindicatoren in de bijlage.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR)
- Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Paragrafen

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges. De belangrijkste heffingen in Rozendaal zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder wordt een beeld gegeven van de tarieven en de kwijtschelding.

Uitgangspunten:

- de tarieven voor rioolheffing moeten kostendekkend zijn;
- de tarieven voor afvalstoffenheffing moeten kostendekkend zijn;
- de OZB en overige tarieven worden in principe jaarlijks aangepast met het inflatiepercentage (2025: 2%);
- In 2025 tot en met 2028 staat voor alsnog een extra verhoging van 5,5% gepland.

Rioolheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief wat een uitvloeisel is van de in het rioleringsplan (vGRP) opgenomen kosten en investeringen. Het tarief rioolheffing wordt vastgesteld aan de hand van het laatst vastgestelde vGRP (27 september 2022). De uitkomsten hiervan bepalen het rioolrecht voor de komende jaren.

	2022	2023	2024	2025
Rioolheffing	€ 220	€ 220	€ 220	€ 220

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief. De kosten nemen toe als gevolg van de hogere inflatie die nog doorwerkt in 2025. De tariefsverhoging bedraagt 5,5% voor 2025.

	2022	2023	2024	2025
1-2 persoonshuishouden	€ 244	€ 251	€ 274	€ 289
3 of meerpersoonshuishouden	€ 275	€ 283	€ 309	€ 326

Onroerend zaakbelasting (OZB)

In de begroting 2024 is besloten tot een extra verhoging van de ozb met het oog op de financiële vooruitzichten. Daarmee is een start gemaakt met het groeien van onze ozb tarieven naar een regionaal gemiddelde. Ieder jaar wordt opnieuw gekeken naar de noodzaak tot verhoging van de tarieven. Gezien de voorziene tekorten voor 2026 en 2027 wordt deze lijn doorgezet. Voor 2025 wordt een tariefverhoging doorgevoerd van 2% voor inflatie en een extra verhoging van 5,5% in lijn met 2024. Voor de jaren 2026 tot en met 2028 wordt vooralsnog dezelfde lijn aangehouden.

	2022	2023	2024	2025
OZB eigenaar woningen	0,0899%	0,0790%	0,0823%	0,0885%
OZB eigenaar niet-woningen	0,1430%	0,1536%	0,1599%	0,1721%
OZB gebruiker niet-woningen	0,1150%	0,1235%	0,1286%	0,1384%

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan.

Lastendruk

Door bovenstaande tariefswijzigingen zal de belastingdruk voor de inwoners van Rozendaal voor een gemiddeld gezin in 2025 stijgen met 5,7%.

Kostendekkendheid tarieven

In onderstaande tabel is het kostendekkingspercentage van de afzonderlijke producten en het geheel opgenomen.

Soort leges	Kosten incl. overhead en btw	Geraamde opbrengst	Dekkings-percentage
Burgerlijke stand	102.503	11.379	11%
Huwelijken	26.679	14.000	52%
APV-vergunningen	6.352	500	8%
Reinigingsrecht	220.344	230.808	105%
Rioolrecht	178.431	160.300	90%
Grafleges/rechten	98.676	88.676	90%
Omgevingsvergunning bouwen*	57.767	25.000	43%
Totaal	**690.753**	**530.663**	**77%**

Door een gedaalde opbrengst van huwelijken zijn deze niet kostendekkend. De lagere opbrengst is in lijn met het beeld van de laatste jaren.

De dalende opbrengsten omgevingsvergunningen bouwen zijn in lijn met de opbrengsten van de laatste paar jaar. Door de onvoorspelbaarheid en beperkte omvang van de leges omgevingsvergunningen bouwen kan de kostendekkendheid snel veranderen.

Door schommelingen in kosten heeft het kostendekkingspercentage van het rioolrecht jaarlijks een afwijking ten opzichte van 100%. Over elke planperiode komt dit jaarlijkse gemiddeld uit op 100%. Omdat de afwijkingen (zowel begroting als jaarrekening) gering zijn, worden deze verrekend met het exploitatiesaldo.

Door de kleine schaal van Rozendaal is een aantal leges c.q. producten niet kostendekkend te krijgen. Voor rijbewijzen en reisdocumenten gelden voorgeschreven maximumtarieven terwijl de vaste kosten relatief hoog zijn (mede door de kleine aantallen).

Voor overige vergunningen (waaronder APV) en producten is de legesplicht gedeeltelijk afgeschaft omdat de kosten die met de heffing en invordering daarvan te maken hebben hoger zijn dan de (reëel in rekening te brengen) opbrengsten. Dit geldt niet voor rioolrecht, afvalstoffenheffing en in mindere mate de grafleges/rechten en omgevingsvergunningen. De wijze van kostentoerekening is opgenomen in de financiële verordening die door de raad is vastgesteld.

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiele samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als Verbonden Partijen, openeinderegelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatie brede inventarisatie van risico's die tweemaal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we zo goed mogelijk gekwantificeerd en voorzien van een risicoscore (kans x impact), op basis van de volgende tabellen.

Kans	***Score***
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	***Score***
Gering (< 0,1% omzet = < € 5.000	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 5.000 en € 25.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 25.000)	3

Omzet: lasten programma's Rozendaal (begroting 2023: afgerond € 4,6 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel.

Ranking	***Gevolg***
Scores >= 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen (ofwel algemene reserve) onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel

Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden, wanneer deze niet kan worden opgevangen in het rekeningresultaat.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig. Ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen die lager zijn gewaardeerd (boekwaarde) dan de waarde in het economisch verkeer (bij gebouwen is uitgegaan van de WOZ-waarde). Omdat deze niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we deze bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. We benoemen deze wel zoals voorheen.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2024	Economische/ woz-waarde	Stille reserve
Kerklaan 1 en 3	0	1.224.000	1.224.000
Werf	0	147.000	147.000
Totaal			**1.371.000**

De obligaties zijn inmiddels afgelost en staan niet meer in dit overzicht.

Structureel

Dit wordt vooral gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan vooral OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorzien. De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12

Bij een eventuele 'artikel 12-aanvraag' geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 354.000 voor het jaar 2025.

Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (met uitzondering van een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het gewenste financiële beleid is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit, uitgezonderd een inflatieverhoging. Om die reden is in onderstaand overzicht alleen € 10.000 voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor de structurele weerstandscapaciteit.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor her-bestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. Het genoemde bedrag betreft de geraamde stand per 1-1-2024.

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien (gemiddeld obv meerjarenbegroting)	10.000
subtotaal structureel	10.000
Incidenteel	
Algemene reserve	3.394.412
Totale weerstandscapaciteit	3.404.412

Risicoprofiel

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Open einde regelingen								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	25%	3.750
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	3	2	40.000	6	25%	10.000
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	3	3	100.000	9	50%	50.000
Kinderopvang	Meer aanvragen SMI	Geen	3	2	5.000	6	25%	1.250
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	3	15.000	9	50%	7.500
Beschermd wonen	Meer aanvragen	Geen	3	3	70.000	9	50%	35.000

Overige risico's met structureel effect								
Algemene uitkering	Schommelingen in het gemeentefonds	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen lening en anders wordt dit risico afgedekt via de renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Door stijgende rentevergoeding bij de schatkist is dit risico verhoogd tov eerdere jaren	3	3	150.000	9	25%	37.500
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Verduurzaming vastgoed/tractie	Verplichtingen tot verduurzaming kunnen aanzienlijke kosten veroorzaken	Anticiperen op regelgeving en ontwikkelingen meenemen in de begroting	3	3	50.000	9	25%	12.500
Klimaat/droogte	Door verandernd klimaat ontstaan er problemen met vegetatie, riool en water	Anticiperen op wetgeving en ontwikkelingen en meenemen in de begroting	3	3	100.000	9	25%	25.000
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) bestuurder kan financiele consequenties hebben (verzekerbaar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeldverplichtingen bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Juridische procedures	Bewaren en rechtszaken bij projecten en/of belsissingen	Binnen projectplannen en besluitovrming aandacht voor hebben	3	2	25.000	6	25%	6.250
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiele consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	50.000	15	100%	50.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
Veranderende wetgeving	Aanpassing in wetgeving leveren kosten op die niet altijd voldoende worden gecompenseerd	Anticiperen op ontwikkelingen	3	3	50.000	9	25%	12.500
					subtotaal structureel			**326.250**

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Risico's met incidenteel effect								
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	3	3	50.000	9	50%	25.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspostionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen-risico-drager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	75.000	9	50%	37.500
Personeel	Langdurige uitval door ziekte	Goede begeleiding zieke werknemers	3	3	80.000	9	25%	20.000
ICT	Hacks, privacyissues, uitval systemen	Beveiliging op orde, bewustwording	3	3	100.000	9	25%	25.000
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld het niet uitvoeren van inspecties	3	3	30.000	9	50%	15.000
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	3	3	25.000	9	50%	12.500
Project OOR	geen volledige compensatie voor de gemaakte (zorg)kosten	Bepaalde begrote posten heroverwegen.	1	3	150.000	3	0%	0
Waarborgfonds sociale woningbouw	geen volledige compensatie voor de gemaakte kosten	Bepaalde begrote posten heroverwegen.	1	3	320.000	3	0%	0
							subtotaal incidenteel	**135.000**
							Totaal	**461.250**

Weerstandsratio
De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandsvermogen 1-1-2025		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	326.250
Incidenteel	C	3.394.412	D	135.000
Totaal	E	3.404.412	F	461.250
Structureel (A/B)		0,03		
Incidenteel (C/D)		25,14		
Totaal (E/F)		7,38		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie
De risico's zijn opnieuw geactualiseerd. Hierbij zijn er aanpassingen gedaan bij de risico's voor rente, planschades, langdurige uitval door ziekte en beschermd wonen. De weerstandsratio is onverminderd meer dan uitstekend, waarbij de stille reserves niet in de berekening zijn meegenomen. De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen

	Begroot 1-1-2025	Begroot 1-1-2026	Begroot 1-1-2027	Begroot 1-1-2028	Begroot 1-1-2029
A. Algemene reserve					
Mobiel	3.394.412	3.283.684	3.283.684	3.283.684	3.283.684
subtotaal A	**3.394.412**	**3.283.684**	**3.283.684**	**3.283.684**	**3.283.684**
B. Bestemmingsreserves					
Reserve monumenten	20.959	20.959	20.959	20.959	20.959
Reserve sociaal domein	242.866	242.866	242.866	242.866	242.866
Reserve gemeentehuis	109.311	35.997	42.683	49.369	56.055
Reserve digitalisering	35.710	35.710	35.710	35.710	35.710
Reserve fietspaden	63.264	63.264	63.264	63.264	63.264
Reserve wegen	113.814	123.017	132.220	141.423	150.626
Reserve begraafplaats	18.913	18.913	18.913	18.913	18.913
Reserve Energietransitie	268.260	188.260	188.260	188.260	188.260
Reserve onderhoud gymzaa	0	1.700	3.450	5.250	7.100
Reserve dekking kapitaallas	4.778.638	4.621.139	4.461.894	4.299.305	4.136.634
subtotaal B	**5.651.735**	**5.351.825**	**5.210.219**	**5.065.319**	**4.920.387**
C. Voorzieningen					
Voorziening riolering	1.141.000	1.192.000	1.230.000	1.267.000	1.268.000
Voorziening wachtgeld/per	341.616	361.616	381.616	401.616	421.616
subtotaal C	**1.482.616**	**1.553.616**	**1.611.616**	**1.668.616**	**1.689.616**
Totaal	**10.528.763**	**10.189.125**	**10.105.519**	**10.017.619**	**9.893.687**

Bij het vermelden van de stand van de reserves en voorzieningen gaat het altijd om een momentopname. De cijfers in de eerste kolom zijn gebaseerd op de laatst formeel vastgestelde cijfers van de jaarrekening 2023 en aangevuld met de verwachte mutaties (claims) in 2024.
In de overige jaren zijn de vaste en bekende toevoegingen en onttrekkingen verwerkt.

Overige financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten met ingang van het begrotingsjaar 2016 een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is om in één oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

Financiële kengetallen	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Netto schuldquote	-109%	-138%	-80%	-92%	-92%	-87%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-109%	-138%	-80%	-92%	-92%	-87%
Solvabiliteitsratio	79%	83%	77%	76%	75%	75%
Kengetal grondexploitatie	-3%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	-6,8%	0,0%	-3,6%	-2,7%	-1,9%	0,0%
Belastingcapaciteit	135%	120%	127%	128%	130%	131%

Betekenis van de kengetallen

Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal.

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	< 20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr en Mrj >0%	Begr of Mrj >0%	Begr en Mrj <0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen
Beide zijn voor Rozendaal gelijk omdat er geen door verstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. (Bron: VNG -website).

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Kengetal grondexploitatie
De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Rozendaal. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves. Het kengetal is nu 0% aangezien de grondexploitatie op De Del eind 2022 is afgesloten en er geen nieuwe grondexploitatie aanwezig is.

Structurele exploitatieruimte
Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. In dit geval biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting dan ook een betere indicatie.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. De gemiddelde WOZ-waarde in Nederland bedroeg in 2024 € 379.000 en in Rozendaal € 770.000. Dat is dan ook de reden voor het hoge percentage. Dit zegt echter niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze.

	Kengetal	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
	1A Netto Schuldquote (incl. verstrekte leningen)						
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	926.035	700.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	639.126	10.000	75.000	75.000	75.000	75.000
D	Financiele activa (cf. art 36 lid d, e en f)	1.583.804	1.638.866	1.771.684	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar	5.972.814	4.242.687	4.411.265	6.291.149	6.392.081	6.248.151
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	23.972	50.000	25.000	25.000	25.000	25.000
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	67.334	250.000	50.000	50.000	50.000	50.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	5.576.296	3.973.368	6.513.362	5.770.047	5.892.232	6.064.485
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-109%**	**-138%**	**-80%**	**-92%**	**-92%**	**-87%**
	2. Solvabiliteitsratio						
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	10.182.998	9.730.160	8.635.509	8.493.903	8.349.003	8.204.071
B	Balanstotaal	12.970.622	11.745.823	11.264.125	11.180.519	11.092.619	10.968.687
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**79%**	**83%**	**77%**	**76%**	**75%**	**75%**
	Kengetal grondexploitatie						
A	Niet in exploitatie genomen bouw gronden (cf art 38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Bouw gronden in exploitatie	-173.714	0	0	0	0	0
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	5.579.296	3.973.368	6.513.362	5.770.047	5.892.232	6.064.485
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**-3%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**
	Structurele exploitatieruimte						
A	Structurele lasten	4.850.392	3.949.095	6.890.042	6.068.442	6.146.288	6.206.827
B	Structurele baten	4.301.296	3.813.348	6.513.362	5.770.047	5.892.232	6.064.485
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	96.742	15.889	17.589	17.639	17.689	17.739
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	265.718	149.855	157.499	159.245	162.589	162.671
E	Totaal baten	5.576.296	3.973.368	6.513.362	5.770.047	5.892.232	6.064.485
	Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E x 1	**-6,8%**	**0,0%**	**-3,6%**	**-2,7%**	**-1,9%**	**0,0%**
	Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden						
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waar	572	513	549	557	566	574
B	Rioolheffing voor een gezin	220	220	220	220	220	220
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	244	275	309	314	318	323
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde				0	0	0
	WOZ-waarde (A+B+C-D)	1.036	1.008	1.078	1.091	1.104	1.117
F	Woonlasten gemidd voor gezin in 2020 (gem <25K)*	766	839	852	852	852	852
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	**135%**	**120%**	**127%**	**128%**	**130%**	**131%**

* bron: Coelo

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreeren mensen waarvoor veel kapitaalgoederen nodig zijn. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

Voor het onderhoud hanteren we de volgende plannen:

Nota	Jaar van vaststelling/beoordeling
Onderhoudsplan wegen (2022-2033)	2022
Onderhoudsplan riolering (2023-2027)	2022
Aangescherpte Groenvisie (2022-2026)	2023

Wegbeheer

Vanaf de begroting 2019 wordt bij groot onderhoud van de daarvoor geschikte wegen het asfalt vervangen door klinkers. Op grond van het wegenplan 2022-2033 wordt de 'beklinkering' uitgevoerd op basis van noodzaak tot renovatie, in plaats van fysiek aansluitend. In de meerjarenbegroting is met de kapitaallasten van die investeringen rekening gehouden. We actualiseren de ramingen voor het 'beklinkeren' in 2025. Voor de wegen die niet voor beklinkering in aanmerking komen vanwege de doorstroomfunctie is rekening gehouden met asfaltonderhoud. Hiervoor houden wij een reserve aan. Ook deze ramingen worden in 2025 geactualiseerd.

Bij het uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden inspecteren we ook het riool van het betreffende wegvak om te beoordelen of er 'werk met werk' gemaakt. Daarnaast kan hiermee mogelijk worden voorkomen dat kort na het onderhoud vanwege werkzaamheden aan het riool een deel van de aangebrachte verharding weer verwijderd moet worden.

Investeringsschema

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Gemeentehuis	0	0	0	0
Riolering	50.000	50.000	50.000	283.000
Mercedes bedrijfswagen	85.000	0	0	0
Iseki trekker	40.000	0	0	0
Lift/baar/bekisting begraafplaats	20.000	0		
Schilderwerk/dak gemeentehuis	80.000			
J. van Arnhemstraat	0	39.000	0	0
Steenhoek	198.000			
Vossenberglaan	313.000	0	0	0
Totaal	**786.000**	**89.000**	**50.000**	**283.000**

Riolering

In 2022 is een nieuw verbreed rioleringsplan (vGRP) vastgesteld (looptijd 2023-2027). Hiermee wordt invulling gegeven aan de wettelijke verplichting om over een rioleringsplan te beschikken. In dit plan

zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud. Daarnaast is in dit plan ook aangegeven welke investeringen er jaarlijks nodig zijn om aan de gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. Als onderdeel van het onderhoud van het riool voeren we jaarlijks een inspectie uit van ca. 1500 meter riool. De resultaten uit deze inspectie verwerken we in het onderhoud dan wel herstel/vervanging en vormt de basis voor het vGRP vanaf 2028.

Op grond van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreffen. Deze wet kent drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. Met het vGRP geven wij invulling aan deze zorgplichten.

Gemeentegebouwen

Om het benodigde dagelijks onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. Deze budgetten zijn toereikend voor het noodzakelijke dagelijkse onderhoud. Wij komen in de eerste helft van 2025 met een uitgewerkt raadsvoorstel waarin we aangeven welke maatregelen we uit willen voeren.

Voor het onderhoud van de Dorpsschool is in 2019 een contract afgesloten. Het deel dat voor rekening komt van de gemeente wordt via de VVE verrekend. Gebleken is dat de kosten voor onderhoud hard stijgen (voornamelijk inflatie). In de begroting is hiermee rekening gehouden.

Openbaar groen

In mei 2022 heeft de raad een Groenvisie vastgesteld, deze is in 2023 aangescherpt. In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. In dit plan wordt beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de kosten voor onderhoud van de hierin beschreven zaken.

In het coalitieakkoord is al geconstateerd dat veel bomen het einde van hun levensduur naderen en dat droge periodes de aftakeling versterken. Om de komende decennia het groene karakter van Rozendaal te bewaren is het noodzaak om keuzes te maken in de wijze waarop het bomenonderhoud vorm wordt gegeven. Hiervoor gaan we in 2025 een bomenplan opstellen. In de meerjarenbegroting van 2024 was dit bomenplan nog voorzien in 2026. In de raadsinformatiebrief van 3 september 2024 hebben we de raad hier al over geïnformeerd. Het bomenplan moet inzicht geven in keuzes voor de uitvoering van het bomenonderhoud (verlengen levensduur, kappen en planten). Hiervoor worden verschillende scenario’s inhoudelijk omschreven en wordt per scenario inzicht gegeven in prioriteit van locaties en de kosten per jaar.

Paragraaf 4: Financiering

De paragraaf financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjarenfinanciering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een Treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld. In het Treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort. De gemeente is verplicht haar overtollige middelen bij de schatkist te stallen.

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via een aantal tabellen, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers 'goedkoper' dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld. In Rozendaal is dit niet aan de orde, omdat er sprake is van een hoog bedrag aan eigen liquide middelen.

Kasgeldlimiet

	Begroting 2025
Omvang begroting per 1 januari (afgerond)	10.638.267
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	904.253
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	1.000.000
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	4.486.265
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	-3.486.265
5. Toegestaan kasgeldlimiet (1)	904.253
6. Overschrijding kasgeldlimiet (4-5)	-4.390.518

De omvang van de begroting schommelt (o.a.) door de kosten die gemoeid zijn met de opvang van ontheemde Oekraïners. In 2025 is daarvoor een kostenpost van € 745.000 opgenomen. Het negatieve bedrag bij de overschrijding van de kasgeldlimiet betekent in dit geval dus een overschot op de kasgeldlimiet en ruimschoots binnen de norm.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. Met het toepassen van een renterisiconorm worden de renterisico's gespreid.

De gemeente Rozendaal kent momenteel (en dat is ook niet voorzien) geen langlopende leningen, daarom is berekening van de norm niet aan de orde.

Uitgezette middelen

De gemeente Rozendaal heeft een goede liquiditeitspositie, in 2025 voorzien we dat we gemiddeld een bedrag van ongeveer € 4,8 miljoen aanhouden bij de schatkist. Door de opgelopen rente wordt hier weer een rendement op behaald. Door middel van (o.a.) een liquiditeitsplanning wordt ingezet op een zo hoog mogelijke opbrengst te behalen. In de begroting hebben wij voor 2025 een bedrag opgenomen van € 157.000 aan renteopbrengsten.

Garanties op leningen aan derden

Wij hebben een contra-garantie afgegeven voor de te realiseren nieuwbouw van de Stichting Dierentehuis Arnhem en omstreken. Voor 2025 is dit voor een bedrag van € 28.149.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

De wet is in 2013 aangenomen. De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk dezelfde verantwoordelijkheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Ook is bepaald dat overtollige kasmiddelen belegd dienen te worden bij het Rijk. Dat geldt dus ook voor de gemeente Rozendaal.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Inleiding

Onze bedrijfsvoering richt zich op de ondersteunende diensten die nodig zijn om de beoogde resultaten uit de beleidsprogramma's te bereiken. Bedrijfsvoering omvat Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Digitalisering, Juridische zaken, Communicatie en Huisvesting. Bedrijfsvoering is primair een verantwoordelijkheid van het college van B&W. Deze paragraaf vertoont overlap met Programma 0, Bestuur en Ondersteuning. Deze paragraaf behandelt die aspecten van de bedrijfsvoering die niet onder programma 0 zijn behandeld, waarbij met name het 'hoe' centraal staat (het 'wat' hoort thuis in programma 0). Daarbij gaan we achtereenvolgens in op de onderdelen Personeel en Organisatie, Organisatieontwikkeling, Informatievoorziening en digitalisering, Planning en Control.

Personeel en organisatiewikkeling

De doelstellingen van de organisatieontwikkeling en het P&O-beleid zijn onveranderd:

1. mens en organisatie verder ontwikkelen met als kernwaarden klantgericht, resultaatgericht en samenwerkingsgericht;
2. bouwen aan een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie;
3. goed werkgeverschap, waarbij wij medewerkers weten te boeien en te binden.

Wij blijven werken aan een lerende organisatie, waarin ruimte is om te ontwikkelen en van fouten te leren. Sinds 2022 werken we met een werkprogramma, om zicht te houden op de voortgang van de activiteiten die voortvloeien uit de begroting. Hierdoor heeft het college meer overzicht en meer mogelijkheden om bij te sturen. In ontwikkelgesprekken met medewerkers worden individuele afspraken gemaakt over hun ontwikkeling en over resultaten. Deze gesprekken worden periodiek herhaald.

Met uw raad zijn we met regelmaat in gesprek over de verwachtingen over en randvoorwaarden voor een toekomstbestendige organisatie voor een zelfstandig Rozendaal, via raadsinformatiebijeenkomsten en raadsinformatiebrieven. Een toekomstbestendige organisatie betekent dat we bouwen aan een robuuste organisatie die er 'staat' in 2026 en waarin 'achterstallig onderhoud' zo veel mogelijk opgelost is. De raadsinformatiebrief van oktober 2023 blijft ook in 2025 een belangrijke leidraad in de aanpak. Deze geeft onze visie weer op de doorontwikkeling van de organisatie en een groot aantal maatregelen om wendbaar en weerbaar te zijn en blijven.

Net als in voorgaande jaren ondersteunen wij onze medewerkers in hun professionele ontwikkeling met trainingen, intervisie en coaching. Dit is des te meer van belang gelet op de krappe arbeidsmarkt, waarin voldoende gekwalificeerd personeel schaars is. Daarom blijven we in gesprek met medewerkers over P&O-vraagstukken, zodat we hen kunnen blijven boeien en binden.

Kengetallen P&O

De omvang van het personeelsbestand is van nature kwetsbaar in relatie tot onze omvang. Voor vrijwel ieder werkveld geldt dat het een taak is die bij één, hooguit twee, medewerkers berust. Deze medewerkers hebben een veelheid van taken en zijn op meerdere beleidsterreinen actief. Dit maakt werken in Rozendaal bijzonder en juist daardoor ook aantrekkelijk. De keerzijde is dat uitval of vertrek van medewerkers snel grote consequenties heeft, in de dienstverlening, in de voortgang van projecten en vaak ook in kosten (doordat vervolgens externe inhuur noodzakelijk is).

Omschrijving	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Formatieplaatsen (fte)	12,3	12,3	12
Medewerkers (aantal)	14	14	14
Mannen (%)	64%	64%	43%
Vrouwen (%)	36%	36%	57%
Ziekteverzuim (%)	2,00%	7,00%	7,00%
Instroom (%)	0%	0%	0%
Uitstroom (%)	0%	0%	7%
Deeltijders (%)	57%	57%	57%
Leeftijd (gemiddeld)	52,4	52,4	53,3
Maximum Salarisschaal (%)	86%	86%	78%
Budget opleidingen (% loonsom)	1,21%	1,25%	1,31%

Interne versus externe capaciteit
In 2025 maken we gebruik van externe inhuur voor ondersteuning op in ieder geval privacy, informatieveiligheid, informatievoorziening, archiefbeheer en burgerzaken. De gemeente maakt verder gedurende het hele jaar gebruik van medewerkers van Scalabor voor werkzaamheden in de buitendienst en schoonmaakdiensten. Het project OOR vraagt het nodige van de ambtelijke organisatie, maar hier wordt ook ingehuurd op het gebied van woonbegeleiding, projectleider en locatiemanager.

Ziekteverzuim

	2021	2022	2023	2024
Verzuimpercentage	6,80%	6,80%	8,27%	9,09%
Kort (0-8 dagen)	0,30%	0,70%	0,71%	1,17%
Middellang (8-43 dagen)	0,70%	0,50%	0,51%	1,04%
Lang (>43 dagen)	5,80%	5,50%	7,05%	6,88%

** 2024 betreft de cijfers tm kwartaal 2.*

Het verzuimpercentage in Rozendaal is al enige jaren hoger dan gebruikelijk, terug te herleiden naar (meerdere) specifieke langdurige cases. Voor 2025 verwachten we nog steeds een hoger dan gemiddeld ziekteverzuim. Om dit op te vangen zijn extra middelen opgenomen bij externe inhuur in programma 0.

Integriteit
In de gemeente Rozendaal is zowel voor de bestuurders van de gemeente als voor de ambtenaren een gedragscode vastgesteld. In de wet is bepaald dat het college over het gevoerde integriteitbeleid voor de ambtenaren jaarlijks verantwoording dient af te leggen aan de gemeenteraad.

In de Ambtenarenwet is de bepaling opgenomen dat ambtenaren een eed of belofte moeten afleggen dat hij of zij zich als een goed ambtenaar zal gedragen en als een goed ambtenaar zal handelen. Het is inmiddels een goede gewoonte dat we alle medewerkers uitnodigen om aanwezig te zijn bij het afleggen van de ambtseed of -belofte door nieuwe medewerkers. Deze eed of belofte wordt afgelegd ten overstaan van de burgemeester en in aanwezigheid van de gemeentesecretaris. Hierdoor houden we het thema integriteit op de agenda in de organisatie. Het zittende personeel heeft een schriftelijke verklaring rondom integriteit getekend die in het personeelsdossier is opgeborgen. Inhuurkrachten leggen geen eed of belofte af, maar ondertekenen een integriteits- en geheimhoudingsverklaring.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

Informatievoorziening en digitalisering

De zorg voor een goede (digitale) informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Het draagt bij aan het verbeteren van de dienstverlening aan onze inwoners, efficiënter werken en het bevorderen van de transparantie. Dit brengt niet alleen kansen maar ook uitdagingen met zich mee door de steeds hogere eisen die gesteld worden in het kader van privacy en veiligheid. Zie daarvoor ook paragraaf 9.

VerSAASing

Het gebruik van het SaaS-model (Software as a Service) is een belangrijke ontwikkeling vanuit de Digitale Agenda 2022-2023. De traditionele IT biedt applicaties aan zonder de techniek eromheen. De gemeente is dan verantwoordelijk voor de techniek om te applicatie naar behoren te laten werken. Bij SaaS-applicaties is dit verleden tijd. Met andere woorden: de aanbieder zorgt voor installatie, onderhoud, beheer en support. Binnen Rozendaal zijn bijna al onze applicaties 'versaasd'. Alleen op Burgerzaken zijn er nog twee applicaties waar dit nog niet mogelijk is (RDW en Raas-station). Ook voor deze twee applicaties worden er landelijk stapjes gezet om verSAASing mogelijk te maken. Wij volgen deze ontwikkeling.

Samenwerkingsverbanden

Xantion ontzorgt ons op het gebied van het beheer van ons netwerk, apparatuur en telefonie. Hierbij valt te denken aan het inspoelen van laptops, het zorg dragen van een veilig netwerk, het beheren van accountants en dergelijke.

Op het gebied van ICT nemen wij nog een dienst af bij De Connectie. Via de Connectie zijn wij aangesloten op een glasvezelverbinding waarover een beveiligde lijn (Gemnet) loopt waarmee wij op een veilige wijze gegevens kunnen uitwisselen op diverse applicaties.

Uitwijk bij calamiteiten

Door de verSAASing is de locatie aan de Kerklaan voor de meeste werkprocessen geen kritieke locatie meer. De bedrijfscontinuïteit is hiermee sterk verbeterd. Voor het restrisico dat er nog is, met name op Burgerzaken, stellen wij een uitwijkplan op.

Reguliere aanpak

Er ligt naar aanleiding van de Digitale Agenda 2022-2023 inmiddels een goede basis voor een gestructureerde en planmatigere aanpak van de reguliere uitdagingen in het i-domein. Heldere rollen en verantwoordelijkheden zorgen er daarbij voor dat alle spelers (voor Rozendaal gaat het gauw om 45 rollen) op het juiste moment de juiste dingen doen (regievoering).

De kosten in de begroting voor informatievoorziening hebben betrekking op informatievoorzieningsvraagstukken die voor de bedrijfsvoering van belang zijn, zoals:

- (digitaal) informatiebeheer en het DMS/RMA;
- kantoorautomatisering en werkplekken;
- connectiviteit, zoals de glasvezelkabel;
- uitvoering wettelijke taken zoals Wet open overheid en de Archiefwet;
- informatiebeveiliging en privacyvraagstukken.

In paragraaf 9 Informatieveiligheid gaan wij in op de thema's die hierbij spelen.

Planning en control

Planning en controlcyclus

Het primaire doel van de P&C-cyclus is om het beleid en de bedrijfsvoering in beeld te krijgen en te houden. De P&C-cyclus moet inzicht geven in hoeverre de gemeente haar doelstellingen bereikt en welke (financiële) middelen daarbij nodig zijn. De ambtelijke organisatie legt daarbij verantwoording af aan het college van B&W. Het college doet dat op zijn beurt richting de gemeenteraad. De P&C-cyclus bestaat in Rozendaal uit respectievelijk de kadernota, de begroting, tussentijdse (financiële) verantwoordingsrapportages (Turap's) en de Jaarstukken. De kadernota en begroting blikken vooruit op het komend begrotingsjaar en gaan dus over het 'plannen'. De Turap's en de jaarstukken blikken terug op (een gedeelte van) een jaar en ondersteunen de raad in de controlerende rol. De begroting en jaarstukken zijn verplicht vanuit het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV). In de BBV is ook geregeld hoe deze stukken eruit moeten zien. Andere momenten van plannen en verantwoorden zijn vrij. Jaarlijks evalueren we de afgelopen P&C-cyclus en verbeteren we, zowel op inhoud als op proces.

Van Kadernota 2025-2028 naar Begroting 2025-2028

De Kadernota 2025-2028, zoals behandeld in de raadsvergadering van 2 juli 2024, geeft een negatief vooruitzicht voor jaren 2026 t/m 2028. De ingezette extra belastingverhoging blijft daarmee onvermijdelijk. Onze afhankelijkheid van de middelen van het Rijk voor onze inkomsten worden jaarlijks bevestigd. (Zie ook het hoofdstuk 'Financieel perspectief'.) Net zoals het voorgaande jaar staan wij in deze begroting stil bij de sturende vragen wat we willen bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten. Hierbij willen wij als college zo scherp mogelijk beschrijven wat de opdracht van de raad is voor 2025. Hiermee willen wij de raad in staat stellen om de kaders helder vorm te geven, prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook om effectiever de controlerende taak uit te oefenen. Wij werken deze begroting uit in ambtelijke werkprogramma's.

Sturen op risico's

Om grip te houden op doeltreffendheid en doelmatigheid is het van belang om financiële en operationele risico's in beeld te hebben, en om daarop als organisatie te kunnen sturen. Dat doen we onder meer door het bijhouden van de paragraaf Weerstandsvermogen. Daarin geven we (op basis van een tweejaarlijkse herijking) een risico-indicatie. Door een nog altijd stevige reservepositie kunnen we de geschetste risico's opvangen. We streven er naar om de weerstandsratio niet lager te laten uitkomen dan 4 en we geven in de jaarstukken aan welke impact inzet van de reserve heeft op dit getal.

Sturen op rechtmatigheid

Op grond van een wijziging van de Gemeentewet heeft het college de verplichting om zelf te verklaren in hoeverre de bestedingen rechtmatig tot stand zijn gekomen (de rechtmatigheidsverklaring). De accountant geeft sinds de jaarstukken 2023 alleen nog een oordeel af over het getrouw beeld van de jaarstukken, waarvan de uitgevoerde controles op de rechtmatigheid een onderdeel zijn. Om aan deze (wettelijke) verplichting te voldoen blijven we de (verbijzonderde) interne controle (VIC) verder ontwikkelen.

Financiële functie

Voor de financiële functie van de gemeente zijn vastgesteld een Financiële Verordening, voorgeschreven in artikel 212 Gemeentewet en een controleverordening voorgeschreven in artikel 213 Gemeentewet. Vanaf de jaarrekening 2016 is Stolwijk Kelderman door de gemeenteraad als accountant benoemd. Inmiddels heeft er een aanbesteding plaatsgevonden voor de accountantsdiensten controle op de jaarrekening 2025-2028.

Administratieve organisatie
Voor een groot aantal processen zijn procesbeschrijvingen vereist. De digitale transitie, onder meer de implementatie van het DMS (document management systeem) versterkt nut en noodzaak hiervan. Daarnaast zijn in het kader van de functiebeschrijvingen globale taakbeschrijvingen opgesteld. In de verder ontwikkeling van de VIC wordt ook aandacht besteed aan dit onderwerp.

Op tal van terreinen dient de gemeente (verplichte) controles, audits en zelfevaluaties uit te voeren. Voor bijvoorbeeld burgerzaken betreft het de jaarlijkse zelfevaluaties voor de Basisregistratie Personen (BRP) en voor de reisdocumenten. Jaarlijks dienen daarvoor controlewerkzaamheden plaats te vinden.

De handhaving van allerlei wet- en regelgeving met name op het gebied van brandveiligheid, bouw- en woningzicht en milieu vraagt voortdurend aandacht voor procesinrichting en benodigde kaders zoals mandaatregeling. We richten ons bij het maken van passende afspraken over dienstverlening daarom op verantwoordingsinformatie en controle informatie over passende uitvoering en kloppende procesinformatie op de gebieden Informatiebeveiliging, archiefregels, privacyregels en bevoegdheidsregels zoals mandaten.

Naast deze bedrijfsbrede verantwoording over de risicobeheersing en beheersmaatregelen zijn de volgende ontwikkelingen relevant voor gedegen risicobeheersing:

- Frauderisico-analyse: periodiek evalueren we het risico op fraude binnen de processen. De belangrijkste beheersmaatregel op het vlak van fraudebestrijding is het up-to-date houden van de budgetverantwoordelijkheid waarbij het 4-ogenprincipe uitgangspunt is.
- Projectmatig werken: door op specifieke grotere ontwikkeling meer projectmatig te sturen worden risico's beter ingekaderd en inzichtelijk gemaakt.
- Inkoop en aanbesteding: zoals alle gemeenten merken ook wij dat de Europese aanbestedingsregels zo nu en dan knellen met onze bedrijfsvoering. Het gaat daarbij niet alleen om het beleidsmatige inkoopkader, maar zeker ook over de processtappen die per inkoop doorgelopen moeten worden.
- Contractmanagement: om goed op risico's te kunnen sturen en daarop tijdig in te springen is het voor Rozendaal van belang om het contractmanagement goed vorm te geven. Dat heeft betrekking op het updaten van afspraken met leveranciers en samenwerkingspartners. Dit raakt ook het gedegen administreren van de lopende contractafspraken. In 2025 werken we aan beide verder.

Samenwerkingsverbanden
Het uitvoeren van de financiële administratie hebben wij belegd bij De Connectie. Zij dragen zorg voor de verwerking in een financieel pakket volgens de wettelijke verplichte regels. Ook zorgen zij voor de betaling van de facturen. Hierbij steunen wij op de ISAE-verklaring. Ook voor de uitvoering van de inning van de lokale heffingen maken wij gebruik van de expertise die binnen De Connectie aanwezig is. Het gaat hierbij om het opleggen van de heffingen, innen van de heffingen, het taxeren van de woningwaarde en het behandelen van bezwaren op de heffingen.

Onze partner binnen het Sociaal Domein is de Gemeente Rheden. Voor de financiële afhandeling van alle uitkeringen en de verleende zorg maken wij gebruik van de systemen en de kennis die hiervoor binnen onze buurgemeente aanwezig is. Ook verzorgt de gemeente Rheden de VIC op het gebied van het Sociale Domein.

Paragraaf 6: Verbonden Partijen

Inleiding

Het begrip Verbonden Partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: "*Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.*"

Wat is ons beleid?

Rozendaal is als kleine gemeente sterk afhankelijk van goede samenwerking met de partners in de omgeving om aan haar doelstellingen te bereiken. De focus in de samenwerkingen ligt op het degelijk en deugdelijk organiseren van de uitvoering van de wettelijke taken en het daartoe reduceren van kwetsbaarheden in de uitvoering. Dit speelt in het bijzonder in de samenwerking met de partners gemeente Rheden en De Connectie. Maar ook andere samenwerkingsrelaties zijn essentieel voor het voldoen aan wettelijke taken. Denk aan de BVO DRAN, waar de uitvoering van het doelgroepenvervoer is belegd en de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein. Deelname aan een Verbonden Partij wordt dan ook bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak.

Daarnaast is een aanleiding om te participeren in een Verbonden Partij als dit gestimuleerd, of voorgeschreven wordt door een hogere overheid. Een ander voorbeeld is de wettelijk verplichte Omgevingsdienst. Ook de deelname in een Veiligheidsregio en een GGD is geregionaliseerd, in ons geval de Veiligheids- en Gezondheidsdienst Gelderland Midden (VGGM).

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de Verbonden Partijen vaak beleid uit dat de gemeenten in principe ook zelf kan uitvoeren. We dragen weliswaar taken op of over aan de Verbonden Partijen, maar houden daarbij veelal zelf de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Voor de gemeente en daarmee voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma's. Daarnaast zijn er de financiële risico's die we met Verbonden Partijen kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met Verbonden Partijen is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht

De meeste Verbonden Partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen, deze zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Invloed

Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, zeer klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende Verbonden Partij gegeven dat belang. Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen ook voor een soort natuurlijk aantal 'checks en balances' zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Overzicht Verbonden Partijen

Verbonden Partijen worden onderscheiden in drie groepen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Stichtingen en verenigingen;
- Coöperaties en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, niet anders dan in samenwerking met anderen kan uitvoeren, of als die samenwerking bijdraagt aan een doelmatige aanpak. De Wgr regelt deze samenwerkingsvorm. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. In hoeverre er sprake is van overdracht van taken en daarmee van autonomie hangt sterk af van het type regeling. Voor Rozendaal geldt dat voornamelijk wordt deelgenomen in relatief lichte samenwerkingsvormen waarbij het type bevoegdheid dat wordt overgedragen (voor zover überhaupt sprake is van taakoverdracht) een uitvoerend karakter heeft. De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente.

Onderstaande informatie wordt gepresenteerd in lijn met de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 1 Veiligheid en Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: a. Brandweerzorg; b. Publieke gezondheid; c. GHOR; d. Rampenbestrijding en crisisbeheersing; e. Gemeenschappelijke meldkamer.	
Ontwikkelingen en risico's	De VGGM is bezig haar organisatie op orde te krijgen. Uit benchmark blijkt dat zij te krap in de bezetting bedrijfsvoering zitten. Hier is een plan voor opgesteld. Daarnaast blijft de verdeling van de huisvestingskosten van de brandweer boven de markt hangen. Voor Rozendaal komen hier mogelijk kosten uit voort. Er is nog geen zicht op de termijn waarop hier duidelijkheid over komt. De VGGM heeft een traject ingezet om samen met de gemeenten te kijken wat ze kunnen aanpassen om gemeenten tegemoet te komen in de ravijnjaren. Voor de begroting 2025 is al een taakstellende besparing van 2% opgenomen. Het bestuur van de VGGM werkt op weg naar de kadernota 2026 nadere inhoudelijke besparingsvoorstellen uit.	
Financiële belang	2025: € 186.000 (brandweer) en € 84.000 (publieke gezondheid)	
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur. De wethouder sociaal domein/publieke gezondheid participeert bestuurlijk in het GGD-deel van deze regeling.	
Financiële gegevens	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	Eigen vermogen € 7.806.000	Eigen vermogen € 7.579.000
	Vreemd vermogen € 51.358.000	Vreemd vermogen € 48.887.000
	Resultaat 2022 € 707.000	Resultaat 2023 € 1.730.000

Gelders Archief		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning	
Openbaar belang	Hoofdtaak is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland.	
Ontwikkelingen en risico's	Via een nieuw meerjarig strategisch plan 2025-2028 werkt het GA de komende jaren aan goede, toegankelijke (archief)informatie voor iedereen. Het GA zet in op nieuwe technologie om de dienstverlening te verbeteren. De komende tijd spant het GA zich in om invulling te geven aan het e-Depot.	
Financiële belang	2025: € 13.673	
Bestuurlijk belang	Namens Rheden, Renkum en Rozendaal is de burgemeester van Renkum lid van het algemeen bestuur.	
Financiële gegevens	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	Eigen vermogen € 461.845	Eigen vermogen € 852.027
	Vreemd vermogen € 20.372.876	Vreemd vermogen € 20.093.663

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu en programma 8 (VHROSV)	
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers in van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Ook het belang van goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.	
Ontwikkelingen en risico's	De ODRA heeft een traject ingezet om samen met de gemeenten te kijken wat ze kunnen aanpassen om gemeenten tegemoet te komen in de ravijnjaren.	
Financiële belang	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten, de bijdrage voor 2024 bedraagt naar verwachting € 37.000.	
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal.	
Financiële gegevens	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	Eigen vermogen € 862.900	Eigen vermogen € 857.000
	Vreemd vermogen € 5.825.200	Vreemd vermogen € 7.099.000

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 4 Onderwijs en programma 6 Sociaal domein	
Openbaar belang	Adequaat en efficiënt vervoer van diverse doelgroepen.	
Ontwikkelingen en risico's	De BVO Dran heeft aangegeven een uitvoeringsorganisatie te zijn. Zij zien slecht beperkt mogelijkheden om gemeenten tegemoet te komen in de ravijnjaren.	
Financiële belang	2025: € 49.801 (bedrijfsvoeringsorganisatie DRAN plus de vervoerskosten)	
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het bestuur.	
Financiële gegevens	**31-12-2022**	**31-12-2023**
	Eigen vermogen € 0	Eigen vermogen € 0
	Vreemd vermogen € 10.313.756	Vreemd vermogen € 10.690.891

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGRSD)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 6 Sociaal domein
Openbaar belang	Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 12 gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners.
Ontwikkelingen en risico's	De MGRSD ziet weinig mogelijkheden om gehoor te geven aan te oproep om tot kosten reductie te komen voor de aanstaande ravijnjaren van de gemeenten. Er zullen beleidskeuzes gemaakt moeten worden door gemeenten om een kosten reductie te kunnen bewerkstelligen.
Financiële belang	Bijdrage van Rozendaal in 2025 bedraagt € 108.867.

Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, de wethouder financiën. Deze heeft één stem. De wethouder Sociaal Domein heeft zitting in de bestuurscommissies die onderdeel uitmaken van de MGRSD.			
Financiële gegevens		**31-12-2022**		**31-12-2023**
	Eigen vermogen	€ 685.000	Eigen vermogen	€ 714.000
	Vreemd vermogen	€ 4.388.000	Vreemd vermogen	€ 7.149.000

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR)				
Vestigingsplaats	Elst			
Programma	Divers			
Openbaar belang	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) is op 1 januari 2021 van start gegaan. De GMR is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten. De uitdaging van deze GR is hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei. We participeren in alle vijf opgaven.			
Ontwikkelingen en risico's	De financiële situatie bij gemeenten werkt door op Gemeenschappelijke Regelingen, zo ook op de GMR. Het AB van de GMR heeft daarom in september 2024 opdracht gegeven om met de blik op de begroting 2026 e.v. op zoek te gaan naar besparingen, waardoor de bijdrage per inwoner vanuit de gemeenten omlaag kan. Tegelijkertijd heeft een bezuiniging invloed op (de voortgang van) de regionale ambities en projecten, daar waar vanuit de raden juist aangedrongen wordt op het vergroten van de realisatiekracht ('van plannen naar doen').			
Financiële belang	Op basis van inwoneraantal is de Rozendaalse bijdrage aan de GMR voor 2025 € 22.000.			
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur (de burgemeester), deze heeft één stem.			
Financiële gegevens		**31-12-2022**		**31-12-2023**
	Eigen vermogen	€ 347.799	Eigen vermogen	€ 380.937
	Vreemd vermogen	€ 4.901.995	Vreemd vermogen	€ 5.323.902

Overig, waaronder stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies.
Ontwikkelingen en risico's	De VNG blijft zich onverminderd inzetten voor de positie van gemeenten.
Financiële belang	In 2025 € 11.360 (contributie + fonds GGU).
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap

K80	
Vestigingsplaats	Beesel
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. kleine gemeenten (< ca. 25.000 inwoners) in het hele proces van besluitvorming bij VNG, de rijksoverheid en provincies; samenwerking en kennisdeling tussen kleine gemeenten.
Ontwikkelingen en risico's	De K80 is, in het vierde jaar van het bestaan (twee jaar als informeel netwerk en inmiddels ruim twee jaar als formele stichting) in een fase van doorontwikkeling en professionalisering. We groeien in aantal leden, hebben betrokken leden, geven inhoud aan de thema's en staan op het netvlies van de VNG en ministeries. De wijze waarop de K80 nu is georganiseerd loopt tegen haar grenzen aan. De ambtelijke ondersteuning van het DB komt uit de gemeenten van de DB-leden. Activiteiten en bijeenkomsten worden door de leden zelf, uit de eigen capaciteit, opgezet. De ondersteuning is beperkt in tijd en middelen, terwijl de omvang en inzet voor de K80 groeit. Ook is er de behoefte aan een duidelijke communicatiestrategie, naar de eigen leden en naar externe partners. Het DB van de K80 neemt in 2025 definitieve beslissingen over de benodigde professionalisering.
Financiële belang	2025: € 2.200
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 6 Sociaal Domein
Openbaar belang	Een autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden
Ontwikkelingen en risico's	N.v.t.
Financiële belang	2024: € 14.461
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, onder wie leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het AB van de VGGM.

Paragraaf 7: Grondbeleid

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. Na het sluiten van de grondexploitatie de Del is er geen grondexploitatie meer 'open'. Op dit moment zijn er ook geen ontwikkelingen op grond waarin een grondexploitatie voorzien is.

Paragraaf 8: Openbaarheidsparagraaf (Wet Open Overheid)

Deze paragraaf vloeit voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie. Deze nieuwe verplichting is gericht op het verbeteren van de informatiehuishouding binnen overheidsinstanties, Bovendien vereist artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo, 2022) dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording specifieke aandacht besteedt aan zowel de beleidsvoornemens als de uitvoering van de Wet open overheid.

Ook de gemeente Rozendaal streeft naar open en transparante communicatie met haar burgers. Om dit te bewerkstelligen houden we de wettelijke eisen als basis aan. Dit niveau hebben we nog niet bereikt, maar daar hebben we ook nog tot 2027 de tijd voor.

Wat is de Woo?

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op informatie over alles wat de gemeente Rozendaal doet. De Woo biedt de mogelijkheid om informatie op te vragen en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het doel van deze wet is om de overheid en overheidsinformatie transparanter te maken. De Wo orgelt de toegang tot informatie 'van publiek belang'. Daarbij is het uitgangspunt: overheidsinformatie is openbaar, behalve als er een reden is waarom dat niet kan.

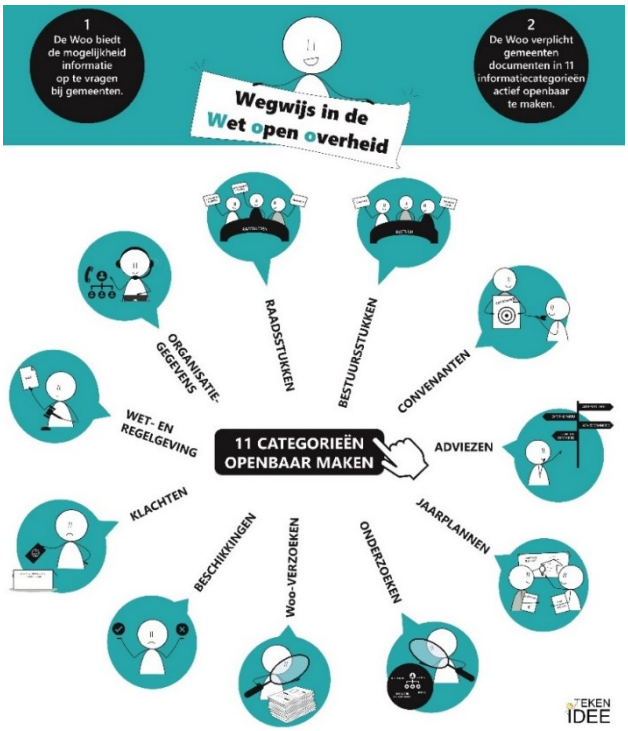

De Woo bestaat uit drie onderdelen:

1. de openbaarmaking op eigen initiatief (actieve openbaarmaking: overheden moeten sommige informatie uit zichzelf openbaar maken);
2. de openbaarmaking op verzoek (passieve openbaarmaking, dus pas als iemand erom vraagt, het vroegere Wob-verzoek);
3. verbetering van de informatiehuishouding (overheidsinformatie moet goed te vinden zijn).

Actief openbaar maken

Actief openbaar maken houdt in dat documenten in de 11 informatiecategorieën binnen 14 dagen nadat ze de status 'definitief' hebben gekregen elektronisch gepubliceerd moeten worden. Deze verplichting gaat bijvoorbeeld gelden voor de raadsstukken, bestuursstukken (agenda's en besluitenlijsten van de vergaderingen van de colleges van B&W) en Woo-verzoeken. Een deel van deze stukken maken we ook nu al actief openbaar, zoals lokale regelgeving, de raadsstukken en -besluiten en aangevraagde en toegekende vergunningen.

Passief openbaar maken

Passief openbaar maken houdt in dat er een Woo-verzoek ingediend wordt om informatie te krijgen over een onderwerp of stukken die niet actief gepubliceerd hoeven te worden. De opgevraagde informatie wordt dan zo veel als mogelijk na het verzoek alsnog gepubliceerd.

Informatiehuishouding

De Woo verplicht gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen en hun digitale overheidsinformatie duurzaam toegankelijk te maken en te houden. De bepaling uit de Archiefwet dat

gemeentelijke documenten in een goede, geordende en toegankelijke staat moeten bewaren, wordt herhaald in de Woo.

Implementatie

Het schema voor de implementatie van de Woo in onze gemeente ziet er als volgt uit.

	Gefaseerde actieve openbaarmaking Woo informatie categorieën	2023	2024	2025	2026	2027
1	Wet- en regelgeving					
2	Organisatiegegevens					
3	Raadsvergaderstukken en - verslagen					
4	Bestuursstukken					
5	Stukken adviescolleges					
6	Convenanten					
7	Jaarplannen- en verslagen					
8	Woo verzoeken en de daarbij verstrekte informatie					
9	Onderzoeken					
10	Beschikkingen					
11	Klachten					

In 2024 is er een plan van aanpak vastgesteld door het college van B&W voor de implementatie van de Woo. Hierin is beschreven dat het ambitieniveau vastgesteld is op de basis. Om de te publiceren stukken te laten voldoen aan de eisen van de AVG wordt er een tool (Anonimizer) gebruikt die het mogelijk maakt om de stukken te anonimiseren. Verder wordt er onderzocht welke applicatie het meest geschikt is voor het publiceren van de stukken. De raadsstukken worden via IBabs op onze website openbaar gemaakt. Inmiddels zijn wij wel aangesloten bij KOOP. Dit is een platform met een index waar wij als gemeente aan kunnen geven via welke digitale weg wij de actieve openbaarmaking gerealiseerd. Deze index wordt het komende jaar verder gevuld.

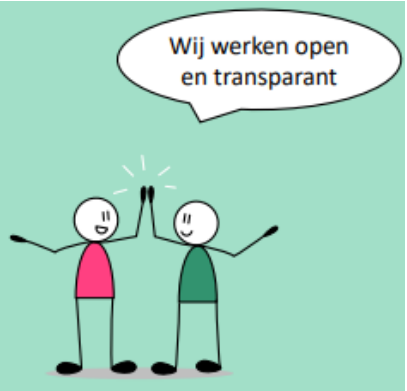

Paragraaf 9: Informatieveiligheid en privacy

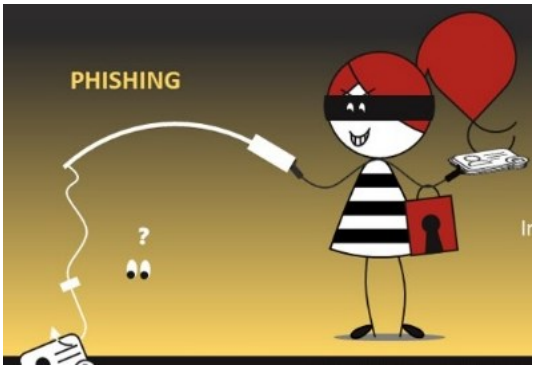

De Nederlandse samenleving en de overheid digitaliseren. Dat biedt veel nieuwe kansen, maar geeft ook nieuwe bedreigingen, onder andere voor de informatieveiligheid. Organisaties die gegijzeld worden door hackers, en niet meer bij hun eigen gegevens kunnen zonder betaling; ze kunnen hun taken niet meer uitvoeren. Of vertrouwelijke gegevens die na een datalek op straat liggen. De bedreigingen worden steeds groter en dat stelt hogere eisen aan de organisatie.[5] Dat vraagt om een weerbare organisatie (en weerbare burgers).

Aansluitend bij de toenemende risico's groeit het wettelijk kader: vanuit de Europese Unie worden nationaal steeds meer vereisten op het brede terrein van digitalisering afgedwongen in wetgeving. Daar moeten wij als organisatie in mee blijven gaan om de betrouwbaarheid van onze systemen en (persoons)gegevens te borgen. Bij alles wat we doen moeten we ons, vooraf, bewust zijn van de impact op de privacy van onze inwoners en anderen. Dit vraagt een planmatige PDCA-inzet op het terrein van gegevensverwerking ten behoeve van de bescherming van de privacy. Deze eisen en de wijze waarop wij deze in onze bedrijfsvoering incorporeren, vormen de focus van deze paragraaf.

Doelstelling

Burgers verwachten een toegankelijke en betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Informatiebeveiliging moet de primaire bedrijfsprocessen ondersteunen en de veilige en verantwoorde uitvoering daarvan mogelijk maken. Het gaat daarbij om het waarborgen van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Dat zorgt ook voor een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen. Daarbij spelen techniek én mens een rol. We werken continu door passende, risicogerichte technische en organisatorische maatregelen (denk ook aan een veilige inrichting van de werkplekken en werkomgeving – zie programma 0) aan de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van onze systemen en gegevens.

In het vervolg van deze paragraaf informeren we u op hoofdlijnen over (veranderingen in) wet- en regelgeving, ons lokale beleid en de lokale uitvoeringsplannen, gericht op 2025.

Wetgeving en normenkaders privacy

Privacy: de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG, 2018) geeft de wettelijke kaders aan voor de aantoonbare bescherming van de privacy van ons inwoners. De wet eist dat organisaties aantonen dat zij de juiste organisatorische en technische maatregelen hebben genomen voor de verwerking van persoonsgegevens. De AVG richt zich vooral op de bescherming en een juist gebruik van persoonsgegevens (vertrouwelijkheid). Dit geldt ook voor organisaties die namens Rozendaal persoonsgegevens verwerken.

De AVG heeft gezorgd voor een versterking en uitbreiding van privacy rechten van burgers in de hele EU. De wet regelt ook meer en strakker vastgelegde verantwoordelijkheden voor organisaties en uitgebreidere bevoegdheden voor alle toezichthouders in de EU. In Nederland berust het toezicht bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

[5] Zie het Dreigingsbeeld informatiebeveiliging Nederlandse gemeenten 2023-2024, via www.informatiebeveiligingsdienst.nl.

Wetgeving en normenkaders informatieveiligheid

Baseline informatiebeveiliging overheid (BIO)

Informatiebeveiliging vormt een belangrijk kwaliteitsaspect van de informatievoorziening van de overheid. Het beveiligen van informatie is echter geen eenmalige zaak, maar een proces waarbij steeds de Plan-Do-Check-Act cyclus wordt doorlopen. Om te voorkomen dat informatie en informatiesystemen te licht (risico) of te zwaar (kosten inefficiënt) worden beveiligd, vormt risicomanagement een belangrijk onderdeel in dit proces. Vanaf 2020 geldt voor de gehele Nederlandse overheid één uniform normenkader voor informatiebeveiliging, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit normenkader is dus leidend in de PDCA-cyclus voor informatieveiligheid.

De BIO is opgezet om gemeentes vanuit een meer risico-gebaseerde denkwijze de voor hen relevante beheersmaatregelen te laten treffen. De beheersmaatregelen die in de BIO zijn opgenomen, zijn verplicht voor alle overheden. De BIO is gebaseerd de ISO 27001 en ISO 27002 norm. De ISO normen zijn de laatste jaren gewijzigd. Om die reden, én omdat de EU-wetgeving is aangescherpt, wordt er momenteel gewerkt aan een BIO2.0, die naar verwachting eind 2024 van kracht wordt (zie verder onder NIS2 en Cyberbeveiligingswet).

Uiteraard heeft ook de gemeente Rozendaal de ambitie om te voldoen aan de BIO. De BIO draait immers om het zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie; betrouwbare en continue dienstverlening; voldoen aan wet- en regelgeving en het beheersen van risico's.

NIS2 en de Cyberbeveiligingswet

Eind 2022 is in de Europese Unie de *Network and Information Security Directive* (NIS2) vastgesteld. De richtlijn is gericht op een versterking van de digitale en economische weerbaarheid van Europese lidstaten en wordt op dit moment omgezet naar de Nederlandse Cyberbeveiligingswet.[6]

De NIS2 richtlijn richt zich op risico's die netwerk- en informatiesystemen bedreigen, zoals cyberbeveiligingsrisico's. Ook informatiesystemen in de overheidsdienstverlening zoals C2000, DigiD en de Basisregistratie Personen vallen daaronder. Gemeenten spelen een cruciale rol bij de faciliteit of coördinatie van verschillende vitale diensten, waaronder gezondheidszorg, afvalwaterverwerking, drinkwatervoorziening en andere diensten die genoemd worden in de EU-NIS2-richtlijn. Hoewel gemeenten de wettelijke taken voor deze diensten uitbesteden aan private partijen, zien we dat het gemeentebestuur verantwoordelijk blijft voor de informatieveiligheid en ook privacybescherming van de gegevensuitwisseling met en door die partijen.

De nationale uitwerking van NIS2 in de Cyberbeveiligingswet heeft verregaande gevolgen voor gemeenten op het gebied van zorgplicht, meldplicht, toezicht, sancties, periodieke controles (met pentesten en audits) en de focus op aantoonbaarheid. Ook voor onze gemeente is het van belang om nu aan het werk te gaan, zodat we op tijd voldoen aan de Cyberbeveiligingswet.

Samen met de Cyberbeveiligingswet wordt nu gewerkt aan een nieuwe BIO, de BIO2.0. De NIS2-richtlijn brengt namelijk enkele andere maatregelen met zich mee die nu nog geen onderdeel zijn van de

[6] De NIS2, de EU-richtlijn die aan de basis staat van de nationale Cyberbeveiligingswet, is op 16 januari 2023 in werking getreden. EU-lidstaten hebben formeel tot 17 oktober 2024 de tijd om deze maatregelen in nationaal recht om te zetten. Het wetsvoorstel voor de Cyberbeveiligingswet heeft dit voorjaar in consultatie gelegen. Het definitieve wetsvoorstel moet dus nog worden behandeld door de beide Kamers en zal niet eerder dan medio 2025 van kracht worden

BIO. De BIO2.0 wordt het nieuwe kader voor de overheid voor informatiebeveiliging. Met de Cyberbeveiligingswet is het de bedoeling dat de BIO2.0, die tot nu toe het karakter had van 'verplichtende zelfevaluatie', verankerd wordt in nationale wetgeving.

ENSIA
De ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) vloeit voort uit en is gebaseerd op de BIO. Uit het proces van de ENSIA – een zelfevaluatie – volgt een beeld van de mate waarin aan de BIO wordt voldaan. Bij deze audit gaat het vooral om de beveiliging van overheidsinformatie in brede zin (waaronder persoonsgegevens). ENSIA is het instrument waarmee intern aan het college van B&W en extern aan de toezichthouders van de verschillende stelsels verantwoording wordt afgelegd. Dit gebeurt door middel van een zelfevaluatie op basis van vragenlijsten die door de stelselhouders zijn opgesteld. Daarnaast verantwoordt de gemeente zich ook horizontaal aan de gemeenteraad via de jaarrekening. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en controlcyclus. Zo krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente.

Overige wetgeving en normenkaders

Wet digitale overheid
De WDO is in 2023 in werking getreden met als doel het werken aan een betrouwbare overheid. Dit uit zich onder andere in maatregelen voor betrouwbaarheid van digitale dienstverlening, denk aan betrouwbaarheidsniveau 's voor DigiD en eHerkenning. Rozendaal ontwikkelt haar digitale dienstverlening steeds verder en krijgt ook steeds meer met deze wettelijke verplichtingen te maken. WDO is hier ook een onderdeel van. Overheidsorganisaties moeten hun websites en apps toegankelijk maken en houden. En ze moeten voor al die websites en apps verklaringen publiceren (dit betreft o.a. cloudapplicaties, mobiele applicaties en intranetten).

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
Vanaf januari 2026 krijgen we te maken met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Deze wet regelt dat burgers en bedrijven hun zaken die ze met de overheid moeten doen, digitaal kunnen afhandelen. Zij krijgen daarmee het recht om formele berichten, zoals aanvragen voor vergunningen en bezwaarschriften, elektronisch aan het bestuursorgaan te zenden. Gemeenten zijn verplicht hun communicatiekanalen digitaal toegankelijk te maken voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking of met minder digitale vaardigheden. Deze 'zorgplicht' is al verplicht op dit moment.

Om dit te kunnen doen en om de veiligheid van o.a. persoonsgegevens te kunnen waarborgen, zijn er in 2022 en 2023 de nodige stappen gezet, vanuit de Digitale Agenda 2022-2023. Eind 2022/beging 2023 is het DMS (document management systeem) geïmplementeerd, zijn de werkplekken voorzien van nieuwe apparatuur en wordt er gewerkt vanuit de Cloud. In 2024 zijn de nodige stappen gezet m.b.t. de digitale dienstverlening aan onze burgers en bedrijven en aan de servicenormen, wat o.a. inhoudt dat inmiddels DigiD (burgers) en eHerkenning (bedrijven) zijn geïmplementeerd en de eerste digitale formulieren zijn op de website geplaatst. In een eerder stadium is er al voor gezorgd dat gebruik gemaakt kan worden van een meldingensysteem (FIXI), een voorleesfunctie (Readspeaker), en men kan digitaal een afspraak maken om de gemeente te bezoeken. De digitale toegankelijkheid speelt hierbij een belangrijke rol. Gemeenten dienen aan te tonen dat aan alle gestelde eisen wordt voldaan of verklaart in de toegankelijkheidsverklaring hoe de gemeente hier op (een vooraf gestelde) termijn aan zal voldoen. Dit geldt niet alleen voor de eigen website, maar ook voor de digitale apps

waar de gemeente gebruik van maakt. Om de gemeente te kunnen toetsen aan de digitale toegankelijkheidseisen, wordt inmiddels gebruik gemaakt van speciale software.

AI-Act

Artificial intelligence (AI) heeft het afgelopen jaar een flinke vaart genomen, zowel in ontwikkeling als in gebruik. Het is niet meer weg te denken uit de dagelijkse praktijk. AI kan veel opleveren, maar levert ook risico's op, voornamelijk voor privacy & informatiebeveiliging. Op Europees niveau is het verantwoord gebruik van AI voor bedrijven gereguleerd in de AI-act. Deze is in augustus 2024 in werking getreden. Ook onze gemeente maakt volgens de definities in de AI-act gebruik van algoritmes en AI, al is dat vaak via de relaties die we hebben met leveranciers. De verwachting is dat wij, net als andere organisaties, komende jaren veel meer te maken krijgt met het gebruik van AI en de verantwoording van gebruik. Concrete investeringen zijn moeilijk te voorspellen, maar zijn onlosmakelijk verbonden met marktontwikkelingen en wet- en regelgeving.

Beleid

We hebben de doelen uitgewerkt en maatregelen vastgelegd in beleid. Het Strategisch Informatiebeveiligingsplan is in 2024 opnieuw tegen het licht gehouden en aangepast aan organisatorische veranderingen en/of technologische ontwikkelingen; het Privacy beleid is eveneens geactualiseerd in 2024. Het college van B&W is het besluitvormend orgaan voor beide (samenhangende) onderwerpen. Het Strategisch Informatiebeveiligingsplan herijken we eens per drie jaar (de vorige versie dateerde uit 2020); het Privacy beleid actualiseren we jaarlijks, mits nodig. Het beleid vormt de basis voor actieplannen en jaarverslagen. We werken continu in een cyclus van plan-do-check-act (PDCA-cyclus).

Beleid ten aanzien van incidenten

De ISO (Information Security Officer) wordt door de medewerkers geïnformeerd over beveiligingsincidenten en legt deze vast ten behoeve van rapportages. Hieronder vallen o.a. inbreuken op en (ver)storingen in de informatietechnologie, datacommunicatie of andere infrastructurele voorzieningen die gevolgen kunnen hebben voor de continuïteit en integriteit van de bedrijfsprocessen evenals signaleringen dat het informatieveiligheidsbeleid niet wordt nageleefd. Eventuele incidenten of datalekken worden bijgehouden in een afzonderlijk register en wanneer van toepassing gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Voor grote incidenten, zoals bijvoorbeeld een hack, zijn geen kosten geraamd in de begroting.

Uitvoering privacy

Rollen en taken

Voor de functie van FG (Functionaris gegevensbescherming) blijven we net als de afgelopen jaren gebruik maken van een extern bureau. Dit maakt de inzet schaalbaar en zo kunnen we gemakkelijker ook de onvoorspelbare werkzaamheden opvangen. De functie van PO (Privacy Officer) wordt vanaf 2022 intern ingevuld.

Actieplan Privacy 2024

Rozendaal heeft de basis op orde voor privacy. Om er voor te zorgen dat de privacy gewaarborgd blijft, wordt jaarlijks een actieplan privacy opgesteld. De uitvoering gebeurt voornamelijk door onze Privacy Officer (PO). Monitoring vindt plaats door de (wettelijk verplichte) functionaris gegevensbescherming (FG). Daarnaast wordt jaarlijks o.a. gekeken naar de actualisering en borging van (privacy)-processen, het actualiseren van het verwerkingsregister, processen rondom o.a. de meldplicht datalekken, bewustwording en afspraken met derden. Jaarlijks wordt, in het 1^{e} kwartaal, door de FG

verslag uitgebracht aan het college van B&W van de stand van zaken rondom privacy op basis van het Privacy beleid en het actieplan.

Uitvoering informatieveiligheid

Rollen en taken

Om zowel de grote lijnen te bewaken, de risico's te bepalen, uitvoering te geven aan de BIO (en straks de BIO2.0), het beleid te formuleren en uit te (laten) voeren, hebben we in het kader van de Digitale Agenda 2022-2023 gekeken naar de rollen die hierbij van belang zijn. Voor de rol van de CISO zijn wij een samenwerking aangegaan met een externe partij. De CISO adviseert over het ontwikkelen, uitvoeren en handhaven van beleidsterreinen en beleidsprocessen (ICT-beveiligingsmanager). De ISO (Information Security Officer) zorgt voor het opstellen, bijstellen, vernieuwen en herzien van het informatiebeveiligingsbeleid en de daaruit voortvloeiende informatie(beveiligings)plannen en zorgt voor de afstemming van de werkzaamheden binnen de organisatie. De ISO-rol is intern belegd.

Actieplan Informatiebeveiliging

Net als bij privacy, werken we gestructureerd aan informatiebeveiliging. Dit doen we met een jaarlijks actieplan. Het actieplan wordt opgesteld door de CISO in samenwerking met de ISO. Risico-gestuurd werken is een drijfveer in de aanpak. Ook voor een kleine gemeente als Rozendaal is het essentieel dat risico's goed worden ingeschat. Ten behoeve van deze begroting lichten we er enkele onderdelen uit.

- Bewustwording: onderdeel van het actieplan is (terugkerend) bewustwording. In de maand oktober, de cybersecurity-maand, besteden we extra aan bewustwording, digitaal veilig en informatiebewust werken. Daarnaast wordt er vanaf 2024 gebruik gemaakt van Security awareness e-learning, wat zorgt voor een continu proces van bewustmaken, opfrissen, meten, evalueren en herhalen. Ook houden de CISO en de ISO de organisatie alert door mails en memo's te sturen over veilig werken en met het doorsturen van meldingen van bijvoorbeeld de IBD (over phishing-emails en andere dreigingen) aan alle medewerkers en het bestuur om zo aandacht te vragen voor veilig werken.
- Implementatie Cyberbeveiligingswet (NIS2 en BIO2.0): voor de implementatie van de Cyberbeveiligingswet in onze gemeente stellen we in 2025 een plan van aanpak op dat voortbouwt op de uitwerking van de BIO in onze gemeente. In 2024 heeft een eerste impactanalyse plaatsgevonden. Belangrijk hierbij is het gaan voldoen aan de aantoonbaarheid van de risico's en maatregelen. Vooral de thema's (externe) contract- en leveranciersmanagement, business continuity management en periodieke controles moeten geïmplementeerd en geborgd gaan worden binnen onze gemeente. Belangrijk om te melden is overigens dat er voor gemeenten (nog) geen structurele financiering is voorzien om de preventieve en repressieve aanpak van digitale onveiligheid op lokaal niveau te realiseren. Dit betekent dat we een forse (doorontwikkel)opgave vooralsnog binnen de huidige middelen moeten incorporeren. De VNG spant zich ervoor in om dit bij de nieuwe staatssecretaris Digitalisering alsnog geregeld te krijgen. Ook in 2025 wordt de ENSIA uitgevoerd, waarin we ons verantwoorden over 2024.
- Informatieveiligheid en samenwerking met derden: (be)veilig(d) samenwerken met leveranciers en andere samenwerkingspartners is van groot belang. De NIS-2 richtlijn verplicht ons om de veiligheid binnen onze toeleveringsketen te waarborgen. Onze leveranciers moeten voldoen aan de nieuwe normen en aantoonbaar werken aan cybersecurity. Hiervoor moeten goede afspraken worden gemaakt en dit betekent dat we in control moeten komen met onze leveranciers. Om onder andere de kwaliteit van de ICT-dienstverlening te garanderen en dat samenwerkingspartijen voldoen aan vooraf bepaalde normen, wordt vanaf eind 2022 gewerkt met TPM's. Een TPM (Third Party Memorandum) is een verklaring door een onafhankelijke audit partij over de kwaliteit van de ICT-dienstverlening en beheersing van een organisatie. De kosten die gemoeid zijn met de verstrekking van de benodigde TPM's zijn al in de begroting opgenomen.

Inzet 2025

Samengevat focust de inzet in 2025 zich, naast een scala van terugkerende werkzaamheden, op:

- bewustwordingsactiviteiten, m.n. via de Security awareness e-learning voor alle medewerkers én collegeleden;
- doorontwikkeling digitale dienstverlening en de mogelijkheid voor burgers en bedrijven om digitale aanvragen te doen (via DigiD) via de website;
- het gebruik van TPM's voor o.a. SUWI en DigiD (belastingen en burgerzaken);
- het opstellen en uitvoeren van het plan van aanpak NIS2/Cyberbeveiligingswet;
- opzetten en bijhouden Algoritmeregister;
- de implementatie van de Wmebv.
- het opstellen van een nieuw Actieplan Privacy;
- het opstellen van een nieuw Actieplan Informatiebeveiliging.

Tot slot, de activiteiten die de gemeente onderneemt om zowel aan de BIO (2.0) (en de NIS2/Cyberbeveiligingswet) als de AVG te voldoen zijn talrijk en hebben veelal een technisch karakter. Ondanks alle fysieke, technische en digitale maatregelen blijft de mens (vaak onbewust) een zwakke schakel waar het gaat om informatieveiligheid. Incidenten vallen dan ook niet uit te sluiten. Het is van belang dat er sprake is van een veilige omgeving (dus niet direct afrekenen) waarin dergelijke incidenten gemeld kunnen worden om van te leren.

Paragraaf 10 Sociaal domein

Het sociaal domein vormt, in alle Nederlandse gemeente, een groot deel van de begrotingsmiddelen. Dat geldt ook, maar in mindere mate, voor Rozendaal, zoals we hebben toegelicht in het hoofdstuk 'Financieel perspectief'. De kern van het sociaal domein wordt gevormd door de drie stelselwetten: de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet. In de schil komen onderwerpen aan de orde zoals kinderopvang, de huisvesting en opvang van vluchtelingen en nieuwkomers en het verlenen van welzijnssubsidies. In de Rozendaalse context rekenen wij ook Kunst en Cultuur, Publieke gezondheid en Onderwijs (exclusief Onderwijshuisvesting) tot het sociaal domein. De ontwikkelingen op die terreinen zijn niet verwerkt in deze paragraaf, maar komen aan de orde in programma 4 en 5.

Het sociaal domein, zeker het terrein van de drie stelselwetten, is complex. Jaarlijks zijn er vele ontwikkelingen en actualiteiten. Vaak raken deze Rozendaal amper in directe zin, maar geregeld hebben ze wel inhoudelijke of budgettaire consequenties. We hebben er dit jaar voor gekozen om Programma 6, sociaal domein, beknopter te houden en vooral te richten op onze inzet in 2025 e.v. Om wel voldoende plaats te hebben om context en ontwikkelingen te duiden, kiezen we dit jaar voor een aparte paragraaf Sociaal domein. We beschrijven achtereenvolgens onze samenwerkingsverbanden, de ontwikkelingen in Jeugdwet en Wmo

Samenwerking

Gemeente Rheden

Een belangrijke partner voor de gemeente Rozendaal is onze buurgemeente Rheden. In maart 2024 is onze samenwerkingsovereenkomst op het Sociaal Domein herzien. De uitkomst van deze herziening is dat de gemeente Rheden niet alleen de uitvoeringstaken voor ons oppakt, maar dat Rozendaal ook steunt op de beleidskeuzes die de gemeente Rheden maakt binnen het Sociale Domein. Voor Rozendaal betekent dit een inperking van de beleidskeuzes, maar de grote winst is dat de gemeente Rozendaal dankbaar gebruik kan maken van alle expertise die de gemeente Rheden ons kan bieden.

De bezuinigingsopgaaf die bij de Kadernota 2025-2028 bij de gemeente Rheden is voorgelegd, kan ook van invloed zijn op de Rozendaalse kosten. De uitkomsten van de opgaaf hebben wij echter nog niet kunnen verwerken in de begroting door de grote mate van onzekerheid over de haalbaarheid van de voorgesteld plannen en het tijdspad dat daarvoor nodig is.

Regio

Binnen het Sociaal domein wordt steeds meer regionaal samengewerkt. Dit is bijvoorbeeld verplicht op grond van de VNG Norm voor Opdrachtgeverschap, waarin gemeenten regionaal moeten samenwerken bij de opdrachtverlening Jeugdhulp en Beschermd Wonen. Ook bij het Doelgroepenvervoer werken gemeente in Gelderland midden samen met regio Nijmegen in Bedrijfsvoeringsorganisatie BVO DRAN (zie paragraaf 6 'Verbonden Partijen'). Van groot belang is ook de Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Gelderland Midden (MGRSD SD GM). Deze modulaire gemeenschappelijke regeling is het juridisch kader waarin de elf gemeenten in onze regio hun samenwerking in het Sociaal domein hebben vormgegeven. Het gaat om de uitvoering van verschillende taken in een flexibel concept, waarbij gemeenten per module of sub module kunnen kiezen of zij er al dan niet aan deelnemen. De regionale inkooporganisatie (2017) is de eerste module binnen de MGRSD Sociaal Domein. Zie verder paragraaf 6.

Ontwikkelingen

Algemeen

Binnen het sociaal domein is er veel verbinding tussen de Wmo en de Jeugdwet. In het kader van de gedachte 'één gezin, één plan' is dit ook niet meer dan logisch. Een aantal ontwikkelingen die hierna

beschreven zijn, onder 'Wmo' en 'Jeugdwet', hebben dan ook betrekking op beide wetten. Daarnaast zijn er organisaties en ontwikkelingen die het hele sociale domein bestrijken. Twee ontwikkelingen lichten we hieronder uit:

- *Veilig Thuis*: Veilig Thuis is een organisatie die als voornaamste taak heeft zich in te zetten tegen huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit bestrijkt de hele breedte in het Sociaal domein en heeft ook een relatie met programma 1. Veiligheid. VT speelt een grote rol binnen de proeftuinen die worden ontwikkeld in het kader van de Toekomstscenario's Kind- en gezinsbescherming. Deze worden verder behandeld bij de Jeugdwet. In de budgetsubsidie aan Veilig Thuis wordt nog geen rekening gehouden met de inzet van VT binnen deze proeftuinen.
- *Implementatie VN verdrag mensen met een Handicap:* in 2016 heeft Nederland het VN-verdrag voor mensen met een Handicap geratificeerd. Het is aan de gemeenten om dit in hun lokale beleid te implementeren. Het gaat er om alle inwoners, met en zonder beperking, op een manier die bij hen past, in de samenleving te laten meedoen.

Ontwikkelingen Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

We staan als gemeente, net als veel andere gemeenten in Nederland, de komende jaren voor een grote opgave. De landelijke overheid heeft gemeenten de opdracht gegeven om zorg te dragen voor zorg en ondersteuning aan inwoners van onze gemeente. Wij zien dat de beleidsvrijheid die de wetgever in 2015 aan gemeenten gaf, als gevolg van diverse uitspraken van de Centrale raad van beroep, steeds beperkter wordt. Daarnaast zijn de tarieven voor gecontracteerde zorgaanbieders afgelopen jaar gestegen. Gemeenten zijn verplicht een tarief te bieden op basis van een reële kostprijs berekening. Een onderzoek naar reële kostprijs is in regionaal verband uitgevoerd in 2024. Tegelijkertijd gaat de rijksoverheid de bijdrage vanuit het gemeentefonds voor deze wettelijke taak verminderen. Wij verwachten dat er in 2026 een forse korting zal plaatsvinden op de bijdrage die gemeenten krijgen vanuit het gemeentefonds.

Ontwikkelingen Jeugdwet

De komende jaren zijn de Hervormingsagenda jeugd en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming leidend. De afgelopen jaren is het aantal jeugdigen dat een beroep deed op jeugdhulp landelijk en ook in Rozendaal toegenomen. Het jeugdzorggebruik in Rozendaal is van 10,2% in 2022 gestegen naar 12,1% in 2023 (bron: CBS).

Hervormingsagenda Jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd bevat een groot pakket afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Er zal structureel worden geïnvesteerd in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Ook volgt er een aanpassing van de Jeugdwet, waardoor duidelijker wordt waarvoor jeugdigen en ouders hulp kunnen krijgen. Deze hulp richt zich op jeugdigen en ouders in kwetsbare situaties.

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

Het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming heeft als doel het huidige stelsel van jeugdbescherming te verbeteren en geeft gemeenten daarin een belangrijke rol: sterke lokale teams die samenwerken met de nog op te richten Regionale VeiligheidsTeams. De huidige keten van jeugdbescherming is te complex waardoor kwetsbare kinderen en hun gezinnen niet tijdig de juiste hulp krijgen. Dit is in de eerste plaats onwenselijk voor deze kinderen en hun gezinnen, maar ook voor de gemeente: problemen worden niet opgelost, meer hulp is nodig, duurdere hulp is nodig.

Versterking lokale teams

Zowel binnen de Hervormingsagenda als het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming is een van de opdrachten aan de gemeenten een sterk lokaal team vorm te geven. Een sterk lokaal team dat bestaat uit deskundige en bekwame professionals die gezinnen met (meervoudige) problemen

effectief kunnen helpen. Voor beide landelijke programma's is en wordt zowel regionaal als lokaal gewerkt aan plannen van aanpak.

Regionale samenwerking bij complexe hulpvragen
Daarnaast werken we regionaal samen op het thema complexe hulpvragen, waarbinnen o.a. gewerkt wordt aan de aanpak wachttijden en de Essentiële Functies. Essentiële Functies zijn hoog specialistische zorgvormen voor een kleine groep jeugdigen en hun gezinnen en/of netwerk met complexe problematiek waarbij de veiligheid en/of de ontwikkeling in gevaar is. We werken samen op de Essentiële Functies, omdat de zorg voor jeugdigen (en hun ouders) met hoog complexe specialistische zorgvragen beter moet. Voor de meest kwetsbare jeugdigen in Gelderland gaan we passende hulp beter organiseren. Dit doen we door de verschillende domeinen waar jeugdigen en gezinnen met complexe problematiek mee kampen te integreren. Jeugdigen worden beter geholpen, er is meer kans op vermindering van de problematiek en op uitstroom uit deze verblijfsfuncties. Het doel is betere zorg voor jeugdigen dicht bij huis.

Aanpassing verordening Jeugdhulp
De reikwijdte van de jeugdhulpplicht wordt met wijziging van de Jeugdwet scherper afgebakend. Aanscherping van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht aan de ene kant brengt aan de andere kant met zich mee dat er een stevige en brede sociale basis nodig is waarnaar verwezen kan worden als zijnde voorliggende oplossingen voor de hulpvraag van de jeugdige en ouders. Ook de pedagogische basis, zijnde de opvoed- en opgroeiomgeving waarin kinderen en jeugdigen opgroeien, behoeft versterking. Een stevige pedagogische basis stimuleert de ontwikkeling van kinderen en ondersteunt ouders bij het opvoeden. Het draagt bij aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien en helpt bij het omgaan met alledaagse problemen.

Mogelijk verplichte regionale inkoop
Voor alle jeugdzorgregio's heeft het Rijk een robuustheidscan uitgevoerd. Onze regio is als robuust aangemerkt. Wel is zijn er een aantal aandachtspunten waaronder de verplichte regionale inkoop van bepaalde specialistische zorg. Dit kan gevolgen hebben voor de opdracht 'lokaal maatwerkdiensten jeugdhulp' die in 2021 is gestart (uitvoering door acht jeugdhulporganisaties voor begeleiding en behandeling). Er volgt vanuit het Rijk nadere duiding welke zorgvormen onder de verplichte regionale inkoop gaan vallen.

Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)

Provinciale regietafel Migratie & Integratie
Vanuit de bestuurlijke afspraken die Rijk, provincies en gemeenten hebben gemaakt in de Uitvoerings-agenda Flexibilisering Asielketen (2020) en op basis de wettelijke taak die gemeenten hebben om te voorzien in opvangplaatsen voor asielzoekers ('Spreidingswet'), hebben de gemeenten in Gelderland samen met het COA en de provincie aan de provinciale regietafel Migratie & Integratie (PRT) afspraken gemaakt over de onderlinge verdeling en realisatie van het totaal aantal opvangplaatsen waarin de Gelderse gemeenten zijn gevraagd te voorzien. Ook heeft aan deze tafel bestuurlijke afstemming plaatsgevonden over de opvang van ontheemden uit Oekraïne en de huisvesting van statushouders. Deze opgave en wettelijke taak die aan de gemeenten is opgedragen zijn in samenhang bezien met de asielopgave, waarbij de provincie ook een toezichthoudende taak heeft op de huisvesting van statushouders in de richting van individuele gemeenten.

In Gelderland wordt gewerkt met een PRT met daaronder 7 subregionale tafels, bestaande uit een bestuurlijk vertegenwoordiger van elke gemeente, een gedeputeerde, een regionaal vertegenwoordiger van het COA en vertegenwoordigers van eventuele andere regionale uitvoeringspartners (o.a. woningcorporaties). Wij zijn onderdeel van de regio Arnhem, samen met de gemeente Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Renkum, Westervoort en Zevenaar. Doel van deze bestuurlijke samenwerkingsstructuur is om meer direct (en daarmee ook meer effectief) in te zetten

op het maken van regionale afspraken over de onderlinge verdeling en eventuele 'uitruil' van opgaven en taakstellingen als ook op de realisatie en monitoring daarvan.

Huisvesting en inburgering statushouders
Op grond van de Huisvestingswet hebben wij een jaarlijkse huisvestingstaakstelling voor statushouders. (Ook wel vergunninghouders genaamd: asielzoekers die als vluchteling zijn erkend en een verblijfsstatus in Nederland hebben). De hoogte van deze taakstelling, die halfjaarlijks wordt bekendgemaakt, hangt af van de aantallen statushouders inclusief nareizigers in het kader van gezinsherenigingen. De taakstelling is gerelateerd aan gemeentegrootte, met een minimum van 1 per halfjaar. De Rozendaalse taakstelling bedroeg 3 in 2022, 6 in 2023 en 4 in 2024. De cijfers voor 2025 vallen naar verwachting binnen dezelfde bandbreedte. De laatste jaren heeft onze gemeente het relatief goed gedaan voor wat betreft het huisvesten van statushouders. De huisvesting vindt plaats in sociale huurwoningen, in samenspraak met de woningcorporatie.

Aangezien Rozendaal slechts een zeer beperkte voorraad sociale huurwoningen heeft, de mogelijkheid voor uitbreiding in dit segment zeer beperkt is en er niet regelmatig woningen vrijkomen, wordt het steeds lastiger om betaalbare woningen voor statushouders te organiseren. Dit is overigens een probleem dat landelijk aan de orde is. Op het moment dat er een huurwoning beschikbaar komt wordt de afgewogen of deze wordt ingezet voor de huisvesting van één of meer aan de gemeente gekoppelde statushouders(s).

De eerste opvang en maatschappelijke begeleiding van statushouders wordt verzorgd door Vluchtelingenwerk. Sinds 2022 hebben gemeenten een regiefunctie voor de inburgering van statushouders. Als onderdeel van de samenwerkingsafspraken Werk & inkomen wordt deze regiefunctie uitgevoerd door gemeente Rheden. In 2022 is het inburgeringsaanbod ingekocht, verdeeld over verschillende percelen.

De gemeente heeft een regiefunctie bij de inburgering van statushouders. Maatschappelijke begeleiding wordt verzorgd door Vluchtelingenwerk, voor onderwijs worden overeenkomsten afgesloten met diverse aanbieders, afhankelijk van het niveau van de statushouders. Het gaat hier om de B1-route (B1 is een aanduiding voor het taalniveau, dit is verhoogd van het huidige A2 naar B1), de Onderwijsroute (voor jongeren en hoger opgeleiden) en de Zelfredzaamheidsroute (voor inburgeraars met een lage leerbaarheid).

Opvang Oekraïners
Sinds de uitbraak van de oorlog in Oekraïne eind februari 2022 vluchten Oekraïense inwoners de grens over, onder andere naar Nederland. Gemeenten zijn aan zet om tijdelijke opvanglocaties te organiseren. In Rozendaal geven we dit vorm via de Gemeentelijke Opvanglocatie Oekraïners (GOO) 'De Bosrank'. We willen ook in Rozendaal opvang blijven bieden, passend in de context van onze relatief kleine gemeente en de locatie: opvang naar draagvlak en draagkracht. Op deze locatie is ruimte voor 55 Oekraïense ontheemden. Dit aantal opvangplekken is hoger dan de taakstelling die binnen de regio is afgesproken. Deze taakstelling was ten tijde van de opening van De Bosrank 47 opvangplekken en is in 2024 door een toename van de instroom van Oekraïense ontheemden verhoogd naar 50 opvangplekken. Een verdere toenamen is, met de winter in aantocht, niet denkbeeldig. Alle opvanglocaties in ons land zitten momenteel zo goed als vol.

In onze raadsinformatiebrief van 25 april 2024 hebben wij u geïnformeerd over ons besluit om de gemeentelijke opvanglocatie Oekraïners (GOO) op De Bosrank te continueren voor de periode 1 oktober 2024 tot 4 maart 2025, op basis van de uitkomsten van de heroriëntatie. Als er voldoende zekerheid bestaat over de financiële tegemoetkoming door het Rijk over opvangkosten en gevolgkosten wordt GOO De Bosrank gecontinueerd tot 4 maart 2026. Hierna wordt het terrein in de oorspronkelijke staat hersteld en aan de grondeigenaar teruggeven. Hiermee voldoen we als gemeente aan

taakstelling zoals die op dit moment voor de gemeente Rozendaal geldt voor de opvang van Oekraiense ontheemden.

Asielzoekers
De gemeente heeft op grond van de Spreidingswet een taakstelling van 14 asielzoekers en 1 alleenstaanden minderjarige vreemdeling (AMV'er). Op dit moment vangt de gemeente geen asielzoekers op. De mogelijkheden om deze opvang binnen de gemeentegrens te realiseren zijn beperkt. Dat komt onder meer door onze ligging: we zijn aan alle kanten omringd door beschermd natuurgebied (Natura2000), wegen en bebouwing van de omliggende gemeenten (Rheden en Arnhem). Het komt ook door andere kenmerken van onze gemeente: we hebben geen leegstaande kantoorpanden die bijv. door het COA zouden kunnen worden geëxploiteerd, geen bedrijventerreinen of vakantieparken, geen eigen grondposities om een nieuwe locatie te realiseren etc.

Daarnaast is de taakstelling dermate gering dat we met het COA waarschijnlijk niet tot overeenstemming zouden kunnen komen over een 'kleinschalige locatie'. We zijn ons bewust van de urgentie en omvang van de maatschappelijke opgave en lopen niet weg voor onze verantwoordelijkheid, maar lopen voor het invullen van deze taakstelling tegen grenzen aan.

Financiële begroting

Geprognosticeerde balans

Activa	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	5.248.424	5.063.668	4.880.836	4.906.784
Financiële vaste activa	1.771.684	0	0	0
Totaal vaste activa	7.020.108	5.063.668	4.880.836	4.906.784
Vlottende activa				
Voorraden	0	0	0	0
Uitzettingen met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.169.017	6.041.851	6.136.783	5.986.903
Liquide middelen	25.000	25.000	25.000	25.000
Overlopende activa	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal vlottende activa	4.244.017	6.116.851	6.211.783	6.061.903
Totaal Activa	**11.264.125**	**11.180.519**	**11.092.619**	**10.968.687**

Passiva	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vaste passiva				
Eigen vermogen	8.635.509	8.493.903	8.349.003	8.204.071
Voorzieningen	1.553.616	1.611.616	1.668.616	1.689.616
Vaste schulden met een met een rentetypische looptijd > 1 jaar	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	10.189.125	10.105.519	10.017.619	9.893.687
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een met een rentetypische looptijd <	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Overlopende passiva	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal vlottende passiva	1.075.000	1.075.000	1.075.000	1.075.000
Totaal Passiva	**11.264.125**	**11.180.519**	**11.092.619**	**10.968.687**

Recapitulatie overzicht

Onderstaand overzicht bevat de totalen zoals deze in de afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het betreft per programma de baten en lasten, en de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

	Programma	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
	Baten						
0	Bestuur en ondersteuning	4.378.798	4.640.647	4.869.661	4.857.022	5.036.122	5.210.637
1	Veiligheid	361	500	500	510	520	530
2	Verkeer en vervoer	850	0	0	0	0	0
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	172.687	58.650	97.600	98.290	98.960	100.650
5	Sport, cultuur en recreatie	203.831	16.255	26.331	30.267	1.527	1.527
6	Sociaal domein	3.848.036	4.182.000	4.606.451	889.924	125.986	128.186
7	Volksgezondheid en milieu	659.523	588.477	614.969	613.964	603.117	596.455
8	VHROSV	74.788	60.000	25.000	25.500	26.000	26.500
	subtotaal baten programma's	*9.338.875*	*9.546.529*	*10.240.512*	*6.515.477*	*5.892.232*	*6.064.485*
	Onttrekkingen aan reserves						
0	Bestuur en ondersteuning	97.425	4.494	195.222	4.494	4.494	4.494
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	60.450	9.112	12.407	12.407	12.407	12.407
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	113.791	111.791	113.921	113.921	113.921	113.921
5	Sport, cultuur en recreatie	103.523	3.258	3.258	3.258	3.258	3.258
6	Sociaal domein	0	0	0	0	0	0
7	Volksgezondheid en milieu	179.687	21.200	103.419	25.165	28.509	28.591
8	VHROSV	227.268	0	0	0	0	0
	subtotaal onttrekkingen	*782.144*	*149.855*	*428.227*	*159.245*	*162.589*	*162.671*
	Lasten						
0	Bestuur en ondersteuning	2.555.000	2.695.763	2.793.325	2.737.599	2.815.052	2.874.314
1	Veiligheid	140.132	217.902	256.710	261.685	266.720	271.850
2	Verkeer en vervoer	225.026	208.774	204.961	215.490	219.546	222.749
3	Economie	2.523	2.500	2.550	2.600	2.650	2.700
4	Onderwijs	635.806	543.008	657.061	663.393	680.198	697.229
5	Sport, cultuur en recreatie	486.802	195.043	218.919	210.690	185.420	187.840
6	Sociaal domein	5.021.234	5.171.784	5.730.950	2.036.853	1.295.667	1.320.910
7	Volksgezondheid en milieu	651.531	560.689	681.816	586.803	576.131	525.690
8	VHROSV	384.669	84.890	91.975	93.810	95.655	97.520
	subtotaal lasten programma's	*10.102.723*	*9.680.352*	*10.638.267*	*6.808.922*	*6.137.038*	*6.200.802*
	Toevoegingen aan reserves						
0	Bestuur en ondersteuning	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	0	0	1.700	1.750	1.800	1.850
5	Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	0	0
6	Sociaal domein	0	0	0	0	0	0
7	Volksgezondheid en milieu	127.750	0	0	0	0	0
8	VHROSV	0	0	0	0	0	0
	subtotaal toevoegingen	*143.639*	*15.889*	*17.589*	*17.639*	*17.689*	*17.739*
	Saldo baten en lasten	-763.848	-133.823	-397.755	-293.445	-244.805	-136.317
	Saldo onttrekkingen en toevoeginge	638.505	133.966	410.638	141.606	144.900	144.932
	Totaal saldo	**-125.343**	**143**	**12.882**	**-151.838**	**-99.906**	**8.615**

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is het belangrijkste dekkingsmiddel voor de Rozendaalse begroting. Vanaf het jaar 2026 baseert het rijk de nieuwe financieringssystematiek op het bruto binnenlands product. De effecten van de ravijnjaren zijn duidelijk zichtbaar en zorgen voor negatieve saldi in de jaren 2026 en 2027. In 2028 lijken de inkomsten uit het gemeentefonds zich weer wat te herstellen. Er spelen echter nog een aantal andere onderwerpen met mogelijke effecten op de uitkering uit het gemeentefonds zoals een aantal deelonderzoeken in het gemeentefonds die nog moeten worden afgerond, de uitwerking van het restant van de herverdeling gemeentefonds en de effecten van het beleid van het nieuwe kabinet. Rozendaal gaat standaard uit van de meicirculaire.

Op basis van het structurele begrotingssaldo komt de provincie tot haar oordeel over repressief dan wel preventief financieel toezicht. Het verschil met het 'reguliere' begrotingssaldo komt tot uitdrukking door de incidentele lasten en baten buiten beschouwing te laten.

		Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028
Programma					
0	Bestuur en ondersteuning	-511.087	-543.608	-562.337	-582.120
1	Veiligheid	-256.210	-261.175	-266.200	-271.320
2	Verkeer en vervoer	-204.961	-215.490	-219.546	-222.749
3	Economie	-2.550	-2.600	-2.650	-2.700
4	Onderwijs	-559.461	-565.103	-581.238	-596.579
5	Sport, cultuur en recreatie	-192.588	-180.423	-183.893	-186.313
6	Sociaal domein	-1.124.499	-1.146.929	-1.169.681	-1.192.724
7	Volksgezondheid en milieu	-66.847	27.161	26.987	70.766
8	VHROSV	-66.975	-68.310	-69.655	-71.020
	Totaal van de programma's	**-2.985.178**	**-2.956.476**	**-3.028.213**	**-3.054.759**
	Algemene dekkingsmiddelen	4.767.140	4.749.193	4.922.855	5.097.610
	Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
	Overhead	-2.169.718	-2.076.162	-2.129.447	-2.169.168
	Onvoorzien	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
	Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, VPB, overhead en onvoorzien	-397.755	-293.445	-244.805	-136.317
	Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	410.638	141.606	144.900	144.932
	Geraamd resultaat	**12.882**	**-151.838**	**-99.906**	**8.615**
	Incidentele baten en lasten	0	0	0	0
	Structureel begrotingssaldo	**12.882**	**-151.838**	**-99.906**	**8.615**

Investeringsstaat

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Gemeentehuis	0	0	0	0
Riolering	50.000	50.000	50.000	283.000
Mercedes bedrijfswagen	85.000	0	0	0
Iseki trekker	40.000	0	0	0
Lift/baar/bekisting begraafplaats	20.000	0		
Schilderwerk/dak gemeentehuis	80.000			
J. van Arnhemstraat	0	39.000	0	0
Steenhoek	198.000			
Vossenberglaan	313.000	0	0	0
Totaal	**786.000**	**89.000**	**50.000**	**283.000**

EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen.

Investeringen in een jaar tellen volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Rozendaal is positief in 2025 en 2026 en negatief in 2024 en 2027 doordat in die 2 jaren grotere investeringen zijn voorzien.

Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten groter zijn dan de uitgaven.

EMU-saldo	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	
Resultaat voor bestemming	12.882	-151.838	-99.906	8.615	
Afschrijvingen tlv exploitatie	217.860	259.381	258.433	255.741	+
Bruto dotaties aan voorzieningen	71.000	58.000	57.000	21.000	+
Investeringen vaste activa	786.000	89.000	50.000	283.000	-
Verkoopopbrengsten vaste activa	0	0	0	0	+
Boekwinst desinvesteringen vaste activa	0	0	0	0	-
Aankoop grond, bouw- woonrijpmaken e.d.	0	0	0	0	-
Verkoopopbrengsten grond	0	0	0	0	+
Boekwinst grondverkopen	0	0	0	0	-
Betalingen tlv voorzieningen	0	0	0	0	-
Boekwinst verkoop deelnemingen/aandelen	0	0	0	0	+
	-484.258	**76.543**	**165.527**	**2.356**	

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma	Reserve	2024	2025	2026	2027	2028
Toevoegingen						
0	Inventaris gemeentehuis	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
2	Wegen	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
4	Onderwijs	0	1.700	1.750	1.800	1.850
		15.889	**17.589**	**17.639**	**17.689**	**17.739**
Onttrekkingen						
0	Dekking kapitaallasten	4.494	4.494	4.494	4.494	4.494
2	Dekking kapitaallasten	9.112	12.407	12.407	12.407	12.407
4	Dekking kapitaallasten	111.791	113.921	113.921	113.921	113.921
5	Dekking kapitaallasten	3.258	3.258	3.258	3.258	3.258
7	Dekking kapitaallasten	21.200	23.419	25.165	28.509	28.591
		149.855	**157.499**	**159.245**	**162.589**	**162.671**

Inventaris gemeentehuis
Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig (groot) schilderwerk aan het gemeentehuis

Wegen
Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig groot onderhoud aan asfaltwegen

Dekking kapitaallasten
Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter. De investeringen waar in het verleden voor gespaard is mogen niet in één keer ten laste van desbetreffende reserve gebracht worden, maar dienen te worden geactiveerd waardoor er kapitaallasten in de begroting worden opgenomen. Deze reserve wordt vervolgens ingezet om die kapitaallasten te dekken.

Incidentele baten en lasten

	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Totale lasten (incl mutaties reserves)	**10.655.856**	**6.826.561**	**6.154.727**	**6.218.541**
WW kosten	-16.000	0	0	0
Kosten inhuur burgerzaken	-94.728			
Groot onderhoud gemeentehuis	-20.000	0	0	0
Herstel sleuven	-27.000	0	0	0
SPUK Voor- voorgeschoolse educatie	-64.000	-64.000	-64.000	-64.000
SPUK sport	-24.804	-28.740	0	0
SPUK breed (media)	-1.527	-1.527	-1.527	-1.527
Bomenplan	-5.000	-25.000	0	0
SPUK inburgering	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
SPUK breed (ov voorz)	-12.285	-20.708	0	0
Kosten OOR (transitie en beheer)	-4.472.580	-745.430	0	0
SPUK onderwijsroute	-1.586	-1.586	-1.586	-1.586
SPUK preventieakkoord	-31.135	-20.554	0	0
Energietransitie	-80.000			
Structurele lasten	**5.785.211**	**5.899.016**	**6.067.614**	**6.131.428**
Totale baten (incl mutaties reserves)	-10.668.738	-6.674.723	-6.054.821	-6.227.155
Onttrekking ww kosten	16.000			
Onttrekking kosten inhuur burgerzaken	94.728			
SPUK Voor- en vroegschoolse educatie	64.000	64.000	64.000	64.000
SPUK Sport	24.804	28.740	0	0
SPUK Breed (media)	1.527	1.527	1.527	1.527
SPUK inburgering	20.000	20.000	20.000	20.000
SPUK breed (ov voorz)	12.285	20.708	0	0
SPUK OOR	4.472.580	745.430	0	0
SPUK onderwijsroute	1.586	1.586	1.586	1.586
SPUK preventieakkoord	31.135	20.554	0	0
Energietransitie	80.000			
Structurele baten	**-5.850.093**	**-5.772.178**	**-5.967.708**	**-6.140.042**

Overzicht beleidsindicatoren

Inleiding

In het BBV, het Besluit Begroting en Verantwoording, wordt verplicht voorgeschreven dat gemeenten een basisset van beleidsindicatoren opnemen in de begroting bij de programma's. Doel hiervan is de begrotingen inzichtelijker maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk maken. De beleidsindicatoren betreffen bepaalde maatschappelijke effecten die in programma's worden beoogd, op opgaven waar alle gemeenten mee te maken hebben.

Hoewel we dit inzicht en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeente ondersteunen, zijn de verplichte beleidsindicatoren voor de gemeente Rozendaal voor lang niet alle beleidsdoelen en maatschappelijke effecten relevant. De unieke karakteristieken van onze gemeente, met gemiddeld genomen inwoners met een hoge sociaaleconomische score (SES) maken bijvoorbeeld dat een indicator als het aantal bijstandsgerechtigden (programma 6) weinig zeggingskracht heeft. Daarbij komt dat de meeste indicatoren per 1.000 inwoners worden uitgedrukt. Dit maakt dat kleine verschillen (bijvoorbeeld één HALT-verwijzing, zie programma 1) een grote impact hebben op de Rozendaalse cijfers versus het landelijk gemiddelde. Dit vertekent het beeld. We kiezen er daarom voor om dit overzicht niet per programma op te nemen, maar in deze aparte bijlage.

De cijfers worden ontleend aan de site www.waarstaatjegemeente.nl. Deze site onttrekt de cijfers uit verschillende bronnen, zoals politie, UWV, Kamer van Koophandel en het CBS. Dit maakt dat wij een relatief beperkte invloed hebben op onder andere de actualiteit van de cijfers. Een aantal van deze indicatoren dient door gemeenten uit de eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen te worden, omdat daar geen landelijke bron voor beschikbaar is (bijvoorbeeld formatie, bezetting, apparaatskosten etc. in programma 0).

Programma 0

Omschrijving	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Formatieplaatsen (fte)	12,3	12,3	12
Medewerkers (aantal)	14	14	14
Mannen (%)	64%	64%	43%
Vrouwen (%)	36%	36%	57%
Ziekteverzuim (%)	2,00%	7,00%	7,00%
Instroom (%)	0%	0%	0%
Uitstroom (%)	0%	0%	7%
Deeltijders (%)	57%	57%	57%
Leeftijd (gemiddeld)	52,4	52,4	53,3
Maximum Salarisschaal (%)	86%	86%	78%
Budget opleidingen (% loonsom)	1,21%	1,25%	1,31%

Programma 1

In onderstaande tabellen presenteren we de meest recente informatie zoals die door het CBS is aangeleverd via waarstaatjegemeente.nl. De landelijk beschikbare informatie onderschrijft het beeld van Rozendaal als veilige gemeente.

Verwijzingen Halt
per 1.000 jongeren

Halt | 2019 - 2023

Misdrijven
Rozendaal, per 1.000 inwoners

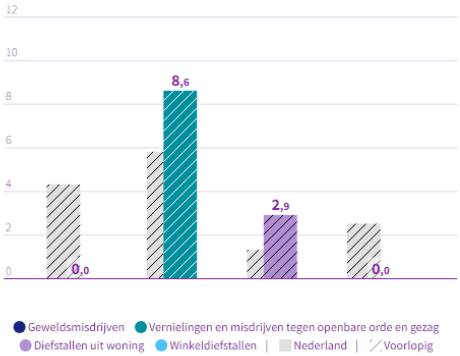

CBS | 2023

Programma 2

Functiemenging

37,3%
Rozendaal

54,2%
Nederland

Meerdere bronnen | 2023

Vestigingen (van bedrijven)
per 1.000 inw.15 t/m 64jr

176,6
Rozendaal

181,8
Nederland

LISA | 2023

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (%). We zien dat er in Rozendaal meer plek is voor wonen dan voor werken.

Programma 3

Voor dit programma zijn geen beleidsindicatoren beschikbaar.

Programma 4

De onderstaande gegevens laten zien in hoeverre er in Rozendaal sprake is van schoolverzuim. Absoluut verzuim heeft betrekking op de schoolplichtige en/of kwalificatieplichtigen in Rozendaal die niet staan ingeschreven bij een school (absoluut). Relatief verzuim betreft de vraag in hoeverre een schoolplichtige wel staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde periode lessen/praktijk verzuimt.

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

0,0
Rozendaal

6,3
Nederland

DUO/Ingrado | 2023
Meer info

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

30
Rozendaal

25
Nederland

DUO/Ingrado | 2019
Meer info

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

0,6%
Rozendaal

1,7%
Nederland

Programma 5

Niet-sporters

33,9% Rozendaal

46,4% Nederland

Meerdere bronnen | 2022

Programma 6

Banen
per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

412,2 Rozendaal

836,6 Nederland

Meerdere bronnen | 2023

Meer info

Jongeren met een delict voor de rechter

1% Rozendaal

1% Nederland

CBS | 2015

Netto arbeidsparticipatie

76,8% Rozendaal

73,1% Nederland

CBS | 2023

Meer info

Personen met een bijstandsuitkering
per 10.000 inwoners

CBS | 2023

Jongeren met jeugdbescherming

Geen data Rozendaal

1,1% * Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Meer info

Jongeren met jeugdreclassering

Geen data Rozendaal

0,3% * Nederland

CBS | 2023 | *Voorlopig

Achterstand onder jeugd
Rozendaal

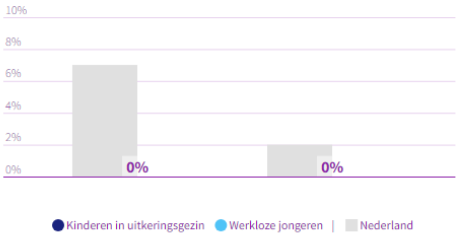

CBS | 201

Lopende re-integratievoorzieningen
per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

0,0 Rozendaal

191,5 Nederland

CBS | 202

Meer info

Jongeren met jeugdhulp
% van alle jongeren tot 18 jaar

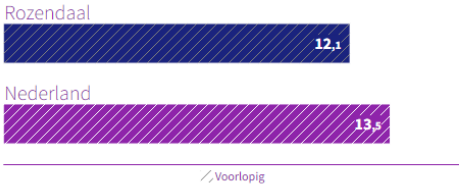

CBS | 202

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo
per 10.000 inwoners

310 Rozendaal

700 Nederland

CBS GMSD Wmo | 2023

Programma 7

Omvang huishoudelijk restafval
kg per inwoner

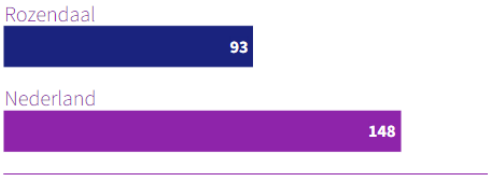

CBS | 2022

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

36,3%
Rozendaal

41,3%
Nederland

berekening | 2022

Programma 8

Gemiddelde WOZ-waarde
x €1.000

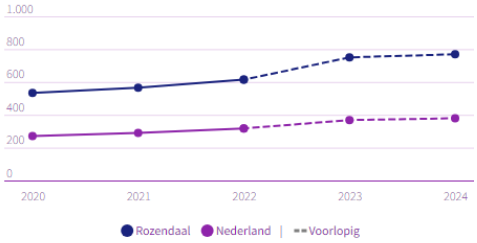

CBS | 2020 - 2024

Meer info

Demografische druk

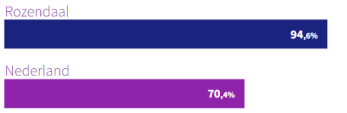

CBS | 2024

Meer info

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden

€ 1.208
Rozendaal

Geen data
Nederland

COELO | 2024

Meer info

Nieuw gebouwde woningen
per 1.000 woningen

4,2
Rozendaal

9,1
Nederland

BAG/ABF | 2023

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

€ 1.243
Rozendaal

Geen data
Nederland

COELO | 2024